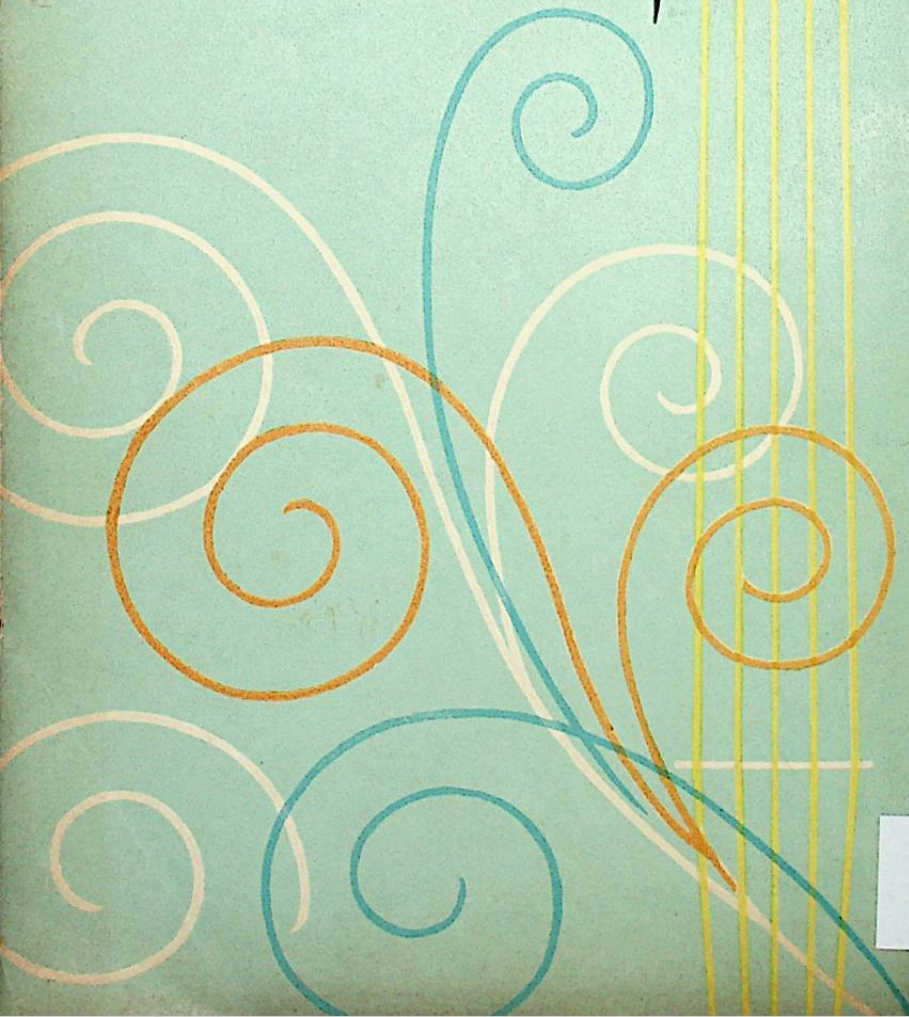
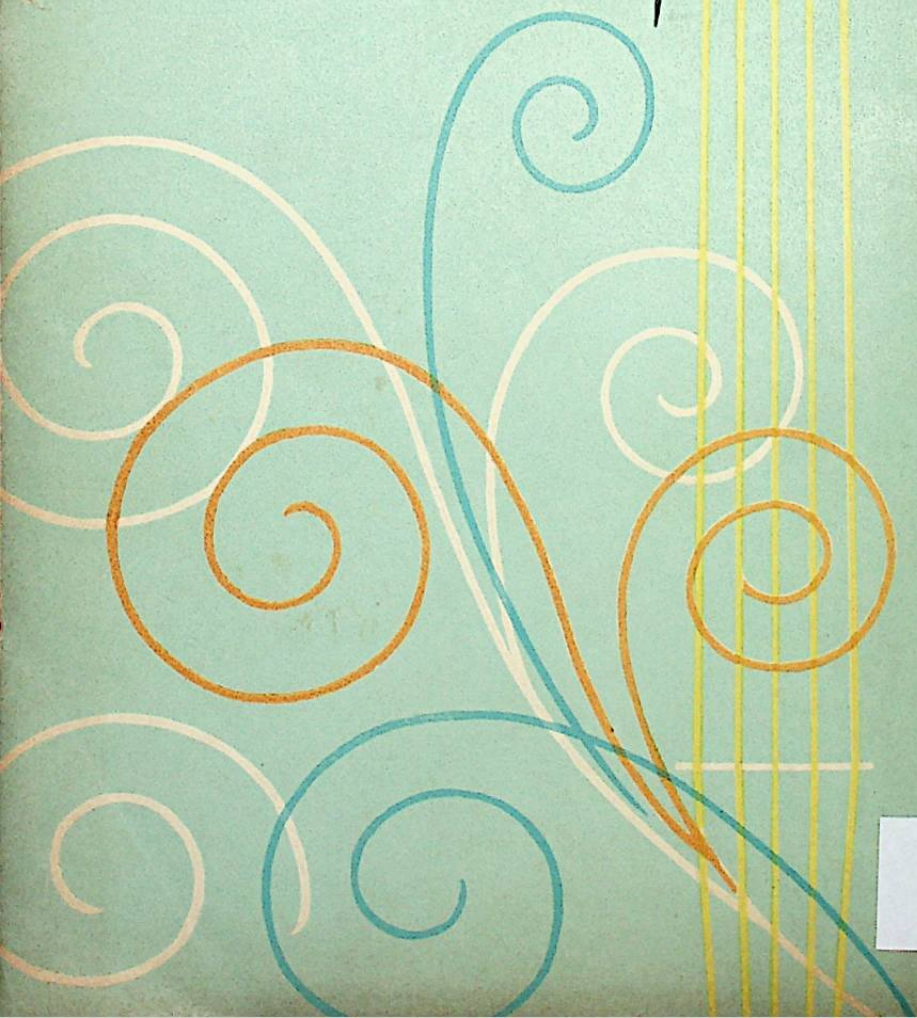

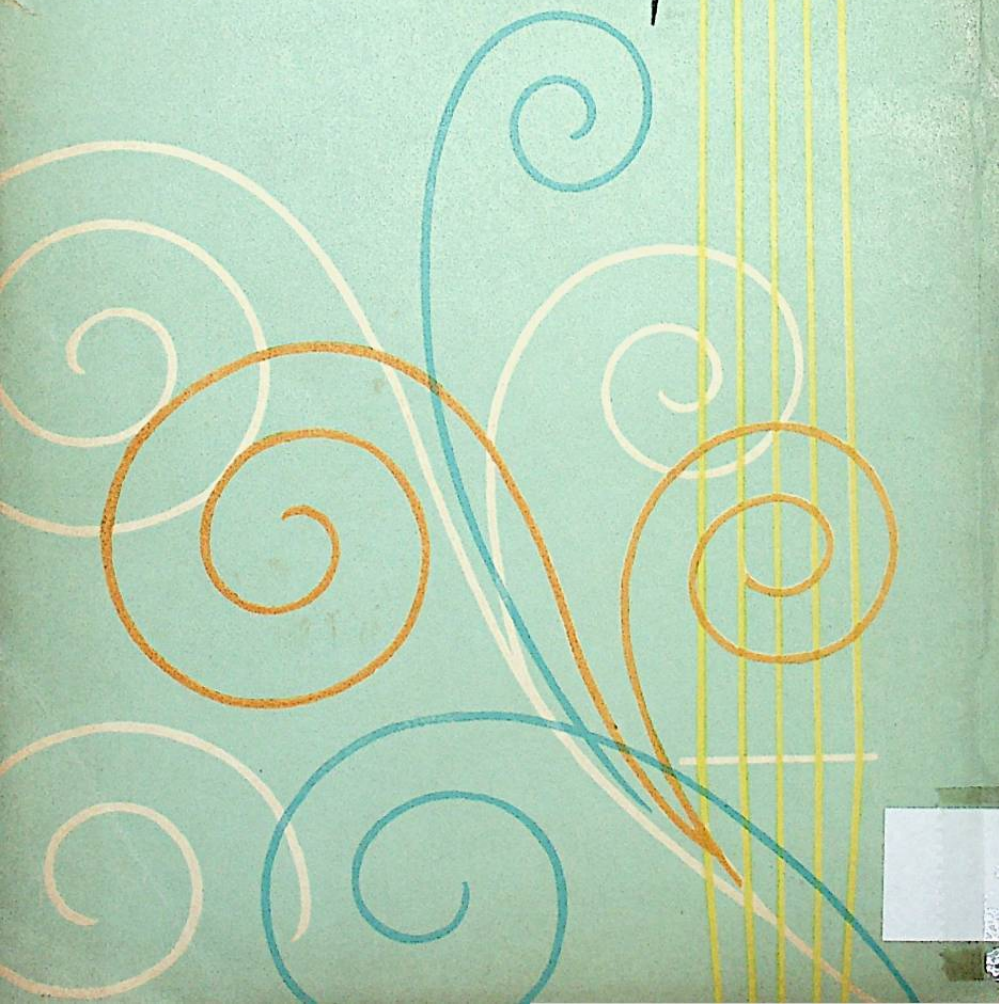
تاریخ نورکشلمری

تاریخ نورکشادری

تاریخ نورکشلمری

تارىم ئورمانلىرى

(شېئىرلار)

جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتى شۇئار
شوبىسى تەرىپىدىن تۈزۈلدى

مىللەتلەر نەشرىياتى

تارىم ئورگەشلىرى

(شېرلار)

جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتى شۇ ئار شوبىسى

تەرىپىدىن تۈزۈلدى

مىللەتلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى

شىنخۇا كىتاپخانىسى تەرىپىدىن تارقىتىلدى

مىللەتلەر باسما زاۋۇدىدا بېسىلدى

1980 - يىل 2 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى

1980 - يىل 7 - ئايدا 2 - قېتىم بېسىلدى

باھاسى: 0.61 يۈەن

كىرىش سوز

بۇ توپلامغا 30 - يىللاردىن باشلاپ مەيدانغا چىققان لۇتپۇللا مۇتەللىپ، ئارمىيە داموللا، كېۋىر نىياز، قۇربان ئىمىن، 40 - يىللاردىن باشلاپ مەيدانغا چىققان ئەلقەم ئەختەم، ئابلىز نازىرى، تېيىپجان ئېلىيوپ قاتارلىقلارنىڭ، شۇنداقلا 50 - يىللاردىن باشلاپ كوزگە كورۇنگەن ئابدۇكېرىم خوجا، رەخم قاسىم ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن بىرقەدەر كوزگە كورۇنگەن بىر تۈركۈم ياش شائىرلارنىڭ شېئىرلىرى كىرگۈزۈلدى.

توپلام دېموكراتىك ئىنقىلاپ ۋە سوتسىيالىستىك ئىنقىلاپ دەۋرلىرىدە يېزىلغان شېئىرلاردىن تۈزۈلگەن بولۇپ، ئاساسىي قىسمىنى دولتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيانقى يېزىلغان شېئىرلار تەشكىل قىلىدۇ. بۇ ئەسەرلەردە، مەزمۇن جەھەتتىن، جاھانگىر - لىككە، فېودالىزمغا، بولۇپمۇ لىن بياۋ ۋە "4 كىشىلىك گۇرۇھ"قا قارشى كۈرەشلەر ئەكس ئەتتۈرۈلگەن، سوتسىيالىستىك ئىنقىلاپ ۋە سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇشنىڭ مول مېۋىلىرى، ئۇلۇغ كومپارتىيە، پىشقەدەم ئىنقىلاۋىي ئەجدات - لارنىڭ ئۈچمەس توھپىلىرى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىغى، 4 نى زامانىۋىلاشتۇرۇش مەدھىيەلەنگەن. تېما جەھەتتىن بىرقەدەر كەڭ بولۇپ، شەكلى كۆپ خىللىققا ئىگە. شائىرلار، ئومۇمەن،

ئىنقىلاۋىي رىيالىزىم بىلەن ئىنقىلاۋىي روماننىزىمنى بىرلەشتۈرۈشتەك ئىجادىيەت ئۇسۇلىنى تەتبىق قىلىپ، جانلىق تۇرمۇش كورۇنۇشلىرىنى ئوخشىمىغان دەرىجىدىكى مىللى ئالاھىدىلىك بىلەن ئەكس ئەتتۈرۈپ، ئۆز ئەسەرلىرىگە دەۋر روھىنى كۈچلۈك سىڭدۈرگەن.

خەلق قوشاقچىلىغىنى مەنبە قىلغان ئۇيغۇر شېئىرىيىتى ئۆز تارىخى جەريانىدا نۇرغۇنلىغان كىلاسسىك شائىرلار ئىجادىيىتىنىڭ ئەنئەنىسىنى گەۋدە قىلىپ، قېرىنداش مىللەتلەر شېئىرىيىتىنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىنى قوبۇل قىلىپ، مەزمۇنى مول، شەكلى مىللى ۋە كوپ خىل، ۋەزنى تەلەپچان بولۇپ، ئوسۇپ يېتىلدى؛ ئازاتلىقتىن كېيىن تېخىمۇ راۋاجلىنىپ، باھاردىكى كەلكۈن سۇيىدەك جۇش ئۇردى؛ يامغۇردىن كېيىنكى ھەسەن - ھۈسەندەك رەڭدار چاقىندى. تامچە سۇدا قۇياشنىڭ ئەكسىنى كورگىلى بولغىنىدەك بۇ توپلامدىن، ئۇزلۇكسىز گۈللەپ ياشناۋاتقان ئۇيغۇر شېئىرىيەت گۈلزارلىغىنىڭ ئومۇمى مەنزىرىسىنى كورگىلى بولىدۇ، خەلقنىڭ مۇھەببەت - نەپرىتىنى، يۈرەك ساداسىنى ئاڭلىغىلى بولىدۇ.

ھەر مىللەت ئەدبىيات - سەنئىتىنىڭ ئەشەددى دۇشمىنى بولغان "4 كىشىلىك گۇرۇھ" بىر مەزگىل فاشىستىك مەدەنىيەت ئىستىبداتلىغى ۋە چەكلەش سىياسىتىنى يۈرگۈزۈپ، ئۆزلىرىنىڭ ئىنتايىن سول نەرسىلىرى بىلەن ئەدبىيات - سەنئىتىمىزگە ناھايىتى چوڭ ئاپەتلەرنى ئېلىپ كەلدى، ئەدبىيات - سەنئەت ئىدىيىسى ۋە نەزىرىيىسىنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن

مەتبۇئاتنى يالغان گەپ، قۇرۇق گەپ، يوغان گەپ قاپلاپ كەتتى. ئەدبىيات - سەنئەتچىلىرىمىز كۆپ ئازاپ - ئوقۇبەتلەرنى تارتتى. سەنئەت دېموكراتىيىسى خالغانچە ئاياق ئاستى قىلىندى. لېكىن تارىخنىڭ تەرەققىيات قانۇنىيىتى بويىچە خەلق دۈشمەنلىرى ئاخىر خەلق تەرىپىدىن يوقىتىلدى. ئۇلۇغ كۈرەشتىن ئۆلمەس شېئىرلار بارلىققا كېلىدۇ. ھەقىقەت قايتىدىن نۇر چېچىپ، پۈتۈن مەملىكەت خەلقى 4 نى زامانىۋىلاشتۇرۇشنىڭ ئۇلۇغ كۈرىشىگە ئاتلانغان بۈگۈنكى كۈندە، بىز ئىسىل ئەنئەنىلەرگە ۋارىسلىق قىلىپ، نەتىجىلەرنى جارى قىلدۇرۇپ، تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەپ، ئەدبىيات گۈلزارىمىزنى تېخىمۇ رەڭدار قىلىشقا پايدىلىق بولۇشنى كۈزدە تۇتۇپ، بۇ توپلامنى تەييارلىدۇق. بىز يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا خۇراپاتلىقنى تۈگىتىپ، روھىي ئاسارەتتىن ئازات بولۇپ، "4 كىشىلىك گۇرۇھ" نىڭ رامكىلىرىنى بۇزۇپ تاشلاپ، ئىجاد - يەتتىكى "چەكلەنگەن رايونلار" غا بوسۇپ كىرىشىمىز، تۇرمۇشقا چوڭقۇر چۆكۈپ، خەلق ئاممىسىنىڭ ئىدىيىسىنى، ھىسسىياتىنى، ئارزۇ - تەلەپلىرىنى چۈشىنىشىمىز، ئۇلارنى ئەكس ئەتتۈرۈشىمىز، تۇرمۇش چىنىلىغىنى ئاساس قىلىپ، راست سۆزلەپ، خەلق ئالقىشلايدىغان مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى يارىتىپ، دەۋرنىڭ ئالدىدا مېڭىش ئۈچۈن تىرىشىشىمىز لازىم.

جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتى

شىنجاڭ شوبىسى

1979 - يىلى ئۆكتەبىر.

مۇندەرىجە

نەم شېھىت

(1).....ئالدىدا

(7).....سېغىندىم

(14).....ئۇچرىشىش

كېۋىز نىياز

(18).....ياشا داھى باغۋىنىم

(19).....رەخمەت ئوقۇيمەن

بىلال ئەزىزى

(21).....بۇرادىرىمگە

(22).....گۈلۈمگە

(23).....يولدىۋشۇمغا

لۇتپۇللا مۇتەللىپ

(25).....يىللارغا جاۋاب

(28).....خىيالچان تىلەك

(29).....ياشلىق — ئۈگەن

زەينىدىن سالى

(31).....غۇلاچ تاشلا!

(33).....چال سازىڭنى!

ئىمىن تۇرسۇن

(34)..... مۇھەببەت

(36)..... تۇيۇقلار

قۇربان ئىمىن

(37)..... غەلبە ناغرىسى

(38)..... گۈلدەستە

ئەلەم ئەختەم

(40)..... بېيجىڭ

(42)..... ئايدىڭ كېچىدە

(45)..... بەردىم جاۋاپ

ئابلىز نازىرى

(47)..... كوڭلۇم سەندىدۇر

(48)..... خۇاڭخې دولقۇنى

(52)..... ئەل مېھرى

تېيىپجان ئېلىيوپ

(54)..... ۋەتەن ھەققىدە غەزەل

(57)..... سەنئەت باھارى

(61)..... رۇبائىلار

پەتتارجان مۇھەممەدى

(66)..... ياشلىغىم

(71)..... شېھر ۋە شائىر

(73)..... يۇر، ئالغا

ئابدۇكېرىم خوجا

(76)..... جۇزۇڭلى بىز بىلەن

(77)..... رۇبائىلار

ئابدۇۋېلى خەلپەت

(79)..... ئاق ئۈستەڭ

(81)..... قەھرىمانلارغا بارىكالا

گۈلۈمگە — يېڭى يىل مۇناسىۋىتى بىلەن يەر ئسلاھاتىنىڭ

(82)..... باشلانغانلىغىغا تەنتەنە

ئەزىزۇپ قاسىم

(86)..... گۈزەل خاڭجۇ

(87)..... قاينام ئوركىشىنى ئەسلەيمەن

تاجىدىن قادىرى

(90)..... كېتىپ بارىمىز گۈلۈستانلارغا

(92)..... ئېتىز

مومىن سەپىرى

(93)..... دەۋرىمنى كۈيلەيمەن

(94)..... زاكىر "زابوي" (ساترا)

رەخمىتۇللا جارى

(101)..... ئۇلۇغ ۋەتىنىمگە

(102)..... دىخان قىزى

(104)..... رۇبائىلار

ئەرشىدىن قاتلىق

(106)..... سېنى كۈتۈپ تۇرامدۇ؟

- (107)..... باش ئەتىياز
 (109)..... ئالمىنى

مەخمۇت زەينىدى

- (111)..... كەسپىگە مۇھەببەت — ئوقۇتقۇچىلىق خاتىرەمدىن
 (112)..... قوغۇنلۇق يولى
 (113)..... ياد ئەتسەم "لۇتۇننى"

تۇردى سامساق

- (115)..... يۈرەك ساداسى
 (117)..... يۈرەك
 (117)..... خوراز ۋە مايسا (مەسەل)

تۇردى سوپى

- (119)..... ۋەتەن

مەھەممەت رېھىم

- (121)..... ئىلىم
 (123)..... گۈزەل ئىستىقبال
 (124)..... كۈز شامىلى

مەريەم سەپەر

- (127)..... بىزنىڭ ئەلدە ئاياللار
 (130)..... يېڭى بۇرۇلۇشنىڭ جەڭچىسى

رەخم قاسىم

- (135)..... پارتىيىگە مەھىيە
 (137)..... كىتاپ

(141)..... بىر جۇپ قارىغاي
مەھەممەتجان سادىق

(143)..... ئانامغا

(147)..... نان

(148)..... يېزا يولىدا

ئابدۇسالام توختى

(150)..... گۈزەل ۋە تىنىم

قاينام ئوركىشى - ئىنقىلاۋىي شائىر لۇتپۇللا مۇتەللىپنى

(154)..... ئەسلەپ

ئامىنە غايپارىۋا

(159)..... قەلب كۆيۈم

(160)..... بېيجىڭ ئىشقى

(162)..... بۇيۇق سۈيى

سۇلتان مەخمۇت

(163)..... گۈل

(164)..... چىنار

(165)..... بۇلبۇلنىڭ ناۋاسى (مەسەل)

تۇرسۇن مەھەممەت پەخىردىن

(168)..... بەختىم

(169)..... جۇ ئېنلەي زۇڭلىغا

مەمتلى زۇنۇن

(172)..... كۈيلەيمەن چېلىپ دۇتتار

- (173).....قولۇمدا شۇ قىزىل مەشئەل
 (176).....ئارزۇيۇمغا يەتتىم (ناخشا تېكىستى)

ئېزىز نىيازى

- (178).....بىلەكتىن يۈرەككە — بىر يىگىتنىڭ يانچۇق دەپتىرىدىن...
 (180).....ماۋجۇشى نىجات يۇلتۇزىمىز (ناخشا تېكىستى)

سىزايىت كەرىمى

- (182).....جەڭچىمەن
 (184).....باھار ناخشىسى

سادىن سادىرى

- (186).....كۈيلەيمەن سېنى
 (190).....جەڭچىنىڭ خېتى
 (193).....مەجنۇنتال تېگى

قۇربان بارات

- (197).....كەچكۈز لىرىكىسى
 (199).....ئىلى دەرياسى
 (201).....يېشىل ھايات

بوغدا ئابدۇللا

- تەسىرات — ماۋجۇشنىڭ يولداش چېن يىغا شېرىيەت توغ-
 (204).....رىسدا يازغان خېتىنى ئوقۇغاندىن كېيىن...
 (205).....ئەيىپ ئەتمەڭلار

ئابلېمىت سادىق

- (208).....تۇرنىلار ئوتكەندە
 (209).....قۇتلۇق كۈن

(214)..... ئون توققۇز ياشلىق يىگىتكە.

مەھەممەت شاۋۇدۇن

(217)..... پوپىزدا

(226)..... كوچىگار يىگىت.

(229)..... بېلەت

ئابدۇرۇسۇل ئومەر

(233)..... سايرامنى كورۇپ

(235)..... ۋىسال كۈيى

تۇرغان شاۋۇدۇن

(236)..... چاق بىلەن ئوق (مەسەل).

(237)..... "بىز" ۋە "مەن"

(238)..... مېنىڭ پەيىجاڭى.

ئارسلان

(241)..... پىغان

(244)..... تاغ لىرىكىسى

(248)..... چىچەكنىڭ سىرى

ئابدۇكېرىم مەخسۇت

(250)..... قەلبىم يەنە چوققىدا قالدى

(251)..... يېڭى پەرمان

ماھۇت زايىت

(253)..... چارەك ئەسىر نەزمىسى

ئابلمز ھوشۇر

- (258).....پەنگە يۇرۇش ناخشىسى
(259).....يامغۇر بولۇپ

ئوسمانجان ساۋۇت

- (261).....باھار تۇيغۇسى
(265).....ياڭرا ئەجەم
(268).....ئالمىدەك يۈرەكتە ئالەمچە سۇيگۇ

تەئەت ناسىرى

- (269).....كۈيلەي بۈگۈن ئەجرىڭنى مەن
(270).....ئەمگەك ناخشىسى
(271).....كەزسەم چېگرانى

تۇرسۇناي ھۈسەين

- (273).....ئانارلىق باغ
(275).....بوز يەر كېچىسىدە

سەمەت دۇگايلى

- (279).....ھەق سوز
(280).....غۇنچىمەن
(280).....سوئال - جاۋاب

تېمۇرە گۈەنچىڭفۇ (شۈە)

- (282).....ئالتۇن كوۋرۇك (مۇخەممەس)
(284).....سايرامغا مۇھەببەت

ئېلى ئېزىز

- (286).....بىزنىڭ ياچېيكا شۇجىمىز (راۋاپ قوشىغى).
- (287).....باھار قوشىغى (ئەجەم مۇقام تېكىستى).
- (288).....ۋەتەن ھەققىدە ناخشا (ناخشا تېكىستى).

زەينۇرەم ئەيسا

- (290).....دوستلۇق كوۋرۇگى.
- (292).....شېئىر ئوقۇش يىغىنى (ساتىرا).

نەيم يۇسۇپ

- (293).....داچىڭدىن كەلگەن شۇجى.
- (294).....ئانا

ئالدىدا

ۋەسلىدىن ئوزگەر كېرەكمەس ماڭا جانان ئالدىدا.
ئارزۇيۇم سەن ئىرۇرسەن تەن بىلەن جان ئالدىدا.
بىر گۈلى رەنا ئىرۇرسەن باغۇ - بوستان ئالدىدا.
تا زىيارەت قىلمىسام مەن سېنى ئىمكان ئالدىدا.
يۈزلىرىم شەرمەندە بولسۇن تاڭلا سۇبھان ئالدىدا.

دۇنياغا تەڭ ئەيلىمەيمەن تاغلىرىڭنىڭ تېشىنى،
سېنى دەپ تاشقا قوشارمەن، دۇشمىنىڭنىڭ تېشىنى،
سەن ئۇچۇن دەريا ئېقىتىسام شۇم رەقپىلەر يېشىنى،
مۇمكىن ئولغايمۇ كورۇشكە ئايغا ئوخشاش قېشىنى؟
قارا. بەختىم ئاق بولاردى شۇندا راخمان ئالدىدا.

سەن ئىدىڭ دۇنيادا بىر ھوسنى گۈزەل نازۇك بەدەن،

ئەركىلەپ ئۆسكەن ئىدىم شاھزادىدەك خان ئالدىدا.

مەن ئۇ چاغدا سەندىن ئايرىلماقنى ئەسلا كۆرمىگەن،
ئېھتىيات قىلغىن رەقىپتىن دىسە ھەرگىز پۈتمىگەن،
چۈنكى ئىسسىق - سوغاق ئۇ كۈنلەردە بېشىمدىن ئۆتمىگەن،
ئارغىماقنىمى ئەپەندى قەۋرىدە ئورۇنلىتىلگەن،
باشقا قامچا تەگمىگەندى يولدا كارۋان ئالدىدا.

بال، شېكەردىن بەلكى شىرىندۇر كۆمۈش رەڭ سۇلىرىڭ،
تاغلىرىڭدا ياپرىشىپ ئەركىن ئۆسەر ئاھۇلىرىڭ،
چىنىقىپ ئەردى رەقىپكە قارشى قول - بازۇلىرىڭ،
ساڭا تەسىر يەتكۈزەلمەس ئەردى ھىچ جادىلىرىڭ،
سەلتەنەتلىك شەۋكىتىڭ بولغاچقا ئىنسان ئالدىدا.

ماختىناردىم سەن كەبى بىر نازىنىڭ يارى دەپ،
يارىنىڭ كۆكرىكى تەككەن سازىنىڭ بىر تارى دەپ،
ساڭا باغلانغان مۇھەببەت ھەممىدىن يۇقارى دەپ،
خاھ گۈلۈم، خاھ بۇلبۇلۇمغا قىش ۋە ياز باھارى دەپ،
كۆكۈلۈك بويىن ئۆپەردىم لالە - رەيھان ئالدىدا.

دىلبىرىم ئاھۇ كوزۇم، خورشىد يۇزۇم، شىرىن سوزۇم،
ھوسنى ئەپلاڭىدا تۇققان ئەردى تەلەي يۇلتۇزۇم،

ئىككىمىزدە باغلىنىش گويىكى ئۇردى جانۇ - تەن،
ئاھ.....گۈزەل يار ئوينىغان قەشقەر، كۇچار، يەركەن،
خوتەن،

نېمىلەر بولدى ئىككىن ئىپلاس ئاياقتا پاك ۋە تەن؟
سەن ئۇچۇن كوزگە كورۇنمەس قانچە قۇربان ئالدىدا.

سۇلىرىڭ ئابى ھاياتتۇر ئەي گۈزەل يارىم سېنىڭ،
تۇتىيادۇر تۇپرىغىڭ كوزۇمگە دىلدارىم سېنىڭ،
جانغا - جاندۇر ئۇندا ئوسكەن بارچە غەمخارىم سېنىڭ،
ئايرىلىش تىلدى يۈرەكنى كوزى خۇمارىم سېنىڭ،
ئورتىنەر كويۇڭدا قەلبىم چەرخى كەيۋان ئالدىدا.

ئاۋالدىدا سەن ئىدىڭ جەننەتكە ئوخشاش بىر ماكان،
ئەركە ئويناپ ئوسكەن ئەردىم قىسمىغان بۇ كەڭ جاھان،
خۇش پۇراقلىق گۈل - چىچەك تاللاپ ئوپەردى باغىۋان،
ئابرويۇڭ ساقلار ئەردىم مەن بولۇبان پاسۋان،
دۇشمىنىڭ كوز تىكىمەس ئەردى شىر غىرران ئالدىدا.

باغدا گۈل شاخدا بۇلبۇل نىمىتىڭ شۇكرىن ئوقۇر،
تاڭ سەھەر تورغايلىرىڭ تەسبە ئوقۇپ قانات قاقۇر،
بەلكى قۇشلار بارچىسى مەدھىڭ بىلەن يەرنى چوقۇر،
چۇنكى خەۋپسىز يەر، ھاۋا، تاغ، چول ۋە سۇ، دوڭ ھەم چۇقۇر،

ئاقۋەت قوغلاندى بولدۇم، بىر يولى تارتتىم پىراق،
شۇم رەقىپنىڭ تەلىيى ئوڭ كەلدى، مەن بولدۇم پىراق،
جانغا تويغان خۇددى بىر پەرۋانمەن، سەن بىر چىراق،
كۈنمۇ - تۇن ئارتتى ساڭا كوڭۇلدە بولغان ئىشتىياق،
تامچا سۇغا زار بولدۇم بەھرى ئۇمان ئالدىدا.

مەيلى مەن بارغۇنچە يىرتقۇچلۇق بىلەن خەلقىمنى ئات،
مەيلى مەھبۇپ بېشىدا قانلىق قىلىچىڭ پاقىرات،
مەيلى ۋەھشىلىك بىلەن ئادەمچىلىك ئاڭنى يوقات،
ئىنتىقام ئالغۇم سېنىڭدىن تا - جېنىم تەندە ھايات،
ھېچقاچان ئادەم يېڭىلمەس ۋەھشى ھايۋان ئالدىدا.

ئولگىنىم ياخشى نىگارمىدىن تىرىك ئايرىلغىچە،
ئۇچارمەن ساڭا بېقىپ تاكى قانات قايرىلغىچە،
كۈرىشىم قايتماس، رەقىپ جانى تېنىدىن ئايرىلغىچە،
بولدى ئەمدى سەۋرى يوق، ياتتىم مانا بىر يىلغىچە،
ئورما ئورماق ئانچە تەس بولمايدۇ دىخان ئالدىدا.

تارت قولۇڭنى ۋەھشى دۇشمەن، تېخى جېنىم تەندە بار،
ئىنشائاللا پات - يېقىندا سېنى قىلغۇم تارمار،
ئەي پەلەند چاپسان يوقال، گۈزەل يېرىمنى قىلما تار،
سەن قارا زۇلمەتنى يوقاتسام سائادەت تاڭ ئاتار،

لەۋلىرىڭگە قىزغىناردى باغدا پىشقان تال ئۇزۇم،
قاشلىرىڭ مېھراپ قىلىپ سەجدە قىلاي تەنھا ئۇزۇم،
چوڭ گۇناكار بولسىمۇ دىن بىرلەن ئىمان ئالدىدا.

ۋادەرىغا، قايسى كۈندۈر شۇم رەقىپ باستى ئاياق،
سەن كەبى ھور نازىنىلار ئۈستىگە سالدى تاياق،
مەن قۇچاغىڭدا تۇرۇپ تارتتىم ئەجەپ دەردى پىراق،
نېمەتىڭ لەززەتلىرىدىن ئايرىلىپ قالدىم پىراق،
بىر تىلەمچىدەك قىسىلدىم كۈزدە خامان ئالدىدا.

يىغلىدىم شۇندىن بۇيان تۇن - كېچىلەر بىدار بولۇپ،
رەھمىسىز ئۈگەيگە قالغان قىز يىتىمدەك خار بولۇپ،
ھەۋزى كەۋسەرنى كېچىبان تامچا سۇغا زار بولۇپ،
تارلىشىپ كەتكەن جاھانغا سىغمايىن بىمار بولۇپ،
بويىنى باغلانغان مۇشۇكتەك ساڭدا چاشقان ئالدىدا.

شۇنداق ئومۇم ئۆتكەن ئەردى ئورتىنىپ ھەم كۈل بولۇپ،
ئات، ئىشەكلەر ئورنىدا دۈشمەنلەرگە قۇل بولۇپ،
"ئاللا ئەمرى شۇمىكىن" دەپ، ساتسا بەلكى پۇل بولۇپ،
ئۆتكەن ئومۇم ئەسلىسىم ياشىم توكۇلۇر كۈل بولۇپ،
موللىنىڭ ئىمانى بولدۇم خۇددى شەيتان ئالدىدا.

جىم يېتىپ، ھەسرەت چېكىپ، قانلار يۇتۇپ، دەرت تارتىمىسۇن،
ھىلىگەر - مەككەر رەقىپكە ئابروينى ساتمىسۇن،
ئەسلىسۇن خار بولغىنىمنى ئۇندا زىندان ئالدىدا.

دەرتلى دىل ھىچ توختىماس، سىرلىق قەلەم قايناپ يازار،
مۇڭلى دادىمنى ئىشتىسە خىزرى تەسۋىدىن ئازار،
چۇنكى ئول بەتبەخ رەقىپلەر نىم شېھىتكە گور قازار،
مەيلى ئولسەم سۇيگۇ يولىدا تېنىم بولغاي مازار،
كۇرىشىم ئارتار تېخى قىز ۋە ئوغلان ئالدىدا.
1946 - يىل ئاۋغۇست، غۇلجا.

سېغىندىم

سېغىندىم مەن، سېغىندىم مەن، سېغىندىم،
ۋەتەن سېنى تەشنا بولۇپ سېغىندىم،
مېھرىڭ تولغان يۇرگىمدە سېغىندىم،
دولقۇنلىغان كوكرىگىمدە سېغىندىم.

ئولسەم تېنىم قۇچىغىڭدىن جاي ئالسۇن!
پاك ۋەتىنىم روھىم سەندە شاتلانمىسۇن!

كۈن نۇرىن كورسەتمىگەن سەن پەردە ئاسمان ئالدىدا.

كۈرىشم ھىچ توختىماس تا قەترە قانم قالغىچە،
تەسىرىڭنى يوق قىلۇرمەن قەلبىم ئارام ئالغىچە،
ئەزرائىل پۇتتى ئىشىك دەپ تاكى جانىم ئالغىچە،
تەن سوۋۇپ، يۈرەك-تومۇر، قان ھەركەت توخالغىچە،
شۇندا ئەۋلادىم تۇرار دەۋاغا سۇلتان ئالدىدا.

مەن بارۇرمەن ئەي نىگارم سەن ئۈمىتنى ئۈزمىگىن،
دۈشمىنىڭنى ئۇر، پەقەت ئەركىنىگە يۈرگۈزمىگىن،
ئالدىنىپ دۈشمەن بىلەن سەن ئەيشى - ئىشرەت تۈزمىگىن،
شۇم رەقىپكە باغلىرىمنىڭ مۇسىن ئۈزگۈزمىگىن،
پات - يېقىندا تېپىشارمىز گۈل - گۈلۈستان ئالدىدا.

ئەر ئەمەسمەن تاكى دۈشمەننىڭ قېنىن ئاققۇزمىسام،
دۇنيادا خائىنلىق ئەيىۋىنى كوكسىگە تاققۇزمىسام،
ئوت - زەھەرلىك نەشتىرىلە ئۈزىنى چاققۇزمىسام،
ئەللىي ئېتىپ، يەر بوشۇكتە ھەممىسىن ياتقۇزمىسام،
شۇندا "مەرت" نامىنى ئالغۇم شاھى مەردان ئالدىدا.

ئەي، سەنەم ئەتراپقا باق، خەلقىڭمۇ ھەم تېچ ياتمىسۇن،
تاشلىۋەتتى سۈيگۈدىن كەچتىمۇ دەپ، باش قاتمىسۇن،

سەندىن چىقىپ راڭگۇن دىگەن شەھەردە،
مېھمان بولۇپ توت كۈن تۇردۇق ئۇ يەردە،
كۈتۈپ ئالدى قېرىنداش ئەل بېرىملىق،
دوست ئەللەرنى كورگىنىمدە سېغىندىم.

خوش ئېيتىشىپ ئۇزىتىشتى بېرىملىق،
بىز بارار يەر تاغ - باياۋان خورمىلىق،
بىز كەتسەكمۇ كوڭۇل قالدى سىز بىلەن،
بەك ئوتۇلدى قەدرىڭ ۋەتەن، سېغىندىم.

ئۇندىن چىقىپ مىڭ گەز ھاۋا ئۈستىدە،
ئۇچماقتىمىز بەيتۈلەھرەم قەستىدە،
يېتىپ كەلدۇق كالكۇتتىغا كەچقۇرۇن،
ھاۋا بۈيۈك كەلتۈرگەندە سېغىندىم.

تاڭ مەزگىلى ئۇچتۇق يەنە ئەرتىلەپ،
ئامراق بالاڭ - بىز جۇڭگولۇق ئەركىلەپ،
توت سائەتتە يېتىپ كەلدۇق بومبايغا،
بۇندا ۋەتەن يەنە سېنى سېغىندىم.

بومباي ئىكەن دېڭىز بويى چوڭ شەھەر،
ياشايدىكەن نەچچە يۈز مىڭ ئايال - ئەر.

شۇنىڭ ئۈچۈن، تېزرەك ساڭا يەتسەم دەپ،
توت كوز بىلەن كېچە - كۈندۈز سېغىندىم.

بۇ كەمگىچە ئايرىلمىغاچ سېنىڭدىن،
لەززەتلىنىپ شىرىن شەرۋەتلىرىڭدىن،
يولغا چىققاچ قەدىرىڭ ئوتتى جېنىمدىن،
تۇپرىغىڭنى كوزگە سۈرتەي، سېغىندىم.

”ھەج“ سەپىرى چۈشكەچ مېنىڭ دىلىمغا،
مەيۈسلەندىم قاراپ بېقىپ پۇلۇمغا،
كومپارتىيە كېپىل بولدى يولۇمغا،
بۇلۇت ئۈزرە ئۇچقۇنۇمدا سېغىندىم.

ئەل قاتارى بەش مىللەتنىڭ ئىچىدە،
ئالتىنچى ئاي ئايىغدا بېيجىندە،
ئوتتۇز يەتتە كىشى بىرلىك سېپىندە،
ھەجگە قاراپ يۈرگىنىمدە سېغىندىم.

بىزنىڭ يۇرۇش يەردە ئەمەس بۇلۇتتا،
نەچچە مىڭ گەز يول باسمىز مېنۇتتا،
بۈيۈك ۋەتەن سەن ئەزىزلەپ ئۇزاتقان —
چاغلارنىڭنى ئەسلىگەندە سېغىندىم.

بىر كۈن تۇرۇپ بەيتۇللاغا جۈندۈق،
شۇ كېچىسى تاۋاپ بىلەن تۇندۇق،
ساپا، مەرۋە، سەيىلەرنى تۈگىتىپ،
چىققىنىدا جان ۋەتەننى سېغىندىم.

زىيارەتكە كىرىپ تۇردۇق پات - پات،
سەككىز كۈندىن كېيىن كەلدى ئەرپات،
توت كۈن تۇرۇپ ئەرپات ھەم مىنادا،
شەيتانغا تاش ئاتقىنىدا سېغىندىم.

”دەلىل شاھ“نىڭ قوبۇلغا ئەكىردى،
پادىشا كېيىن زىياپەتكە قىچقىردى،
ماۋجۇشنى ئامانمۇ دەپ سورىغاندا،
ئېخ!..... ۋەتەننىم قايتا سېنى سېغىندىم.

پادىشانىڭ سارىيىدا ئولتۇرۇپ،
ئويلاپ كوردۇم يۈرىگىمنى تىندۇرۇپ،
بۇ شەرەپنىڭ كىمگە مەنسۇپلۇغىنى،
بايقىغاندا ۋەتەن سېنى سېغىندىم.

بەيتۇللاغا تەكلىپ قىلدى پادىشا،
تاۋاپ قىلدۇق بەيتۇللانى كەڭتاشا،

بوتا كوزلۇك بىرنەچچە مىڭ "راجى" نى —
«سەرگەردان» نى كورگىنىمدە سېغىندىم.

ياش غۇنچىلەر كوزلىرىدۇر خۇمالىق،
خۇش پىللىك، چىرايى خۇش نۇمالىق،
چېكىسىدە "بەخت مېڭى" تۇمالىق،
نە جان كوردۇم، ۋەتەن سېنى سېغىندىم.

رەستىلەردە قەۋەت - قەۋەت بىنالار،
بىر بىرىگە رىقابەتلىك مۇنالار،
نان ئۇچۇن كۆپ كۈرەشلەرنى كورگەندە،
مول ھوسۇللۇق ۋەتىنىمنى سېغىندىم.

توت كۈن تۇرۇپ كەتتۇق، بومباي ئەلۋىدا،
سەككىز سائەت قەدەر ئۇچتۇق ھاۋادا،
بەھرەيىندە بىز ئېھرام باغلىغاندا،
مېھرىۋانىم ۋەتىنىمنى سېغىندىم.

سائەت تۇرۇپ يەنە ئۇچتۇق ھاۋاغا،
"لەببەيك" دەپ ھاۋا ئۈزرە ناۋاغا،
يېتىپ كەلدۇق چۈشتىن كېيىن جەددىگە،
قاقاس چولنى كورگىنىمدە سېغىندىم.

مەدىنىگە باردۇق يەنە كوك بىلەن،
يەر تاناۋىن تارتقان كەبى توك بىلەن،
زىيارەتنى ئادا قىلىپ قايتقاندا،
باغۇ - بوستان تاغلىرىڭنى سېغىندىم.

ۋەتەن ھىسسى ھەممە ئادەم دىلىدا،
ئەمدى مەككە - مەدىنىگە ئەلۋىدا،
ۋىدالىشىپ مەن ئۇ يەردىن قايتقاندا،
ئەزىز ۋەتەن جانانمنى سېغىندىم.

ئاۋغۇستقا بىر بولغان كۈنى قوزغالدۇق،
تۇرى سىنا تەرەپكە بىز يول ئالدۇق،
ھاۋا ئۇزۇرە توت سائەتلىك يول يۇرۇپ،
ۋادى ئەيمەن چۈشكىنىمدە سېغىندىم.

تۇرار كەنمىز بۇندا ئۈچ كۈن ئادەتتە،
كېتەر كەنمىز يەتمىش ئىككى سائەتتە،
تۇرى سىنا تورى ئىچرە تۇرغاندا،
ئازات - ئەركىن ۋەتىنىمنى سېغىندىم.

بۇندىن يۇرۇپ قاھىرەگە بارارمەن،
سېغىنغاننى يەنە شۇندىن يازارمەن،

ئەسكەر توسۇپ كەلتۈرمىدى باشقىنى،
شۈھرەت تاپقان ۋەتەن سېنى سېغىندىم.

”ھەجرىلەشۋەت“ تاشنى بەۋسە قىلىشقا،
پۇرسەت بولماي كەلگەن ئىدى بۇ ئىشقا،
ۋەتەن نامىڭ بىلەن ئىمكان تېپىلدى،
ئانا يۇرتۇم يەنە سېنى سېغىندىم.

بەيتۇللانى يۇيۇش ئۇچۇن شاھ كىردى،
بىزدىن بۇرھان شەھىدىنى ئەكىردى.
بۇ ئىش نىسپ بولماس ئىكەن چەتئەلگە،
بىزگە بولدى ھورمىتىڭدىن سېغىندىم.

بۇنىڭ بىلەن بىزنى ئەلگە تونۇتتى،
دوستلار خوشال، دۈشمەنلىرىڭ قان يۇتتى،
كۈن نۇرىنى توسۇش مۇمكىن ئەمەسكەن.....
پارلاق نۇرۇڭ ئەسلىگەندە سېغىندىم.

ئۇ، پادىشا قىلدى سوغا يادىكار،
بىردىن سائەت، تاج، رومال، تونمۇ بار،
بىزگە ئەمەس ۋەتەن سېنىڭ شەرىپىڭ،
قوبۇل قىلىپ ئالغىنىمدا سېغىندىم.

ئىختىيارسىز قىلدىم سوز،
ماڭا قاراڭ غورۇلاي كوز!.....
قىيا بېقىپ، بىر كۈلۈپ،
شەرەت قىلدى ئېتىزغا.

لەۋى ئاچتى غۇنچىنى،
قاتار تىزغان ئۇنچىنى،
جادى كىرىپك ياراشقان
بادام قاپاق مېغىزغا.

— دىخان قىزى مەن،— دىدى.....
— ئىشلەپ يەيمەن قەن،— دىدى.....
قاراپ قالدىم لال بولۇپ،
قەن چاپىنغان ئېغىزغا.

— كويگەن بولساڭ، كەل!— دىدى.....
— قولغا كەتمەن ئال!— دىدى.....
سۇ باشلاپ بىز چوللەرنى،
ئايلىاندۇرايلى دېگىزغا.

ئانار پىشار گۈل باغدا،
تويىمۇ بولار شۇ چاغدا،

پەرزەندىڭنىڭ بۇيىن شۇندىن ئالارسەن،
تۇرلۇك - تۈمەن گۈللىرىڭنى سېغىندىم.

نەم شېھىتىنىڭ سېغىنىشىلىق سالامى،
سېغىنغاندىن باشقا يوقتۇر كالامى،
قىزىلىگۈلگە بۇلبۇل شەيدا بولغاندەك،
سەن گۈلۈستان ۋە تىنىمنى سېغىندىم.
1956 - يىلى ئاۋغۇست، ئەرەبىستان، تۇرى سىنا.

ئۇچرىشىشى

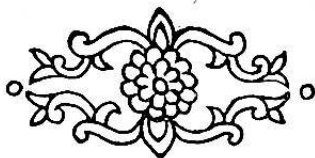
كېتىپ بېرىپ بازاردا،
كوزۇم چۈشتى بىر ئىزغا،
ئىزى ماڭا نە كېرەك،
پەرىزاتتەك بىر قىزغا.

قىزمۇ شۇنداق بولامدۇ؟
ئايىنى ئايال تۇغامدۇ؟
كوڭلۇم بېرىپ باغلاندى،
سۈمبۈل چېچى قۇندۇزغا.

نم شېھىتنىڭ تىلىگى،
چاڭ بولسىمۇ يۇرگى،
بېشىم قويۇپ ياتسام مەن،
قىز ئورغان ئېگىزغا.

1959 - يىل سېنتەبىر، بېيجىڭ.

تويىنى كومۇپ تاشلايمىز.....
ئالما، ئۈزۈم، مېغىزغا.....

ئەخلاقىغا خۇش كەلدىم،
جاۋابىغا بوش كەلدىم،
ئۈگەنگەچكە ئىشلىمەي،
تەييار كاۋاپ، قىمىزغا.

مېنى كورگەچ بوشۇشۇپ،
كېتىپ قالدى خوشلۇشۇپ،
قاراپ قالدىم ئارقىدىن،
ئىپەك كوپىنەك قىمىزغا.

شەرەت بىلەن سوزلەشتۇق،
مەقسەتنىمۇ كوزلەشتۇق،
ھەيران بولدى كورگەنلەر،
بۇ ئىككى شوخ تىلسىزغا.

پەرۋەردىسى ياساشتا،
ئايدىن ئوتتى تالاشتا،
شەرىئىتىم يول بەرسە،
قۇل بولسام بىتىمىزغا.

چىن ھاياتنىڭ ئاساسى.

گۈللە بېغىم، گۈل بېغىم،
ئورلە، يۈكسەل بېيجىڭىم.
سېنى سۆيمەك شەرەپتۇر،
ياشا داھى باغۋىنىم.

رەخمەت ئوقۇيمەن

ئازات ۋەتەندە
بەختلىك بولدۇم.
ئوقۇپ ئوسۇشكە
مەن قەدەم قويدۇم.
تىرىشىپ ئوقۇش
مېنىڭ ۋەزىپەم.
بەسلىشەيلى، كەل،
دوستۇم ھېنىپەم.
دائىم ئەلاچى
بولۇپ ئوقۇيمەن.
يۈكلەنگەن ئىشنى

كېۋىر نىياز

ياشا داھى باغۋىنىم

كۈزەللىكتە داڭقى بار
گۈل بېغىمنىڭ - بېغىمنىڭ.
گۈۋاچىسى گۈللۈكلەر -
مېھنىتىمنىڭ - تېرىمنىڭ.

گۈل بېغىمنىڭ باغۋىنى
ماۋزېدۇڭ ئۇلۇغ داھى.
مەن شۇ باغنىڭ بۇلبۇلى،
مەدھىيەلەيمەن داھىنى.

بېغىمدىكى گۈل ھايات -
مىليونلارنىڭ ھاياتى،
مېھنەت قىلىش، تەر توكۇش

بۇرادىرىمگە

قەتئى ئالغا باس ئەلنى ياران قىل!
ئۇتۇق ساڭا خاس ئىشنى ئوبدان قىل!
زۇلۇم سازىنى، جاپا كارىنى،
كۈلپەت داغىنى چوقۇم يەكسان قىل!

ھەقىقەت ئۇچۇن، ئادالەت ئۇچۇن،
ۋەتىنىڭ ئۇچۇن جاننى قۇربان قىل!
كوڭۇللەر ئارا قالمىسۇن قارا،
سناشقا يارا ھەقنى مىزان قىل!

غاپىللىقتىن قاچ، كوزۇڭنى چوڭ ئاچ،
ئەقلىڭدىن نۇر قاچ، ئىلھام سەيلان قىل!
قارا كۈنلەرگە، مۇدەھىش تۈنلەرگە،
ۋەھشى ياۋلارغا نەپىرەت بايان قىل!

شەرەپ تونۇيمەن.
بىزگە ھورلۇك، بەخت
بەرگەن ماۋزىدۇك —
داھىمىزغا كۆپ
رەخمەت ئوقۇيمەن.

يىغا - ھەسرەت يولى بىلەن مەقسىدىمىز ھەل بولماس،
كېچە - كۈندۈز ئىشىمىز ئاھۇ - پەريات بولغاندا.

گۈلۈم ھەرگىز قايغۇرما، جەسۇرانە ئەمەل قىل،
ھەر ئىشنى قىلىش مۇمكىن چىن ئېتىقات بولغاندا.
1945 - يىل مارت.

يول دۇشۇمغا

ئومۇر ئېقىپ، ئېقىن سۇدەك كېتەر ھەر قايان،
بەزى سۈزۈك، بەزى دوغاپ ھەتتا بەك قىيان.

تىرىشساڭ سۇ سايلىنىپ ئويىناپ ئاقىدۇ،
تىرىشمىساڭ بۇ قىممەت سۇ چولگە ئاقىدۇ.

سېكۈنت ۋاقت سۈيگەن دىلبەر يارىڭدىن قىممەت،
شۇڭا ۋاقت بوش كەتمىسۇن تىرىش، قىل غەيرەت.

يىغا - ھەسرەت، قايغۇ - ماتەم، ۋەيران گورۇستان،
غەيرەت بىلەن بولغۇسىدۇر باغۇ - گۈلۈستان.

شجائىتىڭدىن، رىيازىتىڭدىن،
شاپائىتىڭدىن دەريا راۋان قىل!
روشن كوز بىلەن، ئۆتكۈر سوز بىلەن،
ئاپپاق يۈز بىلەن ياشاشنى ئانت①قىل!
1945 - يىلى ماي.

گۈلۈمگە

گۈلۈم خوشال ئوينىمىز، ۋەتەن ئازات بولغاندا،
قول تۇتۇشۇپ ياشىمىز ۋەتەن ئاۋات بولغاندا.

بىز كۈزلىگەن سۇزۇك تاڭ بولغۇسىدۇر مۇيەسسەر،
ۋەھشى، قانخور دۈشمەنلەر چوقۇم بەربات بولغاندا.

ھەسرەت - ئەلەم، قايغۇلار دىلنى قاپلاپ تۇرالماس،
بىز مەقسەتكە يېتىمىز دىلدا مۇرات بولغاندا.

ۋەتەن ئۈچۈن قايغۇرغان ۋەتەنپەرۋەر بولىمىز،
ۋەتەن ماڭا شىرىن، ساڭا پەرھات بولغاندا.

---

① ئانت - قەسەم.

يىللارغا جاۋاب

ۋاقت ئالدىراخغۇ، ساقلاپ تۇرمايدۇ،
يىللار شۇ ۋاقىتنىڭ ئەڭ چوڭ يورغىسى.
ئاتقان سۇلار، ئاتقان تاڭلار قارىلانمايدۇ،
يورغا يىللار ئومۇرنىڭ يامان ئوغرىسى.

ئوغرىلاپ قاچىدۇ ئارقىغا باقمىي،
بىر بىرىنى قوغلىشىپ، يورغۇلۇشۇپ.
ياشلىق بېغىدا بۇلبۇللار قانات قاقماي،
يوپۇرماقلار قۇيۇلىدۇ، پۈلۈشۈپ.

ياشلىق ئادەمنىڭ زىلۋا بىر چېغى،
تولمۇ قىسقا ئۇنىڭ ئومرى بىراق.
يىرتىلسا كاللىندارنىڭ بىر ۋارىغى،

دوستۇم بارلىق غەيرىتىڭنى دائىم ئىشقا سال!
ئىلىم - ئىرپان باغلىرىدا ھوزۇر - لەززەت ئال!

ئەي يولدۇشۇم سەن ھەمىشە توغرا يولدا ماڭ!
ئالغىشلىسۇن ھەر مەنزىلدە سېنى سۇزۇك تاڭ.....

توغرا يولدا ماڭغانلارغا خەۋپ - خەتەر يوق،
كېلىچىكى سائادەتلىك مەڭگۈ كوڭلى توق!

ساداقەتنىڭ كەمىرىنى بەلگە باغلىساڭ،
ھەقىقەتنىڭ كېمىسىگە مەھكەم ئولتۇرساڭ.

ئوكياننىڭ دولقۇنلىرى گۇمران قىلالماس!
ھىچقانداق توسقۇن سېنى ئارتقا بۇرالماس!

تىرىش، ئىشلە، پۈتۈن دۇنيا بولسۇن بىر بوستان،
خارۇ - زارلار، ئىگىز تاغلار بولسۇن گۈلۈستان.

سەن ياسىغان ئاشۇ باغلار ئەۋلاتقا ياقسۇن!
ئومرۇڭ سۈيى ھىچ لايىلانماي سۇپ - سۇزۇك ئاقسۇن.
1943 - يىلى 21 - ئۆكتەبىر.

مەيلى ساقال سوغا قىلسا قىلسۇن يىللار،
مەنمۇ تاۋلىنىمەن يىللار قويىندا.
ئىجادىم — شېھرىمنىڭ ئىز تامغىسى بار
ئالدىمدىن قېچىپ ئۆتكەن ھەر يىل بويىندا.

قېرىماسەن كۈرەشنىڭ كەسكىن چېغىدا،
شېرىم يۇلتۇز بولۇپ يانار ئالدىدا.
ئولۇم پەستە قېلىش، كۈرەشنىڭ داۋانلىق تېغىدا،
چىدام، غەيرەتنىڭ يەڭگىنى ھەر دەم يادىدا.

ئېسىلارمەن مىللىتى ئېتىپ تاۋلانغان قولغا،
يېپىشارمەن بايراق بىلەن ئالغا ئاتلىغان يولغا.
كۈرەش باياۋىنىدا ھارماسمەن ئەسلا،
يېڭىش بىلەن كېلىپ چىقىمىز كەڭ، غالىپ يولغا.

يىللار مەيدەڭنى تۇتۇپ قاقاخلاپ كۈلمە،
ئالدىڭدا قىزىرىشتىن ئارتۇق كورىمەن ئولۇمنى.
قېرىتمەن دەپ ئارتۇق كوڭۇل بولمە،
ئاخىرقى جەڭگە ئاتاپ قويايمەن ئوغلۇمنى.

يىللار دېڭىزى دولقۇنلۇق بولساڭمۇ،
ئۇيقۇنلىرىڭنى يارىدۇ بىزنىڭ كاراپ.

ياشلىق گۈلىدىن توكۇلىدۇ بىر يوپۇرماق.

يىللار شامىلى يەلپۇنىدۇ، ئىزلار كومۇلىدۇ،
بۇ يوپۇرماقسىز ياغاچ بىچارە بولىدۇ.....قاخشال.
يىللار سېخى قۇرۇق كەلمەيدۇ، ئەكېلىپ بېرىدۇ—
قىزلارغا قورۇق، ئەرلەرگە ساقال.

بىراق يىللارنى تىللاش توغرا كەلمەيدۇ،
مەيلى، ئوتتۇرەرسۇن ئوزىنىڭ يولى.....
ئادەملەرمۇ ۋاقتىنى قولىدىن بەرمەيدۇ،
چوللەرنى بوستان قىلغان ئادەملەر قولى.

يىللارنىڭ قوينى كەڭ، پۇرستى نۇرغۇن،
تاغدەك ئىشلار يىللار بىلەن ئورە تۇرىدۇ.
قاراپ باق، ئاخشامقى بوۋاق كىچىككەنە تۇرسۇن—
تۇنۇگۇن ئومىلەپ، ھە.....بۇگۇن مېڭىپ يۇرىدۇ.

كۈرەشچان بالىلار قوغلىشىپ يىللار،
كۈرەش نەۋرىلىرىنى چوقۇم تاپىدۇ.
ئاخشام بەخت ئۈچۈن قۇربان بولغانلار
قەۋرنى ياتلاپ گۈللەر ياپىدۇ.

سۇيگۇ دېڭىزى چوڭقۇرلۇغىدا مەن قاينام تۇرسام،
ئۇسسۇزلۇغۇم قانداق قانسۇن ئىچىپ كىچىك كولىچەكلەرنى؟
1945-يىلى ئاقسۇ.

ياشلىق — ئۈگەن

ياشلىق — تىرىش، تىرىش، تىرىش، ھارماي ئۈگەن،
بىلىمنىڭ دېڭىزى قايناق ھەم چوڭقۇر،
نادانلىق ئۇ، ھەممىنى بىلىدىم دىگەن،
ۋاراقلاپلا..... كورۇپ بىر قۇر.

ئىلىم — موجىزىلەرنىڭ سىرنى ئاچقۇچى،
بىر كۈن ياشاش ئۈچۈن ئوقى ئون يىل!
كوزلا ئەمەس ئالدىڭغا نۇر چاچقۇچى،
قاراڭغۇنى يورۇتقان ئۇ يورۇق دىل.

.....

ئويلساڭ ياشلىق، قىسقا سېنىڭ ئومرۇڭ،
تاڭدا چىچەكلەپ گويا كەچتە قۇيۇلىدۇ.
دىماققا خۇش پۇراق چىچىپ گۈللىرىڭ،

يىلىنىڭ ئوتۇشى بىلەن قورقتىپ باقساڭمۇ،
ئىجات يىللارنى قېرىتىدۇ، دەپ بېرىمىز جاۋاپ.
1944 - يىل، ئۇرۇمچى - ئاقسۇ.

خيالىچان تىلەك

تىڭرىقسايىمەن دوستلار، تىلەيمەن ئالى تىلەكلەرنى،
چۈشۈرمەيمەن كۈرەشكە دەپ تۈرگەن بىلەكلەرنى.
مەرت باغۋەن غازاڭ قىلمايدۇ ۋاقتىسىز باغنى،
تەربىيىسىز سولدۇرۇپ گۈل - چىچەكلەرنى.
خيالىم خۇددى تەلپۈنۈپ تۇرغان بىر سەبى بالا،
ئېمىش ئۈچۈن قەدىردان ئاندىكى قوش ئەمچەكلەرنى.
لەززەتلىك خىيال ئارىسىدا بېقىپ ئاسمانلارغا،
تەپەككۈر كوزى بىلەن كورۇمەن روشەن بۇرچەكلەرنى.
جانان ناز ئۇيقۇدا يېتىپ نىچۇك تولغانماس،
ئاشىغى كۈتۈپ تۇرسا ئېچىپ يورۇق رۇجەكلەرنى.....
نېمىشقا يازماي، تىلەك ئارىلاش مۇڭلۇق لىرىكلارنى،
سۈيگۈ ئىشقى ئورتەپ كويدۇرسە يۈرەكلەرنى.
ئەزەلدىنلا خيالىچان،.....مۇڭلۇق بىر يىگىت ئىدىم،
تىڭشىغاچقا مومام ئاغزىدىن ساماۋى چۈپەكلەرنى.

زەينىدىن سالى

غۇلاچ تاشلا!

“ياشلىق — بەگۇاشلىق”. دەپتىكەن بىرسى،
بەگۇاش ياشلىقنى مەنمۇ كەچۈرگەن.
بىر قۇر ئۈگىنىپ، بىلدىم، دەپ يۇرۇپ،
زىلۋا ياشلىقنى بىكار ئوچۇرگەن.

ئۈگەنگەن دوستۇم، ياشلىقتا ئۈگەن،
دىگەندى شائىر “قاينام ئوركىشى”^①
بىلىمسىز ئادەم قەلبى — كوڭلىدە
ساقلىنار دائىم تۇمانلىق قىشى.

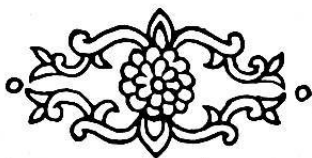
ھەۋەس قىلمىغىن ئىشقى زىننەتكە،
ئىلىمگە قىزىق! ھەۋەس قىل ئۈگەن.

① قاينام ئوركىشى — ل. مۇتەللىپنىڭ ئەدەبىي لەقىمى.

كوز ئېچىپ يۇمغاندەك تۇيۇلىدۇ.

ئەرلەرنى باسسا ساقال، بۇرۇتلار،
قىزلارغىمۇ ئىز سالىدۇ بۇدۇر، قورۇقلار.
پولاشمايدۇ دەرەخلەر ياپ-ياش تۇرۇپلا
يىللارنىڭ ئوتۇشى بىلەن يەيدۇ قۇرۇتلار.

ياشلىق — چاقماق سەن، چېقىپ ئۇچسەن،
ئەۋرىشىم چېغىڭ مۇشۇ، ئۈگەنگىن، ئۈگەن!
قاراڭغۇ دىل چۈلىگە بىر كۈن چۈكسەن،
ئادەم بولۇش دۈلدۈلغا سالمىساڭ يۈگەن.

چال سازىڭنى!

ئاتا-بوۋام چالغان ئىكەن، چال سازىڭنى،
قويۇپ بەرگىن بولۇشىغا ئاۋازىڭنى،
ئەۋجىسىگە بىلگىنىمچە راست قوشۇلاي،
دادىل كۈيلە ياشناۋاتقان گۈلزارىمنى.

ھەر كۈن سەھەر ئويغىنىمەن ناخشاڭ بىلەن،
توي ناخشىسى ئاڭلىنىدۇ "ھاي-ھاي ئۇلەن!"
"ئەرلەڭسەن" گە قۇلاق تىكىپ زوقۇم بىلەن،
باخاش ئېتىپ قۇچاقلايمەن باھارىمنى.

بىر بىرىگە ئۇلىنىدۇ ھەر خىل ناخشام،
كوڭلۇم قانماس قانچىلىكىم كوپ ئاڭلىسام،
ئارتۇق بولماس "مەن غەزەلخان" دەپ ماختانسام،
قەدىرلەيمەن ئىلھام بەرگەن ھاياتىمنى.
1957-يىلى ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

ياشلىق چېغىڭنى ئىلىمگە ئاتا،
ئىلىمگە سالغىن ياشلىقتا يۈگەن.

بىلىمدە كورسەت شوهرەت - داڭقىڭنى،
ئوزگە شوهرەتنىڭ ھەممىسى بىكار.
ئۈگىنىش ۋاقتىنى منۇت ئۇتتۇرماي،
پەن دۇنياسىدا قىلغىن سەن شىكار.

پۇرسەتكە ئارتىپ ھەممە ئىللەتنى،
يۇرۇشكە ئانچە بولمىغىن خۇشتار.
ئۈگىنەي دىسەڭ مەكتەپ شەرت ئەمەس،
پەقەت قىزغىنلىق ساڭا بولسا يار.

ئىلىم بىلەنلا ياشنايدۇ ھايات،
”ئىلىم - موجىزىلەرنىڭ سىرىن ئاچقۇچى“.
پولات تومۇرگە جان بەرگەن بەندە
يېقىندا مارىستا ماكان تۇتقۇسى.

نىمە كەم ساڭا بەخشەند ھەممىسى،
ئىلىمگە ھەر ۋاق بولغىن چىن ئاشنا.
پەن قۇياشدا چىنىقىپ، پىشىپ،
ئىلىم دېڭىزغا سەن غۇلاچ تاشلا!
1957 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

مۇھەببەتنىڭ دەرياسى كەڭ، ھولۇقماي ئۇز،
دولقۇن ياساپ ئوركىشى يەكسان قىلمىسۇن.
سۇيگۈنىڭ ئورماندا يول ئەگرى ھەم تۇز،
سېنى ئاندا جىن يولى سەرسان قىلمىسۇن.

مۇھەببەتنىڭ بېغدا سەيلىنى بىلمەي،
گۈل بويغا مەس بولۇپ مەڭدىشىپ كەتمە.
سۇيدۇم دەسە گۈل جاندىن، كوڭلىنى بىلمەي،
بېرىپ ئەقلىڭ شەيدانە سوڭدىشىپ كەتمە.

ئاشق سويگۇ گۈلىنى كوكسىگە تاققاي،
مېھرى بولسا چىمەنگە چىن شەۋقى بىلەن.
سۇيگۈنىڭ خاماندىن مول ھوسۇل ئالغاي،
ئەجرى قىلسا سۇيگۈگە خوش زەۋقى بىلەن.
كوكلەم كوركى قىزىل گۈل كۈلسە گۈلشەندە،
قىزىل گۈلگە بۇلبۇل جان بولماس كۈشەندە!
1944 - يىل ماي، ئۈرۈمچى.

ئىمىن تۇرسۇن

مۇھەببەت

قىزىل گۈلگە مەس بۇلبۇل ھىچ رەقىپ بولماس،
مۇھەببەتسىز بۇلبۇلغا گۈل مۇھىپ بولماس.

جاننىڭ كوركى — مۇھەببەت، شەرتى ۋاپادۇر،
ۋاپاسىزغا مۇھەببەت ھەم بىۋاپادۇر؛
مۇشەققەتسىز راھەتنىڭ كەينى جاپادۇر،
جاپاسى يوق مۇھەببەت ھەم بىساپادۇر.

سۈيگۈ دىگەن دىل مۈلكى، ئۇنى ياخشى بىل،
ئاچالمايسەن سۈيگۈنىڭ شەرتسىز سىرنى؛
مۇھەببەتكە ئەقىدە — دىلنى تازا قىل،
شەك چۈشكەندە پاكلىماق تەس دىل كىرنى.

قۇربان ئىمىن

غەلبە ناغرىسى

مەرتلەر ئۇلگىسى — سۇيۇملۇك جۇڭگو،
ئەركىن قول سېلىپ ئالغا چامدىدى.
جەڭلەردە قۇچقان شانلىق غەلبىدىن
خۇش خەۋەر، ناخشا ھەر يان ياڭرىدى.

چاڭجياڭ ئوركەشلەپ قايناپ — تاشماقتا،
بىزدىكى غەيرەت كوكتىن ئاشماقتا.
ھەر بىر قەدەمدە مىڭ خىل موجىزە،
پارتىيە بىزنى باشلاپ ماڭغاچقا.

قىزىل بايراقلىق جەڭگىۋار جۇڭگو
يەنە بەختسىرى سەكرىدى — ئۇچتى.

تۇيۇقلار

كۈرەش يولى ئۇزاق يول ئەگرى - توقاي، تۈز،
ھەرنە دىشۋالمقتا ھەم سەپنى قايتماي تۈز؛
كەلسە ئۇتۇق ئەمگەكتە، ھايات چېغىڭدا
يەنە كۈيلەپ زەپەرنى شوخ سازىڭنى تۈز.

1952 - يىل.

ئېتىپ ھور تاڭ، شولدا سۇندى تۇن قارا،
چوڭ سەپەرگە ئاتلىدۇق، كوزلەپ چوڭ قارا.
ئەمدى ئىشلەش پەيتىدۇر قىلغىل ياخشىلىق،
بولما ئەلگە سەن يامان ھەم كوڭلى قارا.

1957 - يىل.

مەپتۇن بولۇپ كوڭلۇم چۈشكەن قەلەم قاشقا،
ۋەسلىنى دەپ چاپقان مەنپ تورۇق قاشقا.
قەلەم قاشتىن ئەلا ئىكەن ئەزىز خەلقىم،
ئەلنى كۈيلەپ ئوياي نەزمە يۇرۇڭ قاشقا.

1962 - يىل.

چەۋەر خۇاجۇشى بەخش ئەتتى يېڭى بىر مەنزىرە ئەلگە،
ئۇنى قوغداشقا، كۈيلەشكە ئومۇرۋايەت پىداكارمەن.

ئاشۇ گۈلدەستىنى داھىغا ھورمەتتە تۇتۇپ دىلدىن،
قىلاي چەكسىز ساداقەتكە پەۋەس قەلبىمنى ئىزھارمەن.
78 - يىل ئاۋغۇست.

ۋېيشىڭنى كوككە چىقىرىپ ئەنە.....
غەلبىلەرگە غەلبە قوشتى.

ئۇچار قۇشلارمۇ سايرايدۇ خوشال،
غىجەككە تەڭكەش ئۇنىڭ ئاۋازى.
قىزلار ئۇسۇلغا چۈشتى مەيداندا،
بۇ، غالىپ ئەلنىڭ تويى - پەرۋازى.

ھور، ئازات جۇڭگو - مېھرئوان ئانا،
توھپە - ئىجادىڭ مۇبارەك بولسۇن!
سېنى تەبرىكلەپ بەختىيار ئوغلۇڭ
بۈگۈن پەشتاقتا ناغرنى چالسۇن.

گۈلدەستە

ئەزەلدىن ناخشىغا ئامراق، ئەقىدەم چىڭ ھەۋەسكارمەن،
چىمەندە سايرىغان بۇلبۇل كەبى سەنئەتكە خۇشتارمەن.

گۈزەل ناخشامدا كۈيلەيمەن ۋەتەن گۈلزارىنى ھەر دەم،
تىزاي گۈلدەستە ناخشامدىن بولۇپ ئىجاتتا ئىلغارمەن.

چېچىلغاندا نۇر،
يۈرەكلەر قېنىپ
چىققان ھەم ئارمان.
بېيجىڭ ئۇستىگە
تىكلەنگەندە تۇغ،
ۋەتەن ھور بولۇپ،
تەنگە كىرگەن جان.
بېيجىڭ يۈز ئېچىپ
تاپقاندا شوھرەت،
كۈتەرگەن نامنى
ئالغۇشلاپ جاھان.
بېيجىڭ شەرەپلىك،
بېيجىڭ مۇقەددەس،
ۋەتىنىمنىڭ شۇ
جېنى — يۇرگى.
ئۇلۇغ پارتىيە،
بېيجىڭ قەلبىدە،
ھاياتىمىزنىڭ
ئاشۇ تۇرگى.
ئەنە شۇ جايدا،
پايتەختىمىزدە،
ئۇلۇغ ماۋجۇشى

ئەل قەم ئەختەم

بېيجىڭ

بېيجىڭ جان دىلىم،
بېيجىڭ كوز نۇرۇم،
بېيجىڭ مۇقەددەس —
بىزنىڭ تەختىمىز.
بېيجىڭدە سوزۇم،
بېيجىڭدە كوڭلۇم،
بېيجىڭدە بىزنىڭ
ھايات — بەختىمىز.
بېيجىڭ دىلىدىن
ئېيتىلغاندا سوز،
تاپقان ئېلىمىز
شۇ چاغدا دەرمان.
بېيجىڭ قەلبىدىن

ياتىدۇ غۇرۇر .
قانسۇن دالالار
دىگەندەك قىلىپ ،
ئاسمانكى ئاي
توكىدۇ جىق نۇر .
سېلىپ كوزۇمنى
كەڭ دالا - تۈزگە ،
ھىسقا كومۇلدۇم
يوللاردا يۈرۈپ .
زوقلىنىپ شۇ دەم
نۇر ئالدىم كوزگە ،
ئايدىڭ كېچىدە
قىرلارنى كورۇپ .
چەكسىز شۇقىرلار
دىللارغا ئارام .
گويا بوستاندەك
دەرەخلىرى بۈك .
تاغلار ، ئېدىرلار
گۈلشەندەك تامام ،
كوز يەتمەس ئىگىز
قىرلاردىن بۈيۈك .
تاغ ۋە ئېدىرنىڭ

خەلقىمىزگە باش.
كوممۇنىزمغا
باشلايدۇ ئەلنى،
كومپارتىيىمىز

بىزگە بوپ قۇياش.

1954 - يىل، ئاپرېل.

ئايدىڭ كېچىدە

ئاپپاق ۋە سۈتتەك
ئايدىڭ كېچىدە،
قىرلارغا قاراپ
سالىدىم كوزۇمنى.
تۇرۇپ ئورنۇمدىن
ماڭسام خوش بولۇپ،
سالقىن بىر شامال
سىلار يۈزۈمنى.
جىمجىت ۋە تىنىق
ئايدىڭ كېچىدە،
ئەركىن كەڭ دالا

بىزگە ئومۇرلۇك.
يۇردۇم مەن شۇنداق
ئايدىڭ كېچىدە،
بىلسەڭ بۇ يۇرتنى
كۈزەتكىنىم شۇ.
ئېلىپ ئىلھامنى
گۈزەل قىرلاردىن،
يېزىپ شېئىرىمنى
تۈگەتكىنىم شۇ.

1956 - يىلى ماي.

بەردىم جاۋاب

ياز كېلىپ كۈلدى تەبەت، ياسىنىپ قىزدەك قاراپ،
تولغىنار نازغىپ بۇ تاللار، يارىدەك ساچىن تاراپ.
باغدىكى ئالما، ئۇرۇكلەر، كوز ئېچىپ قىسقاندا گۈل،
شاتلىنىپ قاندى يۈرەكلەر، بۇ باھار دىلغا ياراپ.
كوزلىرىم چۈشتى ئېتىزغا، ياپ - يېشىل باغرى ئۇنىڭ،

ئىتەكلىرى گۈل،
باغرى گىلەمدەك
دىلدا قاينار زوق.
كورسەك كۈلدۈ،
ئېچىلىپ كوڭۇل،
جىرالاردا سۇ
يۈرەككە ئوزۇق.
شۇ سۇ ئايدىڭدا
كۈزلەرنى چېقىپ،
خۇددى كۈمۈشتەك
ئاقار پاقىراپ.
دولقۇنلار ياساپ
ئۇرۇپ يانلارغا،
ھەيۋەت بىلەن ئۇ
كېتەر شاقىراپ.
شۇنداق كوڭۇللۇك
قىرلار، ئېدىرلار،
تاغلار - دالالار
تۈمەن ۋە تۈرلۈك.
جەننەت دىگەن شۇ،
تويمايدۇ دىلىم،
بۇ ئەزىز ۋەتەن

ئابلز نازىرى

كوڭلۇم سەندىدۇر*

بۇلبۇلنى مەس قىلغان باغدا لالىدۇر،
جىگەرلەر يار ئۇچۇن پارە - پارىدۇر،
يار ۋەسلى يۈرەككە شىپا دارىدۇر،
”ئۈزەم ھەر جايدىمەن، كوڭلۇم سەندىدۇر“.

قىناپتۇ كوڭلۇڭنى چىقىپ دەرت - ئەلەم،
ئوكسۇيسەن، كوكسۇڭنى يېشىڭ قىپتۇ نەم،
ساڭا پەس قىلىپ قەست، قويدىمۇ قەدەم،
”ئۈزەم ھەر جايدىمەن، كوڭلۇم سەندىدۇر“.

ئىشقىنى يېڭەلمەس ئەجەل ھەم ۋاپا،
بىر ئومۇر ئىشقىڭغا قىلغىن سەن ۋاپا،

---

* ئاپتور بۇ شېئىرنى غۇلجىدىكى ۋاقتىدا، گومىنداڭ ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدىكى 7 ۋىلايەتنى سېغىنىپ يازغان.

قىرلىرى گۈل باقتى ماڭا، كوكسىگە غۇنچە قاداڭ.

بۇ باھار بىرلەن ئاجايىپ، شات بولغان بارلىق ھايات،
توي قىلىپتۇ گۈڭشېلىرىم، چېلىشىپ دۇتتار ۋە داڭ.

قاينىغان ئەمگەك ئېتىزدا، بەس - بەستىكەن رەئالىرىم،
ئوت يېقىپ كۈلگەندە شۇ چاغ، يۈرىكىم بولدى كاۋاپ.

زەپ كوڭۇللۇك، زەپمۇ خوشلۇق، زەپ چىرايلىق بۇ باھار
گۈللىسۇن، ئوسسۇن ۋەتەن دەپ، قانغىدەك ئىچتىم شاراڭ

دەل شۇ چاغ نەق - نەق گېپىم دەپ، بۇ يۈرەك دەرىلەر ماڭا
”بولغىن ھۇشيار گۈل بېغىڭغا، يات كېلەر سىرتتىن ماراڭ“.

ھە دىدىم، ھۇشيار دىدىم مەن، ھەرقاچان ھەر دەم يۈرەك
جان تىكىپ تۇرغان كۈزەتچى، مەن دىدىم بەردىم جاۋاپ.
1963 - يىلى، ئاي.

كوككە كوتىرىلدى ئوتلار بىلەن تەڭ.
ئىسسىق ئانا قۇچىغىدا ياتقان بالىنى
قورقۇتماقتا غالجىر بىر لەھەڭ.

ترۇمبىن باشلىغان ۋەھشى قوزغۇنلار
چاۋشيەننى كويدۇرمەكتە ئوت - ئاتەش چېچىپ.
ئوز ئويىدە تەمتىرىيدۇ سەبى بالىلار،
تىپچەكلەيدۇ يىغلاپ شۇ ئوتتىن قېچىپ.

خەنچىڭدا بولۇۋاتقان بالايى - ئەزىمگە
بىزنىڭ يۈرەكمۇ سىقىرايدۇ،
قېرىنداش بولغىنىمىز ئۇچۇن.
ئۇ يەردە ئاقسا بېھۇدە قانلار
خۇاڭخېمىز ھەقلىق ئۇرۇشقا دولقۇن.

شۇڭا ئەڭ ياخشى ئوغلانلار كەتتى
چاۋشيەنگە،
چاۋشيەنلىككە تىلەكداش بولۇپ.
قالمىسۇن دىدۇق غەم - دەرتتە ئانا،
ئىس - ئوتتا بالا
كوز ياشلار توكۇپ.

بۇ — تاھىر — زوھرەدىن قالغان بىر جاك،
”ئۆزەم ھەر جايدىمەن، كوڭلۇم سەندىدۇر.“

توسسىمۇ شۇم رەقىپ سېنىڭ يولۇڭنى،
قويسىمۇ بەنت قىلىپ پۇت ۋە قولۇڭنى،
غالپ بول، پىسەنت قىلماي خەتەر — ئولۇمنى،
”ئۆزەم ھەر جايدىمەن، كوڭلۇم سەندىدۇر.“

ئىزدىگىن كۈرەشتىن ئوڭۇشلۇق ئىمكان،
ياراتقىن ئەجرىڭدىن گۈزەل گۈلۈستان،
چەرخ ئۇرۇپ تۈزىگىن بىر مەردۇ — مەيدان،
”ئۆزەم ھەر جايدىمەن، كوڭلۇم سەندىدۇر.“

خۇاڭخې دولقۇنى

”جۇڭگو پىدائى قىسىملىرى ئامېرىكا
تاجاۋۇزچى ئەسكەرلىرىنىڭ قىرغىنچىلىغىغا
ئۇچراۋاتقان چاۋشيەن بالىلىرىنى قۇتقۇزماقتا.“
— گېزىت خەۋىرى.

ئولۇم ئازاۋىدا چىقىرىغان ئۇنلەر

ئۇ بىردەم ياتاتتى يەرنى بېغىرلاپ،
يەنە يۈگۈرەيتتى بولۇپ سەۋرىسىز.

ئۇنىڭ يېنىدىلا يېرىلاتتى
ئولۇمنى تىمىسقاپ چۈشكەن بومبىلار،
ئۇنى كومۇپ تاشلايتتى
ئىسلار ئارىلاش ئاچچىق توپىلار.
ھەر بىر چۈشكەن ئەجەل بومبىسىدىن
ئۇ، قىلىپ تۇرىۋەرمىدى ھەزەر.
جان ئاچچىغىدا چىقىراپ گودەك،
”قېنى، مېنى قۇتقۇزۇڭلار!“ دەر.

.....

— ”رەخمەت سىلەرگە، مىڭ مەررە رەخمەت!
رەخمەت سىلەرگە پۈتۈن چاۋشيەنلىكتىن.
رەخمەت سىلەرگە، قەدىردانلارغا،
سىلەر ھايات بەرگەن مۇشۇ گودەكتىن.....“
دىدى بىر بوۋاي يېشىنى سۇرتۇپ،
باتۇر جەڭچىنى تۇرۇپ قۇچاغلاپ.
گودەكلەر قارايدۇ ئويى تەرەپكە،
يېزا كويمەكتە تۇتاش لاۋۇلداپ.

چىن ئىنسانلىق بۇرچى ئۇچۇن

پىدائى بولدۇق،

پىدا قىلىپ جانلارنى.

پۇتلىكاشاڭلا ئەمەس،

جىمىقتۇرۇپ قويماقچىمىز

قۇتىرىغان ھايۋانلارنى.

*

*

*

جىددى جەڭ پەيتى،

پىدائى مەرتلەر

تاغ باغرىدا ياناتتى يەرنى بېغىرلاپ.

بىر چاغ

يېقىن يېزىدىن، ئوتلار ئىچىدىن

پەريات ئۇردى گودەك چىقىراپ.

ئەنە، پاكار تاملار ئورۇلۇپ چۈشتى،

ئىشىكلەر كوتىرىلدى ئاسمان پەلەككە.

يانغىن ئوراپ ئالدى گودەك بالىنى.....

ئاھ! ئوتتەك قانلار يۈگۈردى

ئادىمى يۈرەككە.

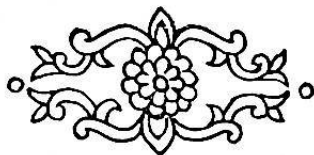
يۈگۈرۈپ كەتتى ئوتلار ئىچىگە

بىزنىڭ قورقماس بىر يىگىتىمىز.

ئوينار يۇرەك - قەلبىم شۇ تاپ ھاياجاندىن .

سېنىڭ مېھرىڭ - ئاتا مېھرى ، ئانا مېھرى ،
قىلىپ پەرۋىش كوچتىڭدەك ئوستۇر ئۇنى ؛
ۋەتەن شۇنداق مۇنبەت زىمىن (چىلان تۇپراق) ،
ئارزۇڭغا يەت ،
پۈتۈن ئەل - يۇرت قوللار سېنى .

1964 - يىل ئاپرېل .

خەنچېڭدا بولۇۋاتقان بالايى - ئەزىمگە
بىزنىڭ يۈرەكمۇ سىقىرايدۇ

قېرىنداش بولغىنىمىز ئۇچۇن.

ئۇيەردە ئاقسا بىھۇدە قانلار

خۇاڭخېمىز ھەقلىق ئۇرۇشقا دولقۇن.

1951 - يىل مارت.

ئەل مېھرى

«ماۋجۇشغا مۇھەببەت» ① سەرلەۋھىلىك
تۇڭشۇننى تەھرىرلەۋېتىپ زور تەسىرات بىلەن
قولۇمغا قەلەم ئالدىم.

ماۋجۇشنىڭ ياخشى ئوغلى شېرىپ داۋۇت،
پىشانەڭدىن غايىۋانە سۆيەي، ئىنىم.
ئارزۇيۇڭدۇر شۇنداق ئاددى، شۇنداق ئۇلۇغ،

① «ماۋجۇشغا مۇھەببەت» سەرلەۋھىلىك ئوچىرىك يۇقۇرىدىكى
شېرىپ بىلەن بىللە 1964 - يىل 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى «شىنجاڭ گېزىتى» گە
بېسىلغان. ئوچىرىكتا ئۇچتۇرپان ناھىيىسىنىڭ ئاچچىتاغ يېزىسىدىكى
تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى شېرىپ داۋۇتنىڭ ئوز بېغىدى
مۇسۇنى ماۋجۇشقا ئەۋەتىشنى نىيەت قىلىپ، مۇبلىك كوچەت پەرۋىش
قىلىۋاتقانلىقى بايان قىلىنغان.

مىڭ كىتاپلىق دەرس ئالارمەن ھەر ۋاراق كورگەندە مەن.

شۇ ئۇلۇغ تارىخقا ۋارس بولمىسام ئومرۇم بويى،
ئولگىنىم مىڭ ياخشى، بولغاندىن تىرىك شەرمەندىمەن.

ئانا تۇپراق توپىسى گويا كوزۇمگە تۇتيا،
چولىدە يۇرسەم ئوزەمنى سېزىمەن گۈلشەندە مەن.

سۇلىرى ئابى ھايات، كەۋسەر ئاڭا تۇرسا خۇمار،
نە ئۇچۇن مۇھتاج بولۇپ، خۇشتار بولاي زەمزەمگە مەن.

نەگە بارسام ئوز، ئانام قوينىدا مەن ئوگەي ئەمەس،
مەيلى خوتەن، مەيلى تاڭشەن، مەيلى تەيخاڭشەندە مەن.

ئوزگە يۇرتتا شاھى تون ئىچرە قورۇنغان تەنلىرىم
ئوز ئېلىمدە ياپىرغاي كەيسەم كۇلاھۇ - جەندە مەن.

مەنداش قەھرىگە قەھرىم، كۈلكىسى كۈلكەم مېنىڭ،
قايسى غەمدە بولسا ئۇ، مەنمۇ ھامان شۇ غەمدە مەن.

سانچىلارمەن تىغ بولۇپ، كىمكى ئۇنىڭغا قىلسا قەست،
دوستىغا دوستلارچە ھەمدەم بولىمەن ھەر دەمدە مەن.

تېيىچان ئېلىيوپ

ۋەتەن ھەققىدە غەزەل

ئانجان، تۇققان ئېلىم جۇڭگو، ئۇنىڭ پەرزەندىمەن،
رىشتىگە جىسىم بىلەن، ئىشقىم بىلەن پەيۋەندىمەن.

قىبلىگاھىم پارتىيەم—يولچىم مېنىڭ، رولچىم مېنىڭ،
توي بىلىپ ئات سالماق ئۇ باشلىغان ھەر جەڭگە مەن.

شۇ قىزىل دەۋرىم—زامانەم شەۋكىتىم—شانىم مېنىڭ،
ئىپتىخارىم: شۇ زامانغا كۆيچىمەن، سازەندىمەن.

شۇ مۇھەببەت، قىبلىگاھ، شۇ ئىپتىخارسىز بىر مىنۇت
ياشسام "جەننەت" تىمۇ، دەيمەن "دوزاققا بەندە مەن".

تارىخىم بار شانۇ—شەۋكەتلىك شۇ تۇپراق قامۇسى،

شۇ ئانا تۇپراقتا قېزىلغان ئەزىز قەۋرەمدە مەن.

يۈكلىگىن يۈكنى ئانا، مەن تاخشۇرۇلغان تۇلپۇرۇڭ،
سەن ئۈچۈن يۈكلەشكە رازى تاغنىمۇ يەلسەمگە مەن.

بار ئۈچۈن سەن مەنمۇ بار، سەنسىز ھاياتىم يوق مېنىڭ،
چۈنكى مەن سېنىڭ بىلەن بىر جاندا مەن، بىر تەندە مەن.
1962 - يىلى ماي.

سەنئەت باھارى

باھار كەلدى،

گۈلباھار كەلدى.

ۋەتەن باغرى ئىپارغا چومدى،

بۇلبۇللار ناخشا ئېيتىپ، غۇنچىلار كۈلدى.

بايراق ئورمىنى قىلماقتا جەۋلان،

قىزىل دولقۇنلۇق دېڭىزدەك خۇددى.

پەيز قوشتى باھار پەيزىگە

ۋەتەننىڭ سەنئەت باھارى —

سەنئەت بايرىمى.

راھتى تۇرماق، مۇشەققەت پەيتىمۇ راھەت ماڭا،
داتلىسام راھەت ئارا تۈزكۈر بولۇپ ئۆلمەمدىمەن!

كويىقايقا قارشى ماڭغان پەھلىۋان ئوغلى تۇرۇپ،
قۇتىرىغان تەتۈر قۇيۇنلار نوقسا تەۋرەمدىمەن!؟

بەختى كۈلمەكتە ۋەتەننىڭ، ئەتىمىز ئاندىن گۈزەل،
تۇرسا ئۇ بەرگەن كوزۇم، شۇ ئەتىنى كورمەمدىمەن!؟

ئوز نېسۋەمدەك قۇچاقلايمەن ئاشۇ گۈزەلنى مەن،
ئاسرىغاچقا مەنمۇ جۇتلاردىن ئۇنى مەيدەمدىمەن.

شۇ ۋىسالىدىن رىشتە ئۈزگەنلەرنى ئۇچراتسام شۇ چاغ،
نېمە دەر، ئىغۋاسنى سالىسام يۈزىگە شۇندا مەن؟

بەختىيار مەن، "مېھرىۋان ئوغلۇم" دىدى مېنى ئانام،
تاپقىدەكمەن مۇندىن ئارتۇق قايسى بەختنى ئەندى مەن.

بىر ئومۇر قوينىدا تەر توكسەم ئۇنى قىلسام رىزا،
نە ئىمىشتۈر بىر ئومۇر، مىليون ئومۇر خۇرسەندىمەن.

ئولمىدى دەڭلار مېنى، ئولسەممۇ ياتسام كوز يۇمۇپ،

تۇرغان زادى ئىش بۇزۇشقىلا.
بىلمەيدۇ بىرەر ئايۋان قۇرۇشنى،
بىراق، ئامراق ئورا كولاشقا،
ئۇلار مانا شۇنداق ئۇستىلار.
ناخشىغا ئەمەس،

يارالغان بەلكى

ھە دىسە ھورپىيىپ چالۋاقاشقىلا.
راست ئادەمنى "بوجى" دەپ قوغلاپ،
نەمىلەر قىلمىدى بۇ ئالۋاستىلار!؟.....

.....

مەرھابا، ئەي سەنئەت باھارى،
سەن بىزنى قۇتقازدىڭ ئاپەت دەستىدىن.
ئەندى ئىشەنچلىك غەلبە قازاندۇق
ئەڭ خەتەرلىك جىنلار ئۇستىدىن.
ئېلىپ سەندىن ئىللىق نۇر، ھاۋا،
تېپىپ سۇلغۇن دەردىگە داۋا،
گۈللەنمەكتە سەنئەت باشقىدىن.

ئەنە، شۇ تاپتا

ماۋجۇشى ئوبرازى ئالدىمغا كەلدى.
ئۇ خۇاجۇشنىڭ قولىنى تۇتۇپ،
يارايسىز، دەپ زوقلىنىپ كۈلدى،
ئەنە،

باغلار ھوسىنىدە قۇياشنىڭ ئەكسى،
ئېچىلماقتا ھەممە گۈل تەكشى،
ئەندى ئىشەنچلىك كۈلگىلى تۇردى
كۈر مەڭلىغان سەنئەت خادىمى.
ئەسلىسەك،

بىزنىڭ سەنئەت بېغىمىز
يولۇقۇپتۇ تالاي جۇدۇنغا.
ئىللىق كۈنلىرى بەكمۇ ئاز بولۇپتۇ
ئورناشقانداك بۇ باغ گويىكى
شامال ئاغزىغا، ئەنسىز ئورۇنغا.
ئىشنى بۇزدى بىر ئوچۇم مەلئۇن
تەتۇر بۇراپ كېمە رولىنى.
گويى قىلدىن ئىنچىك،
قىلىچتىن ئىتتىك

قىلىۋەتتى سەنئەت يولىنى.
سۈرەتچىنىڭ كوزىنى ئويۇپ،
يازغۇچىنىڭ ئۇزدى قولىنى.
ئۇسۇلچىنىڭ پۈتسىنى چېقىپ،
ناخشىچىنىڭ بوغدى گېلىنى.
سەنئەت بېغىنى قىلدى ۋەيران
خالغانچە قىرقىپ گۈلىنى.
بىر ئوچۇملار— تەكتى باشقىلار

سېنىڭ نۇرۇڭدا

سەنئەت بېغى — سەنئەت يايلىغى —

ئېلىمنىڭ گۈزەل روھى بايلىغى.

بەرمەكتە يېڭى شىرىن مېۋىلەر،

شۇنداق ياخشى ئۈنۈمدارلىغى.

“تۇتقىنى تۇتۇپ، دولەتنى تۈزەش”،

سەنئەت بېغىنى تېخىمۇ بېزەش —

بىزنىڭ جانىجان كۈرەش بۇرچىمىز،

بۇ بىزگە تارىخنىڭ جىددى بۇيرۇغى.

بۇ باھارنىڭ قەدرىنى بىلسەك،

سەنئەت بېغىمىز ياشنار شۇ قەدەر:

گۈلى ھەققىدە سۆزلىمەي قويماي،

ئالتۇندىن ئىسىل ھەتتا ياپرىغى.

1977 - يىلى ماي، ئۈرۈمچى.

رۇبائىلار

قۇيۇن چىققاندا ھەممىدىن يالدۇر

ئۈچىدۇ قامغاق بىچارە مەغرۇر.

قىزىل يۇلغۇن تۇرۇپتۇ ياشناپ،

چۈنكى ئۇنىڭ يىلتىزى چوڭقۇر.

قەدىردان جۇزۇڭلى يۇيتىيەنگە كېلىپ

ددى يەنە:

يېڭى مۇقامنى

قورقماي دادىل ئېيتىڭلار ئەندى.

ئەنە، بىر ياندىن ئېچىلىپ - يايىراپ

مۇنبەرگە چىقىپ لۇشۇن ئەپەندى،

سېپىمىزگە ھورمەت بىلدۈرۈپ،

ددى: كوڭلۇم خاتىرجەم بولدى.

سادىغاڭ كېتەي سەنئەت باھارى،

مەپتۇن مەن ساڭا،

مەپتۇن شۇنچە مەن.

تىيانشان ئېتىكىدە - سەنئەت بېغىدا

قىلماقتا جەۋلان يېڭى گۈل - چىمەن.

مەنمۇ شۇ باغدا، باھار قوينىدا

ئېچىلىۋاتقان يېڭى غۇنچە مەن.

ئېلىمنىڭ لەكىمىڭ شائىرلىرىنى

دېڭىز دىسەڭلار،

مەن بىر تامچا مەن.

مېنى بىر مىسرا شېئىر دىسەڭلار،

بۇزغۇنچىلارنىڭ رەزىل ئەپتىگە

قارىسلىداپ تېگىدىغان تىغدەك قامچا مەن.

ئەي سەنئەت باھارى،

ئۇزۇن سەپەردىن ئېچىلغاندا گەپ،
قاتنىشالمىغانغا قىلاتتىم ھەسرەت.
ئەندى ئويلسام، ئۇزۇن سەپەرمۇ
ھازىرمۇ بار ئىكەن، قېنى، سەن جۇرئەت.

* * *

ئىمتىھان بەرمەي، ئاق قەغەز بېرىپ،
يۇرۇشتى بەزىلەر كوكسىنى كېرىپ.
ئۇنداقلار ھەرگىزمۇ تىكمەيدۇ كوچەت،
مىۋىنى يىيىشىدۇ شىخنى يىرىپ.

* * *

ساقاللىرىمغا خېلى ئاق كىردى،
رەڭگىمگە ياشلىققا يات سىياق كىردى.
بىراق توۋلاش ئۈچۈن يېڭى ناخشىنى
كوڭلۇمگە تېخىمۇ ئىشتىياق كىردى.

* * *

مېنىڭلا راست دېيىش خەتەر شۇ قەدەر،
شۇنداق دەپ بولىدۇ ئادەم زومىگەر.
شەكسىزكى ھەممىنى مۇشتلىغانلارنىڭ
ماكچىپيار تۇمشۇغى ھەممىدىن بەتتەر.

* * *

كىمكى مەستانە بولسا شوھرەتكە،
بولىدۇ مۇھتاج ئۇ خوشامەتكە.

* * *
ھەزەر قىل، بەزىلەر "جوندەش" كە ئۇستا،
بىر ئىشقا ئالدىدىن ئۇندەشكە ئۇستا.
ئەپلەشسە ئوزىنى داڭلاشقا ئۇستا،
چاتىغى چىقىسلا دوڭگەشكە ئۇستا.

* * *
جىق ئىشقا پۇتلاشتى ھەۋەس - ھىرىسىم،
ئويلىسام بولىدۇ كوكلۇم بىر قىسىم.
ھەۋەسنىڭ كەينىگە كىرمىگەنلەرگە
كېلىدۇ ماكەمدە ئەجەپ ھەۋىسىم.

* * *
تېرىق يەپ ماڭغانلار ئۇزۇن سەپەرنى
قان بىلەن يېزىشتى شانلىق ئەسەرنى.
شۇنداق ئەسەرنى يىرتىشنىڭ ئوزى
ئۇرغانلىق ئەمەسمۇ تاشقا گوھەرنى.

* * *
قىزىل تۇغ بولغاچقا تاپتۇق بىز نىجات،
ۋەتەنداش تۇققانلار بولدى بىللە شات.
قىزىل تۇغ ۋەتەندە جەۋلان قىلسلا
بولگۇنچىلىكنىڭ بازىرى كاسات.

• • •
هه مەمەمەز سوز لە یەمەز هەققانێه تەتەن،
بەراق ئاشالەمەز ئێمەکانێه تەتەن.
نەمەمەز توغرا، نەمەمەز خاتا،
سورایلی یولداش ئەمەلیه تەتەن.
• • •

1960 — 1979 — یەلار.

ساختا شوهرەتتىن ئالتۇن تاپقانلار
ئايلىنار ئاخىرى ئوزى ئەخلەتكە.

* * *

مەرتۋە قوغلىشىپ تاپماق ئېتىۋار
پەسكەشلەرگە لايىق ئىقتىدار.
خەلقنىڭ ئاددى چاكىرى بولماق
كوممۇنىستلار ئۈچۈن ئەڭ چوڭ ئىپتىخار.

* * *

چاخچاق قىلمايمەن قانۇنىيەتكە،
بوي سۇنمايمەن شەخسى نىيەتكە.
ئۇنىڭغا بوزەك بولمايدىكەنمەن
تايانسام پەقەت سەمىيەتكە.

* * *

ئېگىلىدىكەن ئالما شاخلىرى
مىۋىسى قانچە ئوخشىغانسېرى.
كەمتەرلىك بىلەن ئادەم چىرايلىق،
سەتلىشىدىكەن غادايفانسىرى.

* * *

سوكۇشلەرگە بەرداش بېرىپسەن،
بۇ خىسلەت بىلەن يېرىم يىگىت سەن.
پۇتۇن يىگىت بولمەن دىسەڭ،
ماختاش ئالدىدا كەتمە ئېرىپ سەن.

شۇ تاڭدا باشلاندى ھاياتى يولۇم.

سەن كەلدىڭ شاۋقۇنلۇق گۈزەل ياشلىغىم،
تاغلاردىن باشلانغان دەريادەك راۋان.
ئەزىز سەن، گۈھەر سەن يۈكسەك تۇيغۇمدا،
سەن گويا يۇلتۇزلار چاقنىغان ئاسمان.

ئەي ياشلىق، گۈل ياشلىق قەلبىمدە سوز كوپ،
بۇلاقتەك شوخ ئوخچۇپ چاچىدۇ مارجان.
ئالتۇندەك ھىسلىرىم دولقۇنلىرىدىن
سەن ئۇچۇن ئۈنچىلەر چېچىلار ھەر يان.

نىمىلەر كورمىدى بىرمەھەل بېشىم،
توت ياۋۇز پەنجىسى كېلىپ باسقاندا.
باھارنىڭ ئورنىنى زىمىستان ئېلىپ،
ھۇقۇشلار ناخشىچى بولۇپ چىققاندا.

قاپلىغان ئاسماننى قارا بۇلۇتلار،
ياغاتتى ئەنسىزلىك ئاپەت مولدۇرى.
پىغانلار ئەۋجىدىن بولغىناتتى يەر،
ۋەھىمە سالاتتى ئەجەل گۈلدۇرى.

پەتتارجان مۇھەممەدى

ياشلىغىم

سەن كەلدىڭ غۇنچىدىن گۈلدەستە تىزىپ،
يۈرىگىم تاجىغا قىساي مەن سېنى.
تومۇردا قانلىرىم جۇش ئوردى ئەجەپ،
ئالەمچە روھ بىلەن قۇتلۇدۇڭ مېنى.

سەن كەلدىڭ تاغلار دەك زور قامەت بىلەن،
دەريالار شوخلۇنۇپ ئۇسۇلغا چۈشتى.
سەن كەلدىڭ جۇشقۇنلۇق مۇھەببەت بىلەن،
بۇلبۇللار شاتلىنىپ كۆي-ناۋا قوشتى.

سەن كەلدىڭ ياپ-يېشىل باغلارنى باشلاپ،
خۇش پۇراق مەۋسۇمنى باشلىدى ئومرۇم.
سەن كەلدىڭ تاڭدىكى نۇرغا پۇر كۈنۈپ،

ئۇ باقماس قانخورلار مەيلىگە ھىچ چاغ،
يولدىشى خەلقئۇر، سوغىسى شاتلىق.

ئادالەت يېڭىدۇ، يېڭەر ئەبىدى،
ئادالەت شەپقىتى ئاسماندىنمۇ كەڭ.
ئادالەت تارىخنىڭ زىننەت بايلىغى،
ئادالەت قۇياشنىڭ ھاياتىغا تەڭ.

خەلقئۇر ئادالەت ئىجات قىلغۇچى،
خەلقنىڭ ئوغلىسەن، ئادالەت سېنىڭ.
خەلقئۇر دولقۇنلۇق بېپايان دېڭىز،
بېلىق بول - ھەمىشە كامالەت سېنىڭ.

ئادالەت بابىنىڭ قايسى قۇردا،
خەلقنىڭ خائىنى تاپقان بار روناق؟
قايسى جىن، ھازىرۇل ھەقنىڭ پەنجىدىن
قۇتۇلۇپ كەتكەننى قىلىنماي سوراق؟

تارىخنىڭ قايسى باپ، قايسى بېتىدە،
زۇلمەتنىڭ خاتىرجەم كۈلگەن يېرى بار؟
قايسى تاڭ قىلىچىسىز تۇننىڭ باغرىنى
يارماستىن ئوزىچە كەلگەن يېرى بار؟

گۈزەللىك سانالغان ئەڭ چوڭ جىنايەت،
باغلارنى قۇرۇتۇپ چىقاتتى بوران.
ئادالەت، ھەقىقەت گۇنا سانىلىپ،
غەلبىلىك ئىلگىدە سىقىلغان جاھان.

نەيزىلەر سۇغۇرۇلغان قىزىل قانلاردىن،
ئوتۇكلەر ئاستىدا چەيلىنەتتى باش.
ئاشۇ باش سوڭەكتىن ياسالغان جامدا،
ئىسسىق ياش مەيلەرگە بولغانتى رەڭداش.

بۇ زىمىن ئوخشايتتى قېلىپ چوللەردە
يىلىگى ئۇزۇلگەن مىسكىن بىتاپقا.
لېكىن ئۇ ھامىلدار ئىدى ئەتىكى —
قۇدرەتلىك ئېقىمغا، ئوتلۇق خىتاپقا.

دەرت — ئەلەم يىغىلىپ بولدى زور قىيان،
غەزەپلەر توپلۇنۇپ چىقتى سەپ تۇزۇپ.
قۇترغان جاھالەت قۇزغۇنلىرىغا
ئىنتىقام ياسىدىن ئاچچىق ئوق ئۇزۇپ.

ئىنسانلار ياراتقان بىلىملەر ئىچرە،
تارىخ بار — ئادالەت مىزانى ئاتلىق.

قالغۇسى غەلبىلەر نۇرلىرى بىلەن،
ئەجرىمدىن تارىخقا بەتلەر يېزىلىپ.
1979 - يىل مارت.

شېئىر ۋە شائىر

شېئىر دەيدۇ:

مەن شېئىرمەن تۇيغۇ - ھىسسىيات چېچىكى،
قەلبلەرنىڭ ئىنتىزارى يېتىكى.
نۇرلىنارمەن سەھەردىكى چولپاندەك،
ئەل ئوقۇسا يانار يۈرەك چىرىغى.

شائىر دەيدۇ:

بىراق شۇنداق چېچەك ئۈچۈن نۇرۇم يوق،
يېتەك بولۇپ ماڭغىچىلىك قۇربۇم يوق.
ئانچە - مۇنچە چۈشەنسەممۇ ۋەزنىڭنى،
كىيىۋالغان تونغا لايىق بويۇم يوق.

شېئىر دەيدۇ:

دەيتتىڭ دائىم: مەندىن ئۈزگە غۇرۇر يوق،
يازاغانلىرىم قالتىس شېئىر قۇسۇر يوق.
راۋان گەپ جىق ھىسسىياتنىڭ كەم نىمىشقا،

بۇ تارىخ ئىلىمىدە يازغان يېڭى باپ،
ساقلىنار خەلقنىڭ يۈرەك قېتىدا.
بۇ تارىخ يېزىلدى قانلىق ياش بىلەن،
ساتقۇنلار ئورتەلدى قىساس ئوتىدا.

ئەي ياشلىق ئوتكۈزگەن ئازاپلىق ئومرۇم
شۇ تارىخ ئىچىگە قېتىلغان ئىدى.
كۈرەشلەر قوينىدا ئاققۇزغان تېرىم
بەتلەرگە قۇر بولۇپ چېچىلغان ئىدى.

تىز پۈكمەي ياۋۇزلۇق قىلىچ بىسىغا،
ئىرادە، غەيرەتتىن قالقان ياسىدىم.
ئومرۇمنى يالىمىدى مەلئۇن نىجىسلار،
ئەمما مەن ئىشەنچتە مەغرۇر ياشىدىم.

مەن كۈتتۈم ئۇزاقتىن سېنى كېلەر دەپ،
سەن كەلدىڭ ياشلىغىم يېڭى جان ئېلىپ.
سەن كەلدىڭ قولۇمغا بېرىپ زۇلپىقار،
غالىپلار سەپىرى سېپىگە قېتىپ.

ئوسسىەن، ئورلەيسەن يەنە ياشلىغىم،
جەڭلەرنىڭ كوكىدە يۇلتۇزدەك يېنىپ.

يازالساق ئاشۇنداق ياز دىلىڭدىن،
يۇرىڭنى بىلسۇن خەلق تىلىڭدىن.
ساتماي مېنى قان - تەرىڭدە ياراتساڭ،
رەخمەت بىلەن نۇر ئالارسەن ئېلىڭدىن.
1976 - يىلى ئىيۇل،
1979 - يىلى ماي.

يۇر، ئالغا

باتۇرلۇق، ساداقەت - ۋىجدان غەزىسى،
ئۇ ئانا ۋە تەننىڭ ئاشىغىغا خاس.
چىن ئاشىق ئالدىدا ياۋۇز ئەجەلنىڭ
ھەرنەپەس يولىدىن ئازغانلىغى راس.
ئەي نىگار قەلبىڭدە ئۇرغىغان سۇيگۇ
غەپلەتنى ئۈزەڭدىن قىلغاندۇ خالاس.
كۈزەل تاڭ ساباسى چاقىردى نىكەم،
يۇر جېنىم ئەل بىلەن بىللە ئالغا باس.

چېلىندى شادىيانغا ناغرا گۇمبىرلەپ،
كۈلمەكتە بۇ ئانا ۋە تەن شاتلىنىپ.

نەپ بابىدا نەپسىڭدىن چوڭ ئوقۇر يوق.

شائىر دەيدۇ:

راستىن ئېيتسام ئىجادىم يوق، كۈچۈم يوق،

شېئىر ئۈچۈن ئېتتىقادىم، زوقۇم يوق.

نوپۇز ئۈچۈن ۋاستە قىلدىم شېئىرنى،

ئورۇنلاشقا تەلۈنكىنى بۇرچۇم يوق.

شېئىر دەيدۇ:

ئىست شائىر ئەمەسكە نىسەن زومىگەر،

تەڭدىشى يوق قورال ئىدىم — ئەڭگۈشتەر.

ۋىجدانى يوق سەندەكلەرگە دۈشمەن مەن،

مەن تاج ئەمەس بىلسەڭ ئۆتكۈر بىر شەمشەر.

سۇيگۈ بىلەن يازغانلارغا ياقارمەن،

مىسراسىدا دەريا بولۇپ ئاقارمەن.

خەلق ئۈچۈن بېغىشلايمەن كۈچ — قۇۋۋەت،

ياۋ بېشىدا چاقماق بولۇپ چاقارمەن.

شائىر بولساڭ بولغىن ۋىجدان خۇمارى،

ئىنتىلىشلەر ئاشىغىنىڭ تۇمارى.

خەلق بولسا گۈل ئىشقىنىڭ بۇلبۇلى،

مەن ۋىسالنى ئېلىپ كېلەر باھارى.

كورگەندە بوستاننى ئىلھامغا تولسۇن،
كۈرەشچان ئەۋلاتنىڭ ھارماس كارۋىنى.

”مسالى بولۇپ بىز بىر تال يورۇق شام
يانايلى كەتكىچە تامام يوق بولۇپ.
مسالى بولۇپ بىز بىر تال سەرەڭگە
يانايلى ئەڭ مۇھىم پەيتتە نۇرلۇنۇپ“^①.
شۇ نۇردىن ئەۋلاتلار ئالسۇن ئىلھام - كۈچ،
دىلدا يانسۇن ئۇ ئوچمەس ئوت بولۇپ.
كېچىدە چاقنىغان ئالتۇن يۇلتۇزدەك،
ۋەتەنگە قارايلى كۈلۈپ شوخلۇنۇپ.

كوتەرگىن ئەي نىگار سۇيگۇ جامىنى،
بىلىسەن لەززەتنى ئەنە شۇ چاغدا.
جاپالار كورۇنمەس ساڭا تېرىقچە،
بېھساپ شاتلىقتىن ئىلھام ئالغاندا.
ئويغاندى، تەۋرىدى بۈگۈن باتۇر شر،
ئەسىرلەر ئۈمىدى چىچەك ئاچقاندا.
ۋەتەننىڭ كۈلكىسى بولسا زور دېڭىز،
زوقلۇنۇپ جاھانمۇ قالار ھەيراندا.

1979 - يىلى ئىيۇن.

---

① بۇ مىسرالار ئەي چىڭنىڭ «نۇر قەسىرى» دىگەن شېئىرىدىن

ئېلىندى.

قوزغالدى سۇيگۇنىڭ سانسىز لەشكىرى،
قەدەمدە رەڭگا-رەڭ خۇش بۇي گۈل چېچىپ،
ۋەتەننىڭ كۈلكىسىدە بار بىزگە تەلەپ،
قېنى يار بارايلى ئالغا ئىنتىلىپ.
مەن چالاي سازمىنى، سەن ئوينا ئۇسۇل،
كېتەيلى جەڭگىۋار سەپكە قېتىلىپ.

مىسالى بولۇپ بىز بۇلاقنىڭ سۈيى،
بارايلى چوللەرگە شوخلىنىپ ئېقىپ.
تومۇزنىڭ ئاپتۇنى ئورلەتسە ھوردەك
چۈشەيلى يامغۇر بوپ شاقىراپ يېغىپ.
كىرەيلى مايسىلار تومۇرلىرىغا،
كېتەيلى جان بېرىپ قوينغا سىڭىپ.
چوللەرگە يېيىلسۇن ئەتلەس ۋە گىلەم،
گۈل-چىچەك، گىيالار شۇ سۇغا قېنىپ.

مىسالى بولۇپ بىز ئۇچقۇر شوخ شامال،
سۇيگۈگە قاپلايلى ئېتىز-دالنى.
باراقسان باغلاردىن توشايلى پۇراق،
چوللەرمۇ تەڭ كورسۇن گۈل جامالىنى.
يېشىللىق ئېدىرلار ئۇستىگە كۆچسۇن،
باياۋان ئالسۇن ھەم بوستان نامىنى.

ئۇچسا لاچىن كوكتە شوخ پەرۋاز ئۇرۇپ.

كېلىدۇ زۇڭلى ئەنە تەرگە چومۇپ،

سېپىمىزنىڭ ئالدىدا تەمكىن، كۈلۈپ.

ئىشلىمەكتە كېچىنى تاڭغا ئۇلاپ،

بىز بىلەن بىللە كۈرەشتە يەڭ تۇرۇپ.

1978 - يىلى ئىيۇل.

رۇبائىلار

ئانام بوغدا بۇگۈن شۇنچە زىننەتلىك،

كىيىۋاپتۇ خان ئەتلەستىن كۆپنەكلىك،

ئوبىنار ئۇسۇل جۇڭنەنخەيگە تەلپۈنۈپ،

كوك گىلەمنىڭ ئۈستىدە ئاق لىچەكلىك.

* * *

ئەي سازەندەم تارىم، بىزدە ئارمان يوق،

چال سازىڭنى، كوكۇل ئارا ئەپغان يوق.

خۇاجۇشىمىز بەردى قايتا گۈلباھار،

بېغىمىزدىن ئەمدى غەم يوق، گۇمان يوق.

* * *

ئابدۇكېرىم خوجا

جۇزۇڭلى بىز بىلەن بىللە

باغدا چىنار، تاغدا كورسەم قارىغاي،
يەردە مەشئەل، تاغدا چولپان، كوكتە ئاي.
كېلىدۇ جۇزۇڭلى كوزۇم ئالدىغا
شۇنچە ئاددى، شۇنچە تەمكىن، خۇش چىراي.

ھەر سېغىنىسام زۇڭلىنىڭ دىدارىنى،
تاغۇ-دەريا، كوكتە باققىم كېلىدۇ.
جىسمىدىن ئىزلەپ تېپىپ بىر ياپراق
قۇچىۋا باغرىمغا ياققىم كېلىدۇ.

چۇشسە شەبنەم گۈلگە مەرۋايىت بولۇپ،
تۇرسا يەلپىلدەپ قىزىل تۇغ نۇرلۇنۇپ.
بولمەن زۇڭلىنى كورگەندەك شۇ دەم،

ئابدۇۋېلى خەلپەت

ئاق ئۈستەك

مىڭ يىللار قەلبىڭگە توقۇلغان ئارزۇ
سائادەت ئەسرىدىن تاپقۇسى يەكۈن.
تەقدىرنىڭ يىپىنى قول بىلەن چۇلغاپ،
بەختىمىز تارىخقا قوشىمىز مەزمۇن.

قەلبىم ئاسمىنىڭ يۇلتۇزى يورۇق،
تومۇردا شوخ ئوينار ئۈمىت قانلىرى.
بۇ بەختىيار تاڭدىن سۇ ئىچتى كۈڭلۈم،
كۈلىدۇ ئالدىمىزدا ئۈمىت تاڭلىرى.

قەدەملەر گىگانىت، مەنزىل ئاشىمىز،
ئىرادە كەمىرنى چىڭ باغلاپ بەلگە.
بىز ئەمدى ئاچىمىز ئازات مېھنەتتە،

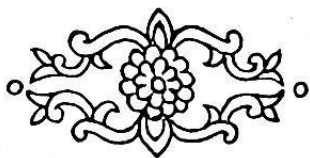
كۈن نۇرىنى توسۇپ بولماس ئېتەك بىلەن،
قاغا نەدە سۇيۇشكەن بار چىچەك بىلەن.
قۇزغۇن بىلەن شەپەرەڭنىڭ خۇي - پەيلى بىر،
نۇر ۋە گۈلنى بۇلبۇل سۇيەر يۈرەك بىلەن.

* * *

قارغۇ ياپىلاق نۇرغا مېھىر قويغان ئەمەس،
ئوت بىلەن سۇ ئەزەلدىن دوست بولغان ئەمەس.
توت قۇرۇتنىڭ خەلقىم بىلەن ئوچلەشمىگى
بۇ ئەقىلگە بەكمۇ ئۇيغۇن مەنتىقە، بەس.

* * *

سۇپۇرۇلدۇڭ، "توت زىيانداش"، بۇ ئالەمدىن،
روھىڭ ئەبەت ئورۇن ئالدى جەھەننەمدىن.
ئۈزەڭ پىچقان كېپەن ئارا ئۈزەڭ كىردىڭ،
خالاس بولدۇق مالا مەتتىن، قايغۇ - غەمدىن.

ئاق ئۈستەڭ تەقدىرنىڭ بىزنىڭ قوللاردا،
مىليونلار سۇيىدۇ، سېنى دىلىدە.
سەن ئەمدى بەختىيار خەلقىم سۇيىگىنى،
ئەل سېنى بىزەيدۇ ھالال تېرىدە.

ئاق ئۈستەڭ! سۇيىڭدە ياشىرار ھامان
يىگىتكە ئاتىغان قىزلارنىڭ گۈلى.
ئاق ئۈستەڭ! سەن ئۈزەڭ ئەلنىڭ غۇرۇرى،
تۇتاشتى خەلقىمنىڭ قولغا - قولى.

1950 - يىلى 5 - ئاپرېل، غۇلجا.

قەھرىمانلارغا بارىكالا

ئاڭلاپ جەڭ داستانىنى قەھرىمان جەڭچى،
تەسىرات دەرياسىدا سەل كەبى ئاقتىم.
موجىزەڭ ھىكىمىتىگە ئاپىرىن ئەيلەپ،
غۇرۇرلۇق بىلەن ساڭا تەلپۈنۈپ باقتىم.

ۋەتەن، خەلق ئىشقىدا سەن بوپ ئوت - بوران،
ئادالەت ئۇرۇشىدا توھپە ياراتتىڭ.

ھايات گۈلزارىنىڭ قوينىنى ئەلگە.

بىزنىڭ ئېلىمىزدە باشلاندى باھار،
يۈرەكلەر ئوينىدى جانلىنىپ ھايات.
باھار بۇلبۇلغا زوق بەردى گۈللەر،
كۈكلەردە لاچىنلار يايماقتا قانات.

قەدىم ئارزۇلارنىڭ ۋەكىلى ئوزەڭ،
سەن ئىدىڭ سۇيگۈنۈم، مېھرىم، ئاق ئۈستەڭ.
سېنى دەپ قەلبىمگە يىققانمەن كۆپ داغ،
سوزلىسەم پۈتمەيدۇ، سېنىڭ ھىكايەڭ.

ئۈستۈڭدە "زالىملار" بولاتتى ھاكىم،
سۇيۈڭدىن بىر تامچا تەگمەيتتى بىزگە.
ئاقاتتىڭ چايقىلىپ غەمكىن، سىر بىلەن،
يولۇڭدا قىسسە سوزلەپ ھەر ئوغۇل - قىزگە.

ئاق ئۈستەڭ!

ئەمدى سەن كوپنىڭ ئۈستىڭى،
مىليونلار مەيلىنى قىلسەن ھاسىل.
ئېلىمىز سەن بىلەن گۈلۈستان بولسا،
ئەسىرلەر مۇنبىرىدە بولىمىز دادىل.

ئويلا!

ئويلىغىنا تارىخنىڭ بىزگە —
يىللار بىلەن ئارتقان جىقلا قەرزى بار.
ئەنە شۇ قەرزنى يەشمىگەن ھاياتنىڭ،
ئېيتقىنا جېنىم نىمە پەيزى بار؟

يادىڭىدۇ،

ئاشۇ چاغ،

ئاشۇ كۈنلەر،

نايىناق لاۋزىلاردىن رەنجىپ كۈلگىنىڭ.
بەتقىلىق ھىجاقلاغا "خەپ سىلەرنى" دەپ،
ئەگرى كۈچىلاردىن ئوچىلىشىپ ئوتكىنىڭ.

شۇنداق، گۈلۈم بىزنى ئۇ قاراڭغۇ تۇرمۇش،
ئوگەي كورۇپ دۈشكەلىگەن، يەكلىگەن.
بىز "گۇناكار" بولغان بېگىملەر ئالدىدا،
قانچە تەلپۈنسەك سوزلەتمىگەن — چەكلىگەن.

بىراق، بىز كۈتەتتۇق يىراقتىن جېنىم،
تەڭلىك تاڭلىرىنى ئارزۇمەنت بولۇپ.
ئىسسىق قۇچاق ئاچاتتۇق "تەڭلىك" دەيتتۇق،
ھاياتقا تەلپۈنۈپ، زوقلارغا تولۇپ.

چاغلىماي شىلتىڭ ئېتىپ مۇشت كوتەرگەننى،
دىگۇزۇپ "ئاللا - توۋا"
يەرلەر يالاتتىڭ.

خۇش كەپسەن،

غەلبە بىلەن قوشكىزەك ئوغلان،
مۇبارەك قەدىمىڭگە پايانداز سالدىم.
گۈل تاقاپ كوكرىڭىڭگە سۇيۇپ مەڭزىڭدىن،
يېڭى ئۈزۈن سەپەرگە كۈچ - ئىلھام ئالدىم.

1979 - يىلى ئىيۇن.

گۈلۈمگە

— يېڭى يىلى مۇناسىۋىتى بىلەن يەر
ئىسلاھاتىنىڭ باشلانغانلىغىغا تەنتەنە.

تارىخ ھۆكىمى ئۇ، يىللارنىڭ ھەر چامدىمى،
بىلسەنغۇ؟!

گۈلۈم قۇرۇق ئۈنمەيدۇ.

تېخى ئالدىمىزدا جىق چېلىش يىللىرى،
ئويلىغىنا بىزدىن نىمىلەر كۈتمەيدۇ.

شۇندىن يوغان قوساق ھارام تاماقلار
ئوبدان چۇشنىپتۇ ئىشچى - دىخان كۇچىنى.

چۇشەندىم سېنى گۇلۇم، چېلىشچى بوپسەن،
شۇ ئىدى،

شۇ ئىدى مېنىڭ كۇتكۇنۇم.
شۇڭلاشقىمۇ مېنى ئوكۇندۇرمىدى،
ئۇزۇندىن يارىتىپ سېنى سۇيگۇنۇم.

گۇلۇم ئالدىمىزدا كۇرەشلەر قىزىغى،
گۇلۇم كۇچ ئال،

كۇچ ئال يېڭى يىل بىلەن.
مېھنەتكەش بەختىچۇن جېنىڭنى تىككىن،
ماۋزېدۇڭ ئورناتقان ئاپپاق دىل بىلەن.

1952 - يىل 1 - يانۋار، ئۇرۇمچى.

يالغۇز بىزلا ئەمەس، بىزدەك مىليونلارنىڭ —
يۇرىقى كۈتەتتى ئەرك تېڭىنى.
بىلسەڭ گۈلۈم بىر قاراپاق تارىخقا،
يىللار تۇرگۈزگەن مىليونلار يېڭىنى.

ئېلىمدە تەۋرىگەن غالىپ چۇقانلارغا
بۈگۈن بىزنىڭ يېزىمىزمۇ قوشۇلدى،
”ھە“ گۈلۈم باشلاپسەن يېزاڭدا كۈرەش،
زەر بەگدىن دۈشمەنلەر دېمى بوغۇلدى.

ئاڭلىسام گۈلۈم ئىشلىرىڭ بەك چوڭ،
سوزلەپسەن خەقلەرگە پارتىيە يولىنى.
دەپسەن ”كۈرەشسىز قولغا كەلمەس بەخت“
قۇرىمىز كۈرەشتە ئۇلۇغ بەخت ئۇلىنى.

سوزلەپسەن ئوتمۇشنىڭ ئىپلاسلغىنى،
چۇگۇپ تاشلاپسەن نىجىسلارنىڭ قارا دېغىنى.
بەتبە شىرىلەرنى خويمۇ ئوسال قىپسەن،
ئېچىپ تاشلاپ ئۇلارنىڭ كونا دىتىنى.

ئاڭلىسام نوقۇپسەن نەچچىسىنىڭ كوزىگە،
ئاپسەن ئۇلاردىن تالاي خەقنىڭ ئوچىنى.

كۈنسېرى بوپتۇ راۋان يېڭى سەپەردە يوللىرى.

خۇاجۇشى بەرگەن بەختنىڭ قەدىرنى كۆيلەپ راسا،
بەسلىشىپ زاۋۇتلىرى تىنماي چېلىپ نەغمە - ناۋا،
ئەلگە داڭدار، ھوسنى رەڭدار دۇردۇنى - تاۋارىدىن
كوممۇنىزىم يولىغا ساپتۇ پايانداز مەرھابا.

كۈنسېرى گۈزەل ھوسنۇڭگە تۇس بېرىپ ھەر يانلىرىڭ،
ئورلىگىن ئەندى تېخىمۇ بولسۇن ھەل ئارمانلىرىڭ.
خۇاجۇشىغا ئەگىشىپ يۈكسەل بۈگۈن ئاشقىن داۋان،
كۆيلىسەم خاڭجۇ سېنى پۈتمەيدىكەن ئىلھاملىرىم.

قاينام ئوركىشىنى ئەسلەيمەن

1943 - يىل. تۈنلەردە تاڭلارغا تەشنا بولغان كۈنلىرىم ئىدى.
مېنىڭ ئۇنىڭ بىلەن كورۇشكەن ۋاقتىم گومىنداڭ ھاكىمىيىتىنىڭ شىن-
جياڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىگە بولغان زىيانكەشلىكى ئەۋجىگە چىققان
مەزگىل ئىدى. ئۇ، ئۇرۇمچىدىن ئاقسۇغا مېڭىش ئالدىدا ئاخىرقى قېتىم
مەن بىلەن كورۇشۇپ، مېنى كۈرەش قايناملىرىدا دادىل ئۇزۇشكە
رىغبەتلەندۈرگەن ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ جەڭگىۋار شېرىلىرى ئارقىلىق
مېنىلا ئەمەس، ماڭا ئوخشىغان مېڭىلغان ياشلارنى شەرقتىن سۈزۈلۈپ
كېلىۋاتقان تاڭ نۇرىنى كۈتۈۋېلىشقا چاقىرغان.

ئەزىزۇپ قاسم

گۈزەل خاڭجۇ

چوققىسى كوككە تاقاشقان شايى - مەخمەل تاغلىرى،
رەڭمۇ - رەڭ گۈللەرگە تولغان بۇك - باراقسان باغلىرى.
جۇشقۇنى كۆي ياڭرىتىپ چالغاندا ساز شىخۇ كولى،
قوزغىتار دىل زوقىنى "يەر جەننىتى" خۇش چاغلىرى.

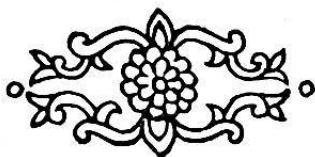
تاۋلىنىپ ئالتۇن قۇياشنىڭ نۇرىدا گۈلزارلىرى،
چاقىنتار كوزنى ئىمارەت ھەم كوچا بوستانلىرى.
نامىنى ئالغاندا تىلغا گۈزەل خاڭجۇ شەھرىنىڭ
توكىلەر مارجان بولۇپ دىلنىڭ ئاڭا ئىلھاملىرى.

كېسىلىپ توت جادىگەرنىڭ ئاڭا سوزغان قوللىرى،
تىتىلىپ بوپتۇ غازاڭ كوككە يايغان تورلىرى.
قايتىدىن قەد كوتىرىپ ماڭغان باھادىر خەلقىنىڭ

تاۋلىنارمەن دىگىنىڭ يادىمدا يىللار قويندا،
ھەم ئىجادىڭ ئىز سېلىپ كەلگەنتى يىللار بوينغا.
شۇڭا ئاخشام سەن بەخت يولىدا قىلغاچ جان پىدا،
ئوستى مەرتلىك ئۇلغىيىپ ئانا ۋەتەننىڭ قويندا.

ئەي ئېزىز دوستۇم، تېنىچ ياتقۇن بۇگۈن سەن ئۇيقۇدا،
بىز بىلەن بىللە روھىڭ يېڭى سەپەر قاينىمىدا.
خۇش پۇراق چاچقانسىرى قەۋرەڭدە سانسىز گۈل - چىچەك،
شېرىڭ بۇلبۇل بولۇپ كۈي ياڭرىتار گۈل ئىشىقىدا.

ئېھ، لۇتپۇللا، سېنىڭ يالقۇنلۇق سوزلىرىڭ ھازىرمۇ قۇلاق تۈۋىمىدە
جاراڭلاپ تۇرماقتا. سېنىڭ ئارزۇ-ئۇمىتلىرىڭ ئەمەلگە ئاشقان بۈگۈنكى
كۈندە سېنى قانداقمۇ ئەسلىمەي تۇرالايمەن.

ياش-قىران بۇركۇت ئىدىڭ كۆكلەردە پەرۋاز ئەيلىگەن،
چولدا تەنھا شىر ئىدىڭ يىلۋىز، قاۋاننى چەيلىگەن.
ئوت ئىدىڭ، گۈلخان كەبى يالقۇنلۇنۇپ، تۇننى يېرىپ،
كونا دۇنيا ھىلىسىنى قەھرىڭدە تىنماي ئورتىگەن.

قەلىمىڭدىن ئوت ئېچىپ مۇدەھىش جاھالەت تەختىگە،
ياشلىغىڭ، ئومرۇڭنى تەقدىم ئەيلىدىڭ ئەل بەختىگە.
ھەر سوزۇڭ، ئوتلۇق خىتاۋىڭ چولدا زۇمرەت سۈيىدەك،
ياشىنىپ تەشنا يۈرەكنى سىڭدى خەلقىم قەلبىگە.

ئەسلىدىم ئۆتمۈشتە تارتقان خەلقىمىزنىڭ دەردىنى،
سەن كەبى مىليون قەلبىنىڭ ياۋغا توككەن زەردىنى.
كاشكى سەن بولساڭ بۈگۈن بىرگە كۆرەتتىڭ بىز بىلەن—
ۋەتىنىم—جۇڭخۇا ئېلىمىنىڭ تاغ مىسالى قەددىنى.

جەڭگىۋار مىسرالىرىڭدىن ئېچىلىپ ياشلىق گۈلى،
ئورنىڭنى يۈرىڭىمگە ئىز سېلىپ ھەر بىر قۇرى.
تاكى شۇ كۈنگە قەدەر ئۆتكەن چېلىش-جەڭلەر ئارا،
بولدى قەلبىمدە خىتاۋىڭ خۇددى ئۆركەشنىڭ ئوزى.

فېودال ئاپەتنىڭ تەختىنى بۇزدۇق.
ئازات ئەمگەكنىڭ قۇدرىتى بىلەن
جانسىز ۋادىلارغا ھايات كىرگۈزدۇق.
ئۇزاق يىللار بويى خاڭدا، زاۋۇتتا
تاڭنى سېغىنغان باتۇر ئىشچىلار،
قەددىنى كوتىرىپ چېلىش قوينىدا
تاپماقتا يېڭىدىن - يېڭى يېڭىشلار.
ئەرك گۇدۇگىنىڭ ئاۋازىنى تىڭشاپ،
قايناتقان ئېشىمىز تاتلىق - لەززەتلىك.
بىز يېزىۋاتىمىز يىللارغا جاۋاپ،
يىللار بىز ئۈچۈن ئەمدى ئىززەتلىك.
دەرت - ئەلەم، كۈلپەت، قايغۇ - ھەسرەتلەر
ئۇزاق ئارقىمىزدا كومۇلۇپ قالدى.
دىللاردا قاينايدۇ شىرىن تۇيغۇلار،
دىللاردا مەنزىلىنىڭ ئارزۇسى ياندى.
باھارنىڭ يېقىملىق، ئىللىق چاغلرى،
ھاياتنىڭ چىرايلىغى تېخى ئالدىمىزدا.
ئاشۇ كورۇنگەن گۈلۈستان باغلار
چاقىرماقتا بىزنى گۈزەل قوينىغا.
چېلىش قاينىمدا غۇلاچلار تاشلاپ
يول ئاچتۇق مەنزىلگە - نىشانلارغا

كېتىپ بارىمىز گۈلۈستانلارغا

تومۇرلىرىمىزدىكى قاننىڭ ئوينىشى
ئۇ گۈلۈستانلارغا زوقلانغىنىدىن.
شوخ يۈرىگىمىزنىڭ ئويناپ تېپىشى
ئوتلۇق چېلىشلاردا روھلانغىنىدىن.
غالىپ ناخشىلارنى راسا ياڭرىتىپ،
ھاي-ھاي، باشلىۋەتتۇق ئۇلۇغ ئىشلارنى.
قىپ-قىزىل گۈللەرنى چېكىگە قىسىپ،
تارىخقا يېزىۋاتىمىز يېڭىشلارنى.
ئۇزاق يىللار بويى مۇڭلىنىپ ئاققان
خۇاڭخې، تارىم شوخ ئوركەشلىمەكتە.
ئۇزاق يىللار بويى قاڭغىر قاخشىغان
شەھەر، يېزىلارنىڭ قەلبى كۈلمەكتە.
ئۇزاق يىللار بويى ھوكىمىنى سۈرگەن

دەۋرىمىنى كۈيلەيمەن

خۇاجۇشى تۇتقۇزدى قۇتلۇق قەلەمنى،
خوش بولۇپ قولۇمغا ئالدىم باشقىدىن.
كۈرەشكە، ئىجتائقا باغلاپ چىڭ بەلنى
سەپەرگە مەردانە قەدەم تاشلىدىم.

ئورمانلىق - سايلارنىڭ تۈرگۈن سۈيىدەك
ئىلھام تاشقىنى كەلدى شاقىراپ.
دەۋرىمىنى كۈيلەيمەن مەرغۇل كۈيىدەك
بۇ شانلىق مۇنبەردە ئۇنلۇك ۋاقىراپ.

گۈلۈستان باغدا مەن، سايرايىمەن جۇشقۇن
باھارنىڭ پەيزىگە چومگەن بۇلبۇلدەك.
ئېچىلدى، قاقاخلاپ كۈلدى بۇ كوڭلۇم
گۈلشەندە ئېچىلغان توق قىزىل گۈلدەك.

دەۋرنىڭ ئېقىمىنى ئالغا باشلاپ،
بىز كېتىپ بارىمىز گۈلۈستانلارغا.

1953 - يىلى ماي.

ئېتىز

گۈل ئېتىز، گۈلشەن ئېتىز، سەن ياپ - يېشىل بوستان ئېتىز،
مول ھوسۇللۇق خامنىڭ شائىر ئۈچۈن داستان ئېتىز.

تاڭ بىلەن كەلدىم قېشىڭغا كەتمىنىمى چاپقىلى،
سازچى بوز تورغايلىرىڭ بەزمە قۇرۇپتۇ جان ئېتىز.

ياڭرىتىپ گاڭ ناخشىنى باغرىڭغا توكتۇم ئۇنچە تەر،
كۈزلۈكى ئالتۇن باشاق يەلپۈلدىگەن مەيدان ئېتىز.

سەندە ئىشلەپ ناخشا ئېيتسام شاتلىنار كوڭلۇم مېنىڭ،
دائىما مەيلىمنى ئىللىق قوينىغا تارتقان ئېتىز.

1965 - يىلى ئاپرېل.

تەپسىلاتى مۇنداق ئىكەن:
كونىلىق - ناچار ئىللەتتىن،
بەتقىلىق، سەت ئادەتتىن،
قۇرۇق سولەت - زىننەتتىن،
ھەممىسىنى جەملىسەك:

”توت چايان“ نىڭ زەھرىدىن - ئاپەتتىن،
قۇتۇلماپتۇ بۇ يىگىت.
تاشلماپتۇ بوخچىنى،
دۇمبىسىگە چىڭ چىڭىپ.
كار قىلماپتۇ نەسەت،
يۇقماپتۇ ھىچ تەربىيە،
تەنقىتلىنىپ تۈزەلمەپتۇ،
بېرىلسمۇ تەنبىيە.
شۇ ئىللەتنىڭ ئىلكىدە،
قايتۇ تەنە، كۈلكىگە.

تەكەببۇرلۇغى ھەددىدىن زىيادە،
بىيۇكىراتلار قالدىكەن پىيادە.
ئاتىدىكەن پاختىنى،
زەي سالماستىن تاغارلاپ.
ئون گېپىنىڭ بىرى راست،
قالغانلىرى يالغان - لاپ.
ئەمگەكنىڭ گېپى چىقسا،

زاكىر "زابوي"

(ساتىرا)

مەسلىك،

نەسلىك،

ئاقىۋىتى پەسلىك.

—*—

ئۇچراتتىم بىر كۈنى

قېتىۋالغان سولەت بىر يىگىت.

باش - كوزى يارىدار

داكا بىلەن ئالغان تېگىپ.

— بۇ كىم بولىدۇ، — دىدىم،

مەلىدىكى بوۋايدىن،

— ھەيران بولما بۇ يىگىتكە، — دىدى كۈلۈپ —

بۇ يىگىتنىڭ لەقىمى كۆپ — بىر ھىكايە،

ئاخىرى زاكىر "زابوي" قالدى سىڭىپ.

ئۇقۇشسام بۇ ئەھۋالنى،

ۋەقە دەرھەق شۇنداق ئىكەن،

كېلەر يىلى زاكر "قان".

ھازىر بولسا زاكر "زابوي"

توت سەر ئىچىپ

قىلىدۇ "توي".

بەش يىل ئاۋال زاكر ھاي-ھاي،

ئەمدى ئۇنىڭ ھالىغا ۋاي.

—*—

بىر كۈنى كىرىۋىدىم ئاشپۇزۇلغا،

ئۈستەللەر قويۇلۇپتۇ ئۇزۇنغا.

ھىلىقى يىگىتىم ئۈستەلگە چاڭ ساپتۇ،

بەزى ئۈلپەتلىرى ئۇنى دوراپتۇ.

ئاشپۇزۇلنى كىيىپتۇ بېشىغا.

ئىچىپتۇ جىق،

بولۇپتۇ غىق،

چۈن قونۇپتۇ ئېشىغا.

ناخشا ئېيتتى توي بولغاندەك،

ۋاقرىدى،

چاقرىدى،

كانايلىرى بوغۇلغىدەك.

تېتىقسىز چاخچاقتىن

كوتىرىلەتتى "كۈلكە"

كۈلكىلەرمۇ غەلىتە.

پۇتى ئاغرىق — “رېماتىزم”،
ئاغزىدا سوتسىيالىزم،
كالىسىدا ئىدىيالىزم،
قوسىغدا فېودالىزم.
ئەسكىلىكىڭ قېتۇ ھەمىسنى،
يەپتۇ ھەمىسىدە دەككىسنى.
شۇڭلاشقا

قالماپتۇ قويۇلمىغان لەقەم،
دەسلۋىدە زاكىر “سەتەك”،
كېيىنرەك زاكىر “پۇ”
چىقالمىغاچقا گېپىدىن ھو.
ئاندىن دەپتۇ زاكىر “لاپ”،
ئىزا،

ھايا بولمىغاچقا،
دېيىشىپتۇ زاكىر “داپ”.
ئۇ يۇرگەن يەر
خالى بولماپتۇ جىدەل،
ماجرادىن،
شۇڭا ئۇنى زاكىر “قار ياغدى”
دەپتۇ ئەل.

بەزىلەر دەپتۇ زاكىر “جىدەل”،
بۇ يىل ئاتالسا زاكىر “زاك”

سەنتۇرۇلۇپ،

خوشنا ئۈستەلنى سوقۇپ كەتتى،

غزالارنى توكۇپ كەتتى.

— قانداق نىمىسەن ھوي!؟

توكتۇڭغۇ تاماقنى.

كوزۇڭگە قارساڭ بولمامدۇ؟!

قاراپ تۇرۇپ چىقاردىڭغۇ چاتاقنى.

دىگۇچىگە

ئەپۇ ئۇچۇن

زاكىر يوللىدى مۇش.

تۇتۇپ قېلىندى بۇ مۇش،

قاۋۇل قوللارغا كېلىپ دۇچ.

بەت قىلىققا چىدالمىغان كوپچىلىك،

غەزەپلەندى،

جىدەلخورنى ھەيدەپ چىقىشتى،

بارچە كوزلەر نەپرەت بىلەن بېقىشتى.

زاكىر "زابوي" نىڭ پۇتلىرى،

لام - ئېلىپتەك ئالمىشىپ،

"ئۇسۇل" غا چۈشتى قاملىشىپ.

لايغا بېرىپ ئۇ يىقىلدى،

بولدى رەسۋا،

بولدى موخۇ.

بىرى گويا مەرىگەن ئۈشكە،
بىرى توشقاننى سالاتتى ئەسكە.
بىرىدىن چىقاتتى چىقىرىغان ئاۋاز،
بىرى خۇددى غاقلىدىغان غاز.
بىرىدىن كېلەتتى مايسىرىغان ھارۋىنىڭ
غىچ - غىچ ئۇنى،
تېلىقاتتى بېقىننى تۇتۇپ،
سانجىق تۇرۇپ قىينالغاندەك جېنى.
چۇقۇرۇشاتتى
زورمۇ - زور كۇچەپ،
قاتتى بىرى سوزىدىن تېنەپ.
"كۈلكە" توختىسلا
كەينى - كەينىدىن ئىچەتتى ھاراقنى،
تەتۇر چاپناپ يەيتتى تاماقنى.
ئاغزىنى ئوچاق،
بۇرنىنى تۇرخۇن قىلىپ،
چېكىپ چېكىملىكنى پۇر - پۇر،
ھىلقى يىگىت
ئوز كوڭلىدە بولدى بىر شىر.
بېشى قېيىپ،
ئالەم چوگىلەيتتى پىر.
بۇرنىدىن تۇرۇپ مېڭىشىغا

رەخمىتۇللا جارى

ئۇلۇغ ۋەتىنىمگە

مەڭگۈ ياشنا، ئەي ۋەتەن، بولسۇن ئامان باشىڭ سېنىڭ،
كۈچكە تولغان نەۋقيرانسەن، گەرچە چوڭ ياشىڭ سېنىڭ.
قانچە توپانلار، بورانلار ئۇچرىدى، باش ئەگمىدىڭ،
بېھساپ جەڭلەردە يەڭدىڭ، ئۈستى بەرداشىڭ سېنىڭ.
مەن كورەرمەن قامىتىڭنى پەھلىۋاندەك تىك، غۇرۇر،
ماڭلىيىڭدا بىر ئۇلۇغلۇق مەڭگۈ يولداشىڭ سېنىڭ.
بەختىيارمەن، سەندە كوز ئاچماق ماڭا بولدى نىسپ،
مەن ئۇچۇن جاندىن ئەزىز ھەر تۇپرىغىڭ، تاشىڭ سېنىڭ.
تاڭدا تۇرسام ئەركىلەپ، سىپاپ ئوتەر يۇمشاق شامال،
زەر چېچىپ ئوتكەي بېشىمغا كۆكتە قۇياشنىڭ سېنىڭ.
قاندۇرۇپ تەشنىلغىمنى ئابى كەۋسەردەك سۇيىك،
ئەڭ لەزىز بەردى تائام كەڭ داسقىنىڭ، داشىڭ سېنىڭ.
ھورى - غۇلمان نەكبەرەك، ئەسلا تامايم يوق مېنىڭ،

ئابرويى توکۈلدى قېتىقتەك،
“تاۋۇزى چۈشۈپ قولىتۇقتىن”
ئىنتىزامنىڭ ئالدىدا،
پۇتى كويگەن توخۇدەك،
بولدى بەكمۇ پايپېتەك.

—*—

ئىبرەت ئالغىن ياش دوستلار،
بەگۋاشلىق،
بەتقىلىقتىن قاچقىن نېرى.
“ياشلىق — ئۈگەن”
ئورلە — يۈكسەل

بولغىن ئادەم،
ۋەتەن سەندىن كۈتەر شۇنى.

بۇغدايلىقنى گويىكى قىلدى بىر گۈلۈستان قىز. نۇر ياغار يۈزىدىنكىم، يېتىلگەن قىزىل ئالما، ياراشقان گۈزەل خالى، ياقۇت لىۋى خەندىن قىز. مەخزىگە قۇيۇلغان تەر ئۈنچىدەك تىزىلغاچقا، قىلچە ھاجەت بولماپتۇ، ئېسىۋېلىشقا مارجان قىز. ئىشق ئېلىن ئەسىر قىلماق بارمىكىن خىيالىدا؟ چېچىنى كەمەن قىپتۇ، ئەسلى چېچى بوستان قىز. چاقىنغان قارا كوزى بىرەھىم ئىكەن، بىلىدىم، كىرىپىگىنى ئوق ئەيلەپ يۈرەكنى قىلار قان قىز. ۋە لېكىن ۋۇجۇدىدا كورمىدىم تەكەببۇرلۇق، "كىم ئىكەن؟— دىدىم مەمنۇن. — ئەجەپ خۇلقى ئوبدان قىز!"

دېيىشتى قۇلاغىغا: "ئۈنچىنى پۈتتۈرگەن، كومسومول بەلگىسى بار بىزنىڭ داڭدار رەيھان قىز".
"ئامان بول! — دىدىم، — سىڭلىم يۇرتىمىزنىڭ پەخرىسەن، ئەركىن ئۈستۈڭ يېزاڭدا، ساڭا باقتى دەۋران قىز".
1962 - يىل.

ئومۇرلۇك تۇتقان قولۇمنى بىر قەلەم قاشىك سېنىڭ.
خىزمىتىڭگە جان پىدامەن، بۇيرۇغىڭغا مۇنتەزىر،
كور بولاي مەن، گەر ئۇنۇتسام تۇز بىلەن ئاشىك سېنىڭ.
ياۋ ساڭا قەست ئەيلىسە، تاپقاي چوقۇم ئوز گورنى،
ساقلىغايىمىز پاك زىمىننى ھەر قېرى - ياشىك سېنىڭ.
ئەڭ ئۇلۇغ يولباشچىمىزدۇر كوممۇنىستىك پارتىيە،
يەر يۈزىدە كۈچ - قۇۋۋەتتە يوقتۇر تەڭداشىك سېنىڭ.
يەلپۈنەر باشىڭدا ھەر دەم لالە رەڭلىك بىر ئەلەم،
بۇ ئۇلۇغ تۇغ باركى، بىزدە غەلبە يولداشىك سېنىڭ.
1962 - يىل.

دىخان قىزى

ئوماۋاقتىدا كوردۇم مەرۋ بويلۇق جانان قىز،
ھوسنى بېغىدا بىر دەم قىلدى مېنى مېھمان قىز.
”يۈز جان بەرسەڭ ئەرزىيدۇ، — دىدىم مەن يۈرەكىمدە، —
پەرىلەر گۈزەل بولماس، ئەسلى گۈزەل دىخان قىز.“
توختىماي غۇلاچ تاشلاپ، سول يېرىپ بارار چەپدەس،
يىگىتلەر يېتەلمىدى، كوپنى قىلدى ھەيران قىز.
ئەتلەس كوپىنىكى بەكمۇ قەددىگە ياراشپتۇ،

كەلگۈسى ئەۋلاتقا بىر ئىزنىڭ قالسۇن،
تەييارنى تۈگىتىپ ئوتسەڭ بەكمۇ سەت.

*

ھەر ئىشقا خەلق ئادىل باھاچى ئوزى،
ھەممىدىن ئۆتكۈردۈر ئاممىنىڭ كوزى.
ئىشىڭدا توغرا بوپ، ئالغا بېسىۋەر،
شامالدا توزۇيدۇ غەيۋەتچى سوزى.

*

كىبىر، تەمەننادىن ساقلان، ئەي كوڭۇل،
ماختىنىش، تامادىن ساقلان ئەي كوڭۇل.
بۇلاردىن چاڭ - توزاڭ يۇقتۇرما ھەرگىز،
كەمتەرلىك ئوتىدا تاۋلان، ئەي كوڭۇل.

1962 - يىل.

رۇبائىلار

شائىرىم گوھەر قاز، دۇررى مارجان تىز،
ۋە تەننى، خەلقىڭنى كۈيلە ئارمانسىز!
شۇنداق كۈيلىگىنكى، مۇبادا ئولسەڭ،
ئىجادىڭ قالدۇرسۇن مەڭگۈ پارلاق ئىز.

*

بۇ سوز سەنئىتىكى، مىسلى بىر داۋان،
ياكى بەيگى چاپماق ئۈچۈن كەڭ مەيدان،
جاسارەت كورسەتكەن ئۈزۈپ چىقىدۇ،
بوشاشقان ئادەمدىن ئۇزاق تۇر نىشان.

*

دانالار ئېيتقانكەن! "ئومۇر ئاتقان ئوق"،
بۇ ھىكمەت سىرنى چۈشەن، ياخشى ئوق!
ۋاقتىڭنى مەزمۇنلۇق، ياخشى ئوتكۈزسەڭ،
ئومرۇڭ ئاخىرىدا قىلچە ئارمان يوق.

*

دۇنياغا كېلىشتىن نىمىدۇر مەقسەت؟
يوقنى بار قىلىشتۇر، ئىجات ۋە مېھنەت.

پات يېقىندا ئۈزگۈسى كوكتە ئالەم كېمىسى،
شۇنچە پارلاق كەلگۈسى، قىر ئاشمىساڭ بولامدۇ؟

ئوقۇمىساڭ، بىلمىسەڭ، ئىجات قىلىپ يۇرمىسەڭ،
تەرەققىيات يول بېرىپ، سېنى كۈتۈپ تۇرامدۇ؟

تولۇپ تاشقان غەيرەتتە، يەنە كەلدىم بۇ سەپكە،
ئوتۇش ئۇچۇن ئوتكەلدىن، جەڭ ئاچمىسام بولامدۇ؟

قايتا تۇردۇم بىلەكنى، تىڭشاڭ قىزغىن يۈرەكنى،
يۇرگىمىنىڭ رىتىمى، مىسرادىن كەم ئۇرامدۇ؟!.....
1977 - يىل ئىيۇن.

باش ئەتىياز

ئاقى ئەگىز، كەلدى كوكلەم، كەتتى ئاياز،
تۇرنىلارمۇ توي تارتىشىپ قىلدى پەرۋاز.

تەندە ھوزۇر، زوق قوزغىتىپ، يەر ئويغىتىپ،
جىلۋە قىلىپ، كەلمەكتە بۇ باش ئەتىياز.

ئەرشىدىن تاتلىق

سېنى كۈتۈپ تۇرامدۇ؟

دەۋرى ئالغا يۈكسەلدى، يانداشمىساڭ بولامدۇ؟
ئىلگىرلەشتىن ئەيمىنىپ، يانپاشلىساڭ بولامدۇ؟

”تەسەۋۋۇرغا سىغمايدۇ، كەشپىياتنىڭ سۈرئىتى،
تەلپىمنى سىناي” دەپ، چەك تاشلىساڭ بولامدۇ؟

ئايدىن يۈتكەپ قەدەمنى، مارىسقا تىكلەپ ئەلەمنى،
سەن ئۈزەڭگە مۇناسىپ، يول ئاچمىساڭ بولامدۇ؟

قەلەم ئالماي قولۇڭغا، قوشۇلماستىن قوشۇنغا،
ئىجتىكارلار ئىشىغا، كوز تاشلىساڭ بولامدۇ؟

پەن - تېخنىكا شۇنچە تېز، يۈكسەك پەللىگە ماڭدى،
ئىلھام ئېلىپ ئۈنىڭدىن سوز ئاچمىساڭ بولامدۇ؟

غۇر-غۇر ئۇچۇپ، يۈزنى سۇيۇپ كەلدى شامال،
جۇدۇن - چاپقۇن بىلەن كەتتى جۇت قۇيۇن تاز.

گۈزەل كوكلەم ھوسنۇڭگە مەن شۇنچە خۇشتار،
تەشئالغىم قىستاپ مېنى دىگەچكە: ”يازا!.....“

مىسرالاردىن مەرۋايىتتەك بىزەك ياساپ،
سوغا قىلدىم، بوينۇڭغا ئاس! دىمىگىن ئاز.....
1979 - يىلى ئىيۇن.

ئالمىنى

مىۋىلىك باققا كىرىپ، كوردۇم چىرايلىق ئالمىنى،
ياپراق ئارا جىلۋە قىلار، گويا دىگەندەك ”ئال!“ مېنى.

شاخلىرىدا تۇرغىنىنىڭ سانى يۇلتۇزدەك تولا،
”قىلمىدى بوزەك - دىگەندەك - ئۇششۇك، قۇرۇتۇ، ھال،
مېنى.

مەي بولۇپ پىشقان ئاپورت، لىمۇنلىرى ياغدەك ئىسىل،
تۇرلىرىنىڭ خىللىرى ساناتتى ئەللىك تال مېنى.

ئۈرۈك، ئالما، شاپتۇل بىلەن چىچەك - چوكان
يېزىلارنى ياساندۇرۇپ قىلماقتا ناز.

بوستاندا گۈل، شاختا بۇلبۇل، شات قىز - ئوغۇل،
سايداتورغاي، تۇمۇچۇقلار چالماقتا ساز.

باغدا كاككۇك، تاغدا كەكلىك، چىل، قىرغاۋۇل،
سايراشلىرى دەيدۇ: "كوكلەم پەسلى بەك ساز....."

بوتا كوزلۇك كىيىك، بۇغا، ئارقار، مارال،
ئايغىغا يايىدى يايلاق گۈل پايانداز.

قوي قوزىلاپ، ئات قۇلۇنلاپ، تۈگە - تايلاق،
كەڭ دالادا چېپىشماقتا، شىر چەۋەنداز.

بۇلدۇقلىغان بۇلاقلاردا ئوينار بېلىق،
"شىر - شىر" قىلىپ ئاتقان سۇلار دەر: "ئېرىق قاز!....."

قىردا چۇقان، خۇددى ۋولقان، قىزغىن ئەمگەك،
ئېتىزدا ئىش، دىخان يەنە بولدى سەرۋاز.

چاتقاللاردا توشقان - دوغداق شوخ چېپىشىپ،
كۈلدە ئاققۇ، ساستا ئۈدەك، ئۈزمەكتە غاز.

مەخمۇت زەيىدى

كەسىپىگە مۇھەببەت

— ئوقۇتقۇچىلىق خاتىرەمدىن.

— قەيەردە ئىش ئورنىڭ — دىسىڭىز دوستۇم،

— باغلاردا ۋە زىپەم كۆچەت ئۆستۈرۈش.

ئېلىمنىڭ گۈلزارى مەكتەپ قوينىدا،

سانسىز ئىزباسارغا شەرۋەت ئەمدۈرۈش.

مەكتىۋىم باغ ئىرۇر، ئۆسمۈرلەر كۆچەت،

بۇلارسىز بولمايدۇ گۈلۈستان ۋە تەن.

باغۋەندۇر بەئەينى ئوقۇتقۇچىلار،

ئۆسەلمەس گۈلزاردا زەھەرلىك تىكەن.

پەرۋىشلەپ يۈرمىن گۈلزارنى كۈن - تۈن،

تەرلىرىم گۈل ئۈزرە توکۈلگەن يامغۇر.

”ھەممىزمۇ شۇنچە كۆركەم، — دىدى — گۈلدەك رەڭگىمىز،
سۈيگىنىڭگە سوغا دەپ ئۈزگىن قويۇنغا سال، مېنى.

قىز — يىگىتلەر بەزمىسىدە دەستخانىنىڭ زىننىتى،
ياشراڭ يېسە يۇرتى، توقسانغا كىرگەن چال، مېنى.

شەرۋىتىم تىلىنى يارار، شىرنىلىگىم قەندىن لەززە،
بىر قېتىم كۆرسە تېتىپ، تاڭ قالدۇرلەر بال مېنى.....“

ھىدىلىرى ئەتراپىنى قاپلاپ دىماقنى خۇش بۇي ئەيلىدى،
زوقى كوڭلۇمنى ئېچىپ قىلدى ھەيران — لال، مېنى.

سەيلە قىلدىم مەن خوشال، باغ ئايلىنىپ ھەۋەس بىلەن،
قايتىشىمدا شۇ سۈپەت كوردۈمكى ھوردەك ئالمىنى.
1979 — يىلى ئاۋغۇست.

ياد ئەتسەم لۇتۇننى

دەرىزەم ئالدىدا ئۇرۇك گۈللىدى،
قەلبىمدىن سېغىنىش ھىسى ئۇرغىدى.
يەنە قايتىپ كېلىپ باھار قۇشلىرى
شاخلاردا چۇرۇقلاپ ئۇنى سورىدى.

— مانا، يېقىن قالدى توپىلار ھارپىسى،
قايتىپ كەلمىدىمۇ قاينام ئوركىشى.
ناخشىغا ھىرس ئىدۇق بىز،
دەيتتى ئۇ: ۋەتەننىڭ پارلاق كەلگۈسى.

لۇتۇننى ئەسلىسەم جەڭنى ئەسلەيمەن،
جاراڭلار سامادا ئۇنىڭ ناخشىسى.
ئۇ توككەن قان — تەردىن گۈللەر ئېچىلىپ،
ئاقلاندى شائىرنىڭ نام ۋە نومۇسى.

لۇتۇننى ئەسلىسەم پەخىرلىنىمەن،
جەڭلەردە فۇرونتتا ئالدىدا ماڭغان.

قەلبىدە ئەل مېھرى گويىكى بۇلاق،
كەسپىگە مۇھەببەت دېگىزدىن چوڭقۇر.
1978 - يىل.

قوغۇنلۇق يولى

باراڭدا ئادەملەر ئوكسىمەس پەقەت،
بار مۇندا قېرى-ياش، يىگىت-قىز، چوكان.
رازى بوپ ھەممىسى لەززەتكە چومۇپ،
ئۇزايىدۇ بۇ يەردىن، تارقىلىپ ھەر يان.
بۇ يىل بەك ئوخشىدى دۇيىنىڭ قوغۇنى،
قېلىشماس تەممۇ شېكەر-ئاۋاتتىن.
ئېپ ماڭار داڭلىشىپ مۇشۇ قوغۇنى،
قانچە مىڭ يول بېسىپ، كېلىپ ئۇزاقتىن.

ئۇزۇلمەس بۇ يەردىن كارۋان، ماشىنا.....
تىنماستىن قاتنايدۇ سەپەر دۇلدۇلى.
بۇ يۇرتتا تارقالغان مۇنداق يېڭى گەپ،
ھوڭ ① - بېيجىڭ ئارىسى - قوغۇنلۇق يولى.

① ھوڭ - تۇرپان ئويمانلىغىدىكى داڭلىق قوغۇن چىقىدىغان يېزا.

تۇردى سامساق

يۈرەك ساداسى

مەن يەنە سېنىڭكى ئەي گۈزەل زامان،
ئوغلۇڭمەن، ئەمەسمەن ئوگەي ياكى يات.
ئوستۇردۇڭ قوينۇڭدا بېرىپ ئاشۇ-نان،
ۋە ئەزان قىچقىرىپ ئوزۇڭ قويۇپ ئات.

ئارزۇلۇق ئومرۇمنىڭ تەڭدىن تولسى،
قىزغانچۇق يىللارنىڭ قەرزىگە كەتتى.
ئاقارغان چېچىمنىڭ ھەر بىر تالىسى
جاسارەت جەزمىدىن تەلىملەر ئەتتى.

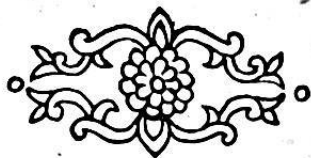
يىغلاڭغۇ يىللارغا قارغىشلار بەرگەن
قەھرىبان زامانغا بولارمەن ئوغۇل.
دىگەندى مەن ئوچۇن تولغاقلار يىگەن
ئانام ھەم ھەر باھار يېڭىدىن تۇغۇل.

ھەم نەيزە، ھەم مىلتىق قىلىپ قەلەمنى،
كونا دۇنياغا ئۇ، دادىل ئوت ئاچقان.

لۇتۇننى ئەسلىسەم — كورۇندى تارىخ،
ئۇ يۈرگەن يەرلەردە بوستان قۇرۇلدى.
كۈلزارلىق ئىچىدە بۇلبۇل ئاۋازى،
قەھرىمان شەنگە داستان توقۇلدى.

تاغ-ئېدىر، ئېتىز-قىر، قۇچاقلرىدا،
شائىرنىڭ جەڭگىۋار قەددى كورۇندى.
قەھرىمان ئەدىپىنى ئوستۇردى خەلق،
لۇتۇننى ياد ئەتسەم قەلبىم سۇيۇندى.

1979 - يىل فېۋرال.

يۈرەك

ئوتتەك چاقناپ تۇرمىسا،
يۈرىگىم بار دىمىگىن.
يۈرىگىڭ ئويىناپ تۇرمىسا،
تىلىگىم بار دىمىگىن.

تىلىگىڭ ئىشقا ئاشمىسا،
بىلىگىم بار دىمىگىن.
ئىشنىڭ ئەلگە ياقمىسا،
كېرىگىم بار دىمىگىن.

1955 - يىلى ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

خوراز ۋە مایسا

(مەسەل)

باھارنىڭ بىر خۇش كۈنىدە،
خوراز كىردى باغچىغا.

تۇغۇلدۇم تارىخنىڭ باھار تېڭىدا
بىرنەۋى كۈچەتتەك كۈتىرىپ قامەت.
ئويغاندىم جۇشقۇنلۇق دەۋرىم دېڭىدا،
داڭجۇڭياڭ شەپقىتى كەلتۈرۈپ ئامەت.

خوشالمەن، ئەمەسمەن قايغۇلارغا قۇل،
شاتلىقتىن شوخلىنىپ سۈيۈنەر جانلار.
مەيلى مېنى قارغاپ قالسا قالسۇن تۇل،
ۋاپاسىز، پەدازخور "گۈزەل" جانانلار.

تەلپىم، شەرىپىم، شەۋكىتىم، شانىم،
زامانەم خۇلقىدۇر ئىلىم ۋە ئىرپان.
قەلىمىم قورالىم، قۇدرىتىم، كانىم،
ئالدىمدا ئۇلۇغۋار ئۆتكەل ۋە ئىمكان.

مەن يەنە سېنىڭكى ئەي گۈزەل زامان،
ئوغلۇڭمەن، ئەمەسمەن ئۈگەي ياكى يات.
كوكسۇمدە كۈكلەمدىن زىيادە ئارمان،
باغرىمدا باھارچە ئوتلۇق ئىجتىھات.

1978 - يىلى، ماي. شىخۇ - ئۈرۈمچى.

تۇردى سويى

ۋەتەن

تۇپرىغىڭ پاك تۇتسىيادۇر مەن ئۈچۈن جۇڭخۇا ئېلىم،
كورۇنەر قوينۇڭ ماڭا كۈللى جاھاندىن كەڭ بولۇپ.
قۇتلىسام شامۇ - سەھەردە ئانىجان غەلبەگىنى مەن،
شاتلىغىم دولقۇنلىنار دەريا، دېڭىزغا تەڭ بولۇپ.

سەندە ئاچقانتىم كوزۇمنى، سەندە يۇمغايىمەن ئاخىر،
شەرىپتىڭ بىرلە يېتىلدىم خۇددى بىر غۇنچە بولۇپ.
سەن ئۈچۈن مېۋە بېرىش بەختىم مېنىڭ، پەخرىم مېنىڭ،
رازى بولساڭ جان ئانا، كۈلگەي دىلىم دولقۇنلۇنۇپ.

مەن ئەمەس بىرلا سېنىڭدە، ئۈستى ھەم ئەجداتلىرىم،
سەندىكى ھەر بىر گىيا تاشىغىغا چىن ئاشنا بولۇپ.
سەن ئەزىز سەن، يوق جاھاندا سەندىن ئارتۇق سۇيگۈنۈم،
ئاجرىسام سەندىن دەقىق كويگەي يۈرەك تەشنا بولۇپ.

بوستان بويلاپ يۇرگىنىدە،
كوزى چۇشتى مايسغا.

خورازجاننىڭ زوقى كېلىپ،
چوقۇپ تارتتى مايسنى.
مايسا سورسا دىدى كۇلۇپ:
— ئوستۇرمەكچى مەن سېنى.....

*

بىزدىمۇ بار ”ئاق خوراز“ دەك،
غەمخورلۇغى. كوپ جانلار.
ئوستۇرمەن دەپ مايسنى،
قۇلغىدىن سوزغانلار.

1957 - يىل ئۇرۇمچى.

مەھەممەت رەھىم

ئىلىم

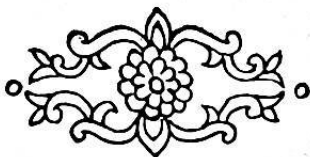
ئوقۇڭلار ياش ئوغۇل - قىزلار،
چومۇڭلار ئىلىمۇ - ئىرىپانغا.
ئوقۇشنىڭ راس چېغى شۇلدۇر
ھەۋەسكار قىز ۋە ئوغلانغا.

ئەسرلەر ئىنتىزار بولدۇق،
ئىلىم ئارزۇسىدا ياندۇق؛
ئوقۇيلى ئەمدى ئارمانسىز،
يېتىشتۇق ياخشى ئىمكانغا.

ئىلىم - پەن ھەممىدىن ئەۋزەل،
ئىلىم ئۈچمەيدىغان مەشئەل،
ئىلىمدەك قەدىرلىك نەرسە

سەن جاپا چەككەندە چەكتىم مەنمۇ چەكسىز دەرت - ئازاپ،
سەن بەخت تاپقاندا بەختىم گۈللىرى ئاچتى چىچەك.
زوققا تولدۇم ساڭا قايتقان چاغدا كۆكلەم قايتىدىن،
تەقدىرىڭنىڭ رىشتىگە پەيۋەندە بۇ جانىم ئەبەت.

ياۋ خىرىس قىلسا ئەگەر، باشىڭغا قالغان كۆكرىگىم،
قىلىمىز گۈم قۇتىرىغان ئالۋاستىنى پەشۋا ئۇرۇپ.
شۇندا دوستۇڭ بىزنى قۇتلار، دۇشمىنىڭ زەرداپ يۇتار،
خەلق ئالەمنىڭ ئىچىدە يۈرگىسىز رەشۋا بولۇپ.

گۈزەل ئىستىقبال

ئوتۇپ كەتتى ئەزىز باشتىن قەپەزدەك قوينى تار كۈنلەر،
ئوتۇپ كەتتى ۋاپا كورمەي، جاپاغا قەرزدار كۈنلەر.

ئوتۇپ كەتتى ھالاۋەتتىن، ھوقۇقتىن ھەسسسىز ئوچكەن،
زۇلۇمدىن قەددىمىز چوڭكەن غەربىلىق خار - زار كۈنلەر.

ۋەتەندىن جۇت، زۇلۇم ئەرۋالىرى قوغلاندى، ئورتەندى،
يېنىپ كەلمەس بېلى سۇنغان رەقىپلەرگە مادار كۈنلەر.

كورۇپ ئوتكەن شۇ كۈنلەرنى بۈگۈنگە سەلبى مىزان قىل،
ئېسىڭدىن چىقىمىسۇن ئەسلا ئولۇم، دەھشەت، بىمار كۈنلەر.

ۋەتەن بىزنىڭ، زامان بىزنىڭ، سائادەت نوۋىتى بىزنىڭ،
بۇ كۈنلەرنى نەسىپ قىلغان كۈرەشچان جەڭگىۋار كۈنلەر.

مۇشۇ، دوستۇم، ئەسىرلەردىن تالاي ئەجدادىمىز كۈتكەن،
ئۈمىت - ئارمانىمىز كۈلگەن، سېغىنغان ئىنتىزار كۈنلەر.

جاھاندا بارمۇ ئىنسانغا؟

منۇت دەم بىز ئۇچۇن قىممەت،
بىكارغا ئوتمىسۇن پۇرسەت؛
شامالغا كەتسە ياشلىق چاغ،
قالارمىز سوڭرە پۇشانغا.

ئىلىمىزلىك — نادانلىقتۇر،
نادانلىق ئەڭ يامانلىقتۇر،
“ئىلىمىز ھەم ھايات مەن” دەپ
شۇكۇر قىلماڭ تىرىك جانغا.

ئىلىم — پەن نۇرى ھىكمەتتۇر،
كىشىگە مەڭگۈ نېمەتتۇر،
ئىلىمنىڭ تەرىپى پۈتمەس
كۈتەرسەم قانچە ئاسمانغا.

ئىلىمگە ئىشقىمىز يانسۇن،
ئىلىمگە باغرىمىز قانسۇن،
ئىلىمدىن كۈچ تېپىپ، ئەلنى
يېتەكلەيلى گۈلۇستانغا.

1948 — يىلى ئۆكتەبىر، غۇلجا.

دەيدۇ: "مەنمۇ يېڭى ھاياتنى
باشلىۋەتتىم بىرىنچى ياشتىن".

كۆز شامىلى يەلپىپ ئوتىدۇ
ئەكىلىتىپ ئېتىز - ئېرىقنى.
چومەر ئەندى قىشلىق ئۇيقۇغا
باخاش ئېتىپ كۆزگى ئۇرۇقنى.

كۆز شامىلى يەلپىپ ئوتىدۇ،
دەرەخلەردىن توكىدۇ ياپراق.
بۇ قىلغى - دىگىنى ئۇنىڭ:
خامىنىڭنى يىغىۋال پاتراق!

كۆز شامىلى ئېتىز ئارىلاپ،
دىدى كورۇپ قانچە خامانى:
"قانائەتنىڭ شىرىن خىيالى
باسقانمىدۇ بۇندا دىخانى؟....."

كوزى چۇشۇپ كايماق بولدى
كېۋەز، قوناق، قارا ئاشلىققا.
كوزى چۇشۇپ ھەيرەتتە قالدى
موكلاردەك ئالدىراشلىققا.

بۇ كۈننى قوغدىساق ياۋدىن، جۇدۇن - چاپقۇن، قۇيۇنلاردىن،
كېلەر شۇندا بۈگۈنكى نەۋ باھاردەك مىڭ باھار كۈنلەر.

ئۇلۇغ ماۋجۇشىدەك دانا قوماندان بىزگە باش بولغاچ،
گۈزەل ئىقبالغا ئوتكەلدۇر بۈگۈنكى بەختىيار كۈنلەر.
1963 - يىلى 5 - ئاي، قەشقەر.

كۈز شامىلى

كۈز شامىلى يەلپىپ ئوتىدۇ،
قاناتلىرى يۇمشاق، غۇبارسىز.
كەلمەيدۇ ئۇ بىزنىڭ تەرەپكە
خۇش چىرايسىز، خۇش بۇي ئىپارسىز.

كۈز شامىلى يەلپىپ ئوتىدۇ،
بېغىشلايدۇ دىخانغا ھوزۇر.
چۈنكى كۈزنىڭ ھوسنى بىر جەننەت،
ھالاۋىتى ئۇنىڭدىن پۇزۇر.

شۇ خىسلەتنى، شۇ خۇش پۇراقنى
ئالغاچقا ئۇ قىزىل قۇياشتىن،

مەرىپەت سەپەر

بىزنىڭ ئەلدە ئاياللار

سۇيۇملۇك كىلاراتسكىنا^①،
سىز بۇ كۈندە ھايات بولسىڭىز،
قىلىپ بىزنىڭ ئەلنى زىيارەت،
يايرار ئىدى كوڭۇل - كوكسىڭىز.

كونا دۇنيا خوتۇن - قىزلارغا،
چىرماپ ئالغان تىلىسم دار ئىدى.
ھوقۇقىدىن مەھرۇم مەزلۇملار
زۇلمەت ئىچىدە خارۇ - زار ئىدى.

---

① كىلاراتسكىنا - 1910 - يىلى 8 - مارتتا دانىيىنىڭ كوپېنھاگېن شەھىرىدە ئاياللار ھەرىكىتىگە رەھبەرلىك قىلغان ئايال. شۇنىڭدىن كېيىن 8 - مارت ئاياللار بايرىمى قىلىپ بېكىتىلگەن.

كۆز شامىلى دىدى ئوزنگە:
“ياكى بۇ يىل كەلدىمۇ بالدۇر؟.....”
تەنەججۇپتىن قۇتقازغان ئۇنى
بىر گۇگۇشپىچى ئىشچان ئايالدۇر.

كۆز شامىلى ئېلىپ قاچقاندا
رومىلىنى ئىشچان ئايالنىڭ،
دىدى ئايال پەرۋا قىلماستىن
چاخچىغىغا بۇ شوخ شامالنىڭ:

“يىغىم ۋاقتى،
ئىشىم ئالدىراش!
رومال كېرەك بولسا ئېلىپ كەت.
غەم قىلايمۇ ئېلىۋاتساق بىز
يىلدىن - يىلغا تۈگىمەس بەركەت.”

كۆز شامىلى دىدى شۇ چاغدا
ئىزھار قىلىپ مۇھەببىتىنى:
“گۇگۇشلاشقان مول ھوسۇل ئېلى
مەپتۇن قىلدى ئوزنگە مېنى!”
1965 - يىلى ئۆكتەبىر، قەشقەر.

ئاق ئالتۇندىن تاغ تىزغان مەرتلەر،
ئوز خىسلىتىن كورسىتەر روشەن.

ماشىنىلار باشقۇرار قىزلار،
ماڭغۇزىدۇ ئۇچار تۇلپاردەك.
زەپ ياراشقان رولغا قامتى
يۇلتۇز ئارا خۇددى چولپاندەك.

مىليونلىغان ئايال دوختۇرلار
شىپا تاپار كېسەل دەردىگە.
موجىزىلەر كوزلەپ ھەر قەدەم
يۇكسەلمەكتە ئىگىز پەللىگە.

ئەنە سانسىز ئۇستاز خوتۇن - قىز
ياش ئەۋلاتقا ئىلىم بەرمەكتە،
ئەلگە توھپە قوشۇشنى ھەركىم
ئوزى ئۇچۇن شەرەپ بىلمەكتە.....

پارتىيىگە يېقىن ئەگىشىپ
ماڭدى خەلقىم ئۇزۇن سەپەرگە.
ھەر ساھەدە ئىشچان ئاياللار
تەييار ۋەتەن بۇيرۇغان يەرگە.

1977 - يىل ئاپرېل.

كومپارتىيە، ماۋجۇشى باشلاپ
ئازاتلىقنىڭ چېلىشلىرىنى؛
شۇ چېلىشتىن يەشتۇق، تۈگەتتۇق،
تلىسماتنىڭ چىگىشلىرىنى.

ئازاتلىقنىڭ داغدام يولىدا،
كوردى جۇڭخۇا ھورلۇك يورۇغى.
ھەم پۈتۈلدى ئۇلۇغ قانۇندا
ئەر-ئايالنىڭ تەڭلىك ھوقۇقى.

شۇندىن بۇيان ئاياللار بىزدە،
ھەممە سەپتە ئەرلەر بىلەن تەڭ.
بولۇپ قالدى غايەت ئۇلۇغ كۈچ
سوتسىيالىزم ئۇچۇن قىلىپ جەڭ.

فابرىكا ھەم زاۋۇت قوينىدا،
ئۇستا تېخنىك مىليونلاپ ئايال.
خوجايىندۇر دولەتكە ئۇلار |
ئەمگەك بىلەن تاپماقتا كامال.

خوتۇن-قىزلار قاينىغان ئېتىز،
ئېتىز ئەمەس كورۇنەر گۈلشەن.

ۋەزىپەم كوپ تېخى شۇ تاپتا مېنىڭ،
سىز بېرىپ ئۇنى بىر كورسىڭىز قانداق؟

شۇ ئاندا روزنىڭ قانلىرى ئۇرغۇپ،
ۋۇجۇدى جاسارەت، غەيرەتكە تولدى.
تراكتور رېمونتى ئۇنىڭ قەلبىدە،
دەم ئېلىش - ھوزۇرنىڭ ئورنىنى ئالدى.

شۇ ھامان روزمۇ ياندى ئارقىغا،
لازىملىق جابدۇقنى سالدى سومكىغا.
تەلىيى ئوڭ كەلگەن شوپۇر يىگىتمۇ
كوتىرىپ دىۋۇزۇك قايتتى ئورنىغا.

دەل گۇگۇم چۈشكەندە كېلىپ ئېتىزغا،
پولات ئات كوكسىنى ئاچتى قويۇپ زەڭ.
گاھ ئوڭدا ياتاتتى ئاستىغا كىرىپ،
ئايلىنىپ ئىشلەيتتى بولۇپ شەپەرەڭ.

ئېتىزدىن يېنىشتا كوردى چىمەنگۈل،
تراكتور يېنىدا پەرۋانە روزى.
قىر بويلاپ ماڭغانچە كەلدى يېنىغا
مېھرىۋان دىلىدىن باشلاندى سوزى.

يېڭى بۇرۇلۇشنىڭ جەڭچىسى

گۈكۈرەر تىراكتۇر باش ئەتىيازدا،
قىزىغان تىرىلغۇ تويىنىڭ خورى.
پولات ئات تىلغىسا يەرنىڭ باغرىنى،
يەر نەپەس ئالغاندەك چىقاتتى ھورى.

قۇياشمۇ مارىلاپ تاغنىڭ كەينىدىن،
ئالتۇن رەڭ نۇرىنى چاچقان گۈزەل چاغ.
ئېتىزدىن يانماقتا ئەمگەك مەرتىلىرى
بىر ئۈستەڭ قېزىپتۇ، يۈتكەپتۇ بىر تاغ.

تىراكتۇر زەندىن يانغاندا ھەممە،
جىم بولدى ئېتىزدا گۈكۈرىگەن ئاۋاز.
ئېتىزدىن تىراكتۇر ھەيدىگەن يىگىت
كەلمەكتە گويىكى قىلغاندەك پەرۋاز.

ئەڭ ئاخىر ئىشىكتىن چىققان روزىغا،
ددى يىگىت كېلىپ: "تىراكتۇر چاتاق....."

شۇنچە تېز ئەتتىدە ئاشنى كوتىرىپ،
ئېتىزدا روزىغا يىگۈزۈپ ياندى.

يۇلتۇزلار پاقىرار ئاسمان باغرىدا،
كوكلەمنىڭ ھاۋاسى چاچار خۇش پۇراق.
قاراڭغۇ پەردىسى يىرتىلدى شۇ دەم
ئويغىنىپ دىۋۇزۇك ياندى سىم چىراق.

گاھ ئېتىز، گاھ زەنگە روزى قانچە رەت،
موكىدەك قاتنايدۇ،

تۇن يېرىم كېچە.
ھېرىشتىن ئەسەر يوق بەستىدە ئۇنىڭ،
ئارىلىق خوپ يىراق بولسىمۇ گەرچە.

ئىستانوك ۋالىداپ ئىيتاتتى ناخشا،
قىزىل گۈل تاجىدەك ئۇچقۇنلار چېچىپ.
روزىمۇ چەبدەسكى ماسلىشار ئاڭا،
ئەڭ نازۇك لىكجىيەنگە توشۇكلەر ئېچىپ.

بىرقانچە ئىستانوك ئۇنىڭ ئىلكىدە،
دەممۇ - دەم ئۇلارنى سالاتتى ئىشقا.
ئاپىرىن ئوقۇيدۇ ھەر كىم كورسىمۇ،
يېزىدا ئىشلىگەن مۇشۇنداق ياشقا.

— ھازىرلا ساقايماس ئۇنىڭ كېسىلى،
چىمەنگۈل كويۇنۇپ دىدى يارىغا.
دەم ئېلىپ ئەتىگەن باشلاڭ رېمونتتى،
سىزنىدا بۇ ئىشنىڭ ھەممە - بارغا.

— تىراكتۇر سېنىڭدەك ئامرىغىم مېنىڭ،
بىر ئومۇر مەن ئاڭا قويدۇم مۇھەببەت.
يۇرۇشتىن مەنۇتمۇ قالمىسا توختاپ،
ئارزۇيۇم مەڭگۈگە چىچەكلەر پەقەت.

ئويلاپ كور بۇ پەسل ئالتۇن پەسلىمىز،
بىر مەنۇت ۋاقتىمۇ تەڭدۇر كۈنلەرگە.
بەختنىڭ ئۇلىنى قۇرمىز شۇندا،
ئىشلىسەك كۈنلەرنى ئۇلاپ تۈنلەرگە.

بۇ يىللار ئادەتچە ماڭساق يەنە بىز،
كوزلىگەن مەنزىلگە يەتمىگىمىز تەس.
ئەھدىم شۇ بۇ شانلىق يېڭى بۇرۇلۇشقا،
بىر ئەمەس مىڭ كېچە ئۇيقۇم كەتسۇن، بەس.

چىمەنگۈل روزىغا بولغاندەك قايىل،
ئويىگە ياندى - دە، ئاشقا راسلاندى.

رەخىم قاسىم

پارتىيىگە مەدھىيە

تەرىپىڭنى كۈيلىسەم، خۇددى قاينار بۇلاقمەن،
شۇ بۇلاقتىن ئۈزۈلمەي ئېقىپ تۇرغان قوشاقمەن.

پەرزەندىڭگە مېھرىۋان سەن شەپقەتلىك بىر ئانا،
مېھرىڭ ئېسىپ چوڭ بولغان تۇنۇگۈنكى بوۋاقمەن.

سەن سۇ بولساڭ، مەن بېلىق، سەنسىز ھايات يوق ماڭا،
سەن بىر چىنار، بەرگىڭدە ياشناپ تۇرغان ياپراقمەن.

مۇھەببىتىڭ قان بولۇپ سىڭىپ كەتكەن تېنىمگە،
پەرۋاندىك ھەر زامان ساڭا شەيدا — ئامراقمەن.

ئەرەكن ئۇچقان قۇشلارمۇ مەپتۇن ئازات ئومرۇمگە،

يول ئالدى ئېتىزغا ئاخىرقى قېتىم،
ياسىغان جابدۇقنى سېلىپ دولغا.
سېلىندى پولات ئات ئۇچەي-باغرىمۇ،
جانىۋار يېڭىدىن كەلدى ھۇشىغا.

تىراكتۇر قوزغالدى، شۇنچە خوش روزى،
يۈزىدە ھېرىشتىن كوررۇنمەس ئەسەر.
ئەجرىنىڭ مەۋسى شەرۋەتكە تولغاچ،
سەزدى ئۇ ئوزنى تېخىمۇ قەيسەر.

پولات ئات سېرىگەن چېغىدا تىزگىن،
خورازلار تاڭ ئېتىش سىگىنالى چالدى.
تەبرىكلەپ روزنى كوكتىكى چولپان
تېخىمۇ ۋىلىلداپ نۇرلىنىپ ياندى.

ئاۋازدىن ئويغىنىپ دەس تۇردى چىمەن،
تاپتى ئۇ روزىلار ئىشلىگەن جايىنى.
ئوت يۈرەك يارىغا كېلىپ مەسلىگى،
سۇندى ئۇ ناز بىلەن ئۇسسۇلۇق چايىنى.

كىتاپ

چىرىغىسەن دانىشمەنلەر قەلبىنىڭ،
جەۋھىرسەن ئىنسانىيەت ئەقلىنىڭ،
سەن گويىكى جاھاننەما ئەينىكى
ئۇزاق ئۆتمۇش ھەمدە پارلاق ئەتىنىڭ.

دۇرلار قېزىپ ئىلمۇ - ھىكمەت كېنىڭدىن،
سۇيۇنگەندىم زوققا تولۇپ دىلىمدىن.
ئەقىدەمنى باغلىغاندىم باشتىلا
ئومۇر بويى ئايرىلماسقا سېنىڭدىن.

ئەپسۇس، بىزنى بولدى ئىگىز تام بولۇپ،
"توت گېزەندە" گويى قارا تاغ بولۇپ؛
سەنسىز ئۆتكەن ئاشۇ ئېغىر كۈنلۈرۈم
يۈرىكىمدە قالدى ئۈچمەس داغ بولۇپ.

ياۋ قىلمىشى چۈشسە ئەسكە ھەر قېتىم،
تاشار دىلىدىن ئىنتىقامم - نەپرىتىم،

بەخت - شاتلىق ئۇلپىتىم، دەرت - ئەلەمدىن يىراقمەن.

داڭجۇڭياڭ ھەم خۇاجۇشى پاتماس قۇياش قەلبىمدە،
تەۋرىتەلمەس جۇدۇنلار، مەغرۇر تۇرغان زور تاغمەن.

بۇلبۇل بولۇپ سايرايمەن دوستلۇرۇڭنىڭ ئىشقىدا،
دۇشمىنىڭگە ئۇرۇلغان مىسلى گۈزى تاياقمەن.

سېنى سۇيۇپ ئاسراشتىن ئارتۇق شەرەپ يوق ماڭا،
شاتلىغىڭدۇر شاتلىغىم، غەم - قايغۇڭغا ئورتاقمەن.

مەن بىر ئۇرۇق سەن ئۈچۈن گۈل ئاچقۇچى ھەر يەردە،
تاققا قويغىن، چولگە قوي، ساڭا تالىق ياراقمەن.

شەپقىتىڭنى جەملىسە تار كېلىدۇ ئالەممۇ،
ئېخ، پارتىيە ئەجرىڭنى ئاقلالدىم بىراقمەن.

ئارمىنىم شۇ: بىر ئومۇر ساڭا بولماق تەقدىرداش،
سادىق بولۇپ قالمەن ساڭا باشتىن - ئاياقمەن.

1978 - يىلى 1 - ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

چۈنكى، دۇشمەن بۇ داۋلنى بىلىدۇ:
ساۋاتسىز ئەل ھامان نادان كېلىدۇ.
ئوقۇپ كوزى ئېچىلغانى ئەزمەكتىن
نادانلارنى ئەزمەك ئاسان كېلىدۇ.

ئۇلار ئوزى ئىگە بولۇپ ھەممىگە،
ئولتۇرماقچى ئەلنىڭ رىسقى — بەختىگە.
يولەشتۈرۈپ يەتمىش پۇشتى نەسلىنى
چىقارماقچى جاھالەتلىك تەختىگە.

شۇ غەرەزدە بەتنام توقۇپ، كوپتۇرۇپ،
چىقتى ئۇلار سېنى ئوتتا كويدۇرۇپ.
كىمكى ساڭا چىن ئىشتىياق باغلىسا،
“شىۈجېڭجۈيى” قالىغىنى كىيدۇرۇپ.

تارىخ ئەسلا چېكىنمەيدۇ كەينىگە،
يول قويمايدۇ ئازغۇنلارنىڭ مەيلىگە.
ئاللىقاچان بەل باغلىغان خەلقىمىز
يېتىش ئۈچۈن كوممۇنىزىم — پەللىگە.

پارتىيە ھەم خۇاجۇشى دەل ۋاقتىدا
يەتتى ئەلنىڭ كوڭۇل رايى — دادىغا،

ئۆتمۈش تارىخ ئايان بولار ئالدىمدا،
ئۇزاقلارنى كېزەر خىيال كەپتىرم:

بىر زامانلار ئۆتكەن شۇنداق خان - خاقان،
كىتاپ دىسە قۇيىقى چېچى تىك تۇرغان.
سەن بولغاچقا ھەق - ئادالەت چارچىسى،
سېنى چەكلەپ گۈلخانلاردا ياندۇرغان.

ئۇلار تۇتقان جاھالەتنى پىر قىلىپ،
دوتلىگىنى ياپماق بولغان سىر قىلىپ،
سەن يوقالساڭ، ئىلىم ئەھلى يوقالسا،
سىر قالاتتى سىر بويىچە يېپىلىپ.

شۇندا دوت خان ئېلىپ خىزىر نامىنى،
خالغانچە خار ئەيلەتتى ئاممىنى.
ساڭا ئولۇم جازاسىنى كېسىشتە،
مۇشۇ ئىدى كۆتكەن ئۈمىت - ئارمىنى.

ئوتۇپ مانا ئەسىرلەردىن قانچىسى،
"توت كېزەندە" بولدى ئۇنىڭ ۋارىسى.
"سېرىق" بولدى ئىلغار كىتاپ بولسىلا،
"سېسىق" بولدى ئالىم، شائىر..... بارچىسى،

بىر جۇپ قارىغاي

بىر جۇپ قارىغاي ئىگىز چوققىدا،
ئىسىل خىسلەت چاقىنار تۇرقىدا.

* * *
يازدا كوردۇم: گۈلدۈرلەپ ئاسمان،
چاقماق چېقىپ سالاتتى ھەيۋە.
ئۇلار مەغرۇر تۇراتتى خۇددى
قۇچاغلىشىپ بولۇپ بىر گەۋدە.

كۈزدە كوردۇم: تاراسلاپ يامغۇر،
ئۇرۇلاتتى قامچىدەك گويا.
ئۇلار كوككە تىرەپ بېشىنى،
شۇم جۇدۇنغا قىلمايتتى پەرۋا.

قىشتا كوردۇم: ئەگمەكچى بولۇپ
شاخلىرىنى باسقان ئاق قارنى.
لېكىن يېشىل يوپۇرمىغىدىن
قىشنى ئەمەس كوردۇم باھارنى.

”توت گېزەندە“ رەسۋا بولۇپ ئېسىلدى
بىزنى ئاسماق بولغان ئولۇم دارىغا.

ئېخ، كىتاۋىم، بىزگە قايتا توي بولدى،
دىلغا شاتلىق داستان بولۇپ قۇيۇلدى.
ماركس-لېنىن، ماۋجۇشنىڭ تومىدىن
ھاياتىمغا يېڭى مەزمۇن قوشۇلدى.

سانسىزلىغان مۇتەپەككۇر دانىشمەن
سوزلەشمەكتە سەن ئارقىلىق مەن بىلەن؛
تاپماقتىمەن دىلغا ئەقىل، كوزگە نۇر،
جەڭدە قۇدرەت، ئىشتا ھىكمەت سەن بىلەن.

سېنى سۇيۇش پۈتمەس بەخت-سانادەت،
سەندە تاپار پاراستىم كامالەت.
خۇددى تەشنىكاراپ بولۇپ ئاقىمەن
مىسرالىڭ دەرياسىدا تا ئەبەت.

1978-يىلى ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى.

مەھەممەتجان سادىق

ئانامغا

.....گاڭ بازغىنىمنى

باش ئۈستۈمگە كۈتەرسەم، ئانا

— "ئىشىڭ قانداق؟" دەپ سوراپ كېتسەن.....

— ھە،

ئىشىم كوڭۇللۇك!.....—

دەيمەندە يەنە يېنىپ بازغىنىمنى

كۈتەرسەم كېلىپ قاراپ كېتسەن.....

تۇن كېچىلىرى.....

ئۇخلىماي ئۇزاق..... ئېيتاتتىڭ:

— ئوغلۇم!

باغرىمنى قان قىلدى رودىپاي زامان.

چۈشەنەتتىم

توت پەسلنىڭ بەرىدە كوردۇم،
توت پەسلنىڭ سانسىز ئاپتى؛
نە سارغايىسا، نە ئەگدۇرسە باش،
توت پەسلدە مەغرۇر قامتى.

چوققىدىكى بىر جۇپ قارىغايىنى
قىياس قىلدىم بىز ئىككىمىزگە.
بىز ئەمەسمۇ ئېغىر كۈنلەردە
سادىق قالغان ئوز سۈيگىمىزگە.

مۇھەببەتنى سۈيگەندىن ئارتۇق
چۈنكى، سۇيدۇق چىن ھەقىقەتنى.
شۇ ھەقىقەت ياراتقان بىزدە
مەڭگۈ غالىپ پاك مۇھەببەتنى!

چىپ - چىپ تەر توكۇپ،
تۇرمەن پولات ئېرىگەن پېچلار يېنىدا.
سېنى سۇيگەچكە ئوغلۇڭ يۈرەكتىن،
ئۈزمەكتە بەش يىللىق،
مېھرىڭدىن كۈچ ئالغان قىزىل قېنىدا.....

باغرىم، ئانا!
چويۇن بۇلاقلىرىدىن
پولات ئاتلار بېنىزىن پۇرۇتۇپ
كەتتى ئاشۇ
مەن سۇيگەن يېشىل بوستانلارغا!
ئېيتتىم
يېزا قىزىغا:
ئۈزۈۋېلىپ ئاسمان يۇلتۇزلىرىنى
ئېسىڭلار، دەپ، گۈلۈستانلارغا!.....

ئەنە، قاراڭ!
بىر مەن ئەمەس ئىشقا كويۇنگەن،
سىزگە ئامراق بولغان ھەممە ئادەملەر.....
كۈلمەكتە تولۇن ئاي
ۋىشكىلار ئۈستىدە،
جۇڭغار دالاسىدا

سېنىڭ ئىزگۈ مۇڭۇڭنى.....
— “چېلىشتىن ئوس!.....” — دەيتتىڭ سەن ھامان.

چاقنىتىپ كوز.....
بوران قۇشىدەك كېرىپ مەيدەمنى
قېنىمدىن ئوت چاچرىتىپ
ئوستۇم كوپ يىللار.....
چېلىشتىم.....
ئاتتى كۇمۇش تاڭ.....
سائادەت قۇشلىرى قاققاندا قانات.
باھار گۈللىرىدەك
ئېچىلدى دىللار!.....

ئانا!

تىڭشا، ئوغلۇڭنىڭ باھار قوينىدا
چېلىش بىلەن ئېيتقان گاڭ ناخشىسىنى!
بەخت ناخشىلىرىنىڭ
ئەڭ تاتلىق

(زوقۇم كەلگۈدەك)

گۈلشەنلەر گۈلدەك خويما ياخشىسىنى!

مانا،

ماڭلىيمدىن

گۈل تاقىغان كوكسىگىنى كورۇپ
ئالەمنى چۇلغايدۇ ئوغلۇك ناخشىسى:
— "ياشا!"

ياشرب، گۈلشەن ۋادىسى —
باغرىگىدىن ئوپىدۇ كېلىپ ئالدىغا.
ياشا ئىشچىنىڭ،

باتۇر جەڭچىلەرنىڭ
ئاق دىل ئانىسى!

1953 - يىل نويابىر، ئۈرۈمچى.

نان

تاڭ شەپىغىدەك توقاچنىڭ
چىشلەپ يىدىم چېتىدىن.....
ئاھ.....
سەزگۈلەر ئويغاندى لەززەتنى تېتىپ،
يالقۇن ئورلىدى يۈرەك قېتىدىن.....
نان!
نانسىز ئوتەرمۇ ئالەمدە بىر كۈن،
كىمىلەر زېرىككەن تەمنى تېتىپ؟!

ئىش بىلەن قىزىغان يېڭى قەدەملەر.....

پارتىيە نۇرلىرى،

پولات ئېرىتىدۇ پېچلاردا، ئانا!

پولات قاينىغان كۈللەردىن

گۈللەر چاچرايدۇ.

خاڭدىن،

يېشىل يېزىدىن،

خىشلار ئوسۇۋاتقان يېڭى قۇرۇلۇشتىن

مۇقەددەس ئاشۇ نۇر —

قۇياش پاقىرايدۇ.....

كوزۇمدە، ئانا،

شۇنداق بىر گۈلشەن

(كورىمەن ئېنىق)

زوقلىنىپ قارايمەن ئىشنى ئۇلغايتىپ.

يېقىن ئۇ، كۈنلەر —

ئۆمىت پەللىسى،

چېلىشتىن بارىمىز بەخت چوڭايتىپ.

ئېخ، مېنىڭ مېھرىۋان،

غەمگۈزار ئانام،

يالغۇز ئاياق يول كېلىدۇ.

يول ئۈستىدە

بىرى قىزىل،

بىرى ئاق —

گۈل كېلىدۇ.

قىزىل گۈلۈم — ياش چوكان،

ئون توت كۈنلۈك تولۇن ئاي.

ئۇنىڭ جۈپتى — مەرت ئېرى

كوپىراتىپتا "داڭلىق باي".....

جىڭ ئالتۇنغا ياقۇت كوز —

يارىشىدۇ، ئورگىلەي!

بىر بىرىگە

سۈيگۈ تولغان كوزلىرىدە

قارىشىدۇ، چوگىلەي!

بۈگۈن ئۇلار

قەدىم كۇچار بازىرىغا

خوشال بولۇپ يول ئالدى.

بىلىپ قالدىم سىرنى:

گاڭدەك توت قول ئەمگىگىدىن

تەقسىماتتا

دارامەتنى مول ئالدى.

1957 - يىلى ئاۋغۇست، كۇچار.

ھايات ئۇنىڭسىز ساماندىك سېرىق —
بولدۇ،

قېنىمۇ كېتىپ.....

چىشلەپ يېگىنىمدە ئاق ناندىن
قەلبىمدە سۇيگۈدىن سېزىلدى بىر ئىز.
تەشەككۈر كوزىدە تىكىلدىم دىخانغا،
گۈلشەندەك كورۇندى ماڭا ئېتىز.

1957 - يىلى ئاۋغۇست، كۇچار.

يېزا يولىدا

I

كۆز كەلدى،
سېرىق تاۋارغا پۇركىنىپ
تولۇن يۈز كەلدى!
ساڭغا توشقان ئاشلىقتەك
ئېغىز تولۇپ سوز كەلدى!

II

تاپ - تاقىر ئېڭىزلار ئارىسىدىن

گۈزەلدۇر — ئەنشەندە، بلۇتۇ، ۋۇخەندە
يالقۇنلار چاچرىتىپ ئاققان گاڭ — پولات.
گۈزەلدۇر، زاۋۇتتىن ئېتىزغا قاراپ
تۇرىدەك سەپ تارتىپ ماڭغان ”پولات ئات“.
گۈزەلدۇر — داچىڭدىن، يۇمىن، قارامايدىن
پوتناندەك ئېتىلىپ چىققان نېفىتلار.
گۈزەلدۇر — گويىكى قويۇق ئورماندەك
تىزىلغان ئاندىكى سانسىز ۋىشكىلار.
گۈزەلدۇر — ياپ — يېشىل مەخمەل تون كىيگەن،
شىرىن مېۋىلەرگە تولغان باغلىرىڭ.
ۋەتىنىم!

گۈزەلدۇر — ئاشق — مەشۇقتەك
بۇلۇتنى قۇچاقلاپ تۇرغان تاغلىرىڭ.
گۈزەلدۇر — بېپايان يايلاقلارنىڭغا
پاتماستىن ئوتلاشقان سانسىز كۆپ ماللار.
گۈزەلدۇر — تىنىق سۇ ئىچىپ، جوسان يەپ،
قىيغىتىپ يۇرۇشكەن بۇغا — ماراللار.
گۈزەلدۇر — ئۇندىكى قىش — ياز كۆكرىپ،
كۆككە تىك باش سوزۇپ تۇرغان قارىغايزار.
گۈزەلدۇر — ھەيۋەتلىك تىك چوققىلارنىڭ
بېشىغا تاج بولۇپ كىيىلگەن ئاق قار.
گۈزەلدۇر — پاقىراپ كۆمۈش يۈزىدەك،

ئابدۇسالام توختى

گۈزەل ۋەتىنىم

ئېيخ جۇڭگو!

ئىقبالى پارلاق ۋەتىنىم!

قۇياشلىق ھوسنۇڭگە باقمەن تويماي.

چۈنكى بار سېنىڭدە مىڭلاپ باھارنىڭ

ھوسنىدىن مىڭ ھەسسە ئارتۇق گۈل چىراي.

گۈزەل سەن ۋەتىنىم، چۈنكى، باغرىڭدىن

مەڭگۈگە يوقالغان زۇلمەت - زىمىستان.

ئوزەڭ سەن شاتلىق ۋە بەختنىڭ كانى،

ئەي گۈلگە ۋە نۇرغا پۇركەلگەن ماكان!

گۈزەلدۇر — ۋەتىنىم، ئالتۇن باشاقلار

چايقالغان تۇپرىغىڭ، كەڭ ئېتىزلىرىڭ.

گۈزەلدۇر — ئىشقىڭدا ئوت بولۇپ يېنىپ

ماڭلايدىن تەر توككەن ئوغۇل - قىزلىرىڭ.

ئالتە يى ① جۇڭگولۇق كۇرەشمە كىتىمىز،
 قوينۇڭدا ياۋ، شۇن ② دەك بولۇپ قەھرىمان.
 خىلمۇ - خىل زور ئاپەت، مۇشەققەتلەرنى
 ئەڭ يۈكسەك جاسارەتتە يېڭىپ ئوتتۇق بىز.
 ئالەم تاڭ قالغۇدەك موجىزىلەرنى
 ياراتماقتا ئەقىل ۋە ئىككى قولىمىز.
 دەۋر دۆلدۈلنى مىنىپ مەنزىلگە
 مىسلىسىز سۇرئەتتە ئۇچماقتىمىز بىز.
 پارتىيە ئەڭ دانا رەھبەردۇر، شۇڭا
 ھەر ئىشتا غەلبە قۇچماقتىمىز بىز.
 ئېخ ۋەتەن!

شۇڭلاشقا "جۇڭگو" دىگەن نام،
 تاپماقتا جاھاندا يۈكسەك شەرەپ - شان!
 غەلبىمىز دوستلارنى قىلىپ بەك خوشال،
 دۇشمەنلەر ئەلەمدىن يۇتۇشماقتا قان.....
 ئەي جۇڭگو!

ئەمگەكچان جۇپ قوللار بىلەن
 باغرىڭنى قىلىمىز تېخىمۇ ئاۋات.
 ھەقىقەت دۇشمىنى قاغا - قۇزغۇنلار
 غەلبىمىز ئالدىدا دائىم بولار مات!

① ئالتە يى - ئالتە يۈز مىليون.

② ياۋ، شۇن - قەدىمقى زاماندىكى ئىككى دانىشمەن پادىشا.

باغرىڭدا جۇش ئۇرۇپ ئاققان دەريالار.
گۈزەلدۇر — شۇ دەريا سۇلىرى بىلەن
ياشىغان مۇنبەت يەر — چەكسىز دالبىلار.....
گۈزەلدۇر — چەت — ياقا يېزا — قىشلاقنى
يورۇتقان ئېلېكتىر — نۇرلۇق چىراقلار.
گۈزەلسەن ۋە تىنىم، چۇنكى كوكسۇڭدە
يەلپۈللەپ تۇرغاچقا قىزىل بايراقلار.....
شۇ گۈزەل باغرىڭغا تاپ باسسا دۇشمەن،
چوقۇم گۈم قىلىنار شۇ ئان — شۇ يەردە.
مۇستەھكەم قوغدايدۇ، چۇنكى چېگراڭنى
پارتىيە ئۈستۈرگەن باتۇر ئارمىيە.
شۇ كۆركەم قوينۇڭدا ياشايمىز ئىناق،
ھەر مىللەت خەلقلەرى بولۇپ قېرىنداش.
بىر نىيەت، بىر دىلدا سەندە ھەر مىللەت،
بولماقتا ئوزئارا غەمخور — يولەكداش.
كۆرەشنىڭ شىددەتلىك دولقۇنلىرىدا
ئۇلۇغ كاراپ بولۇپ ئۈزمەكتىمىز بىز.
ۋە تىنىم!

ئۈزگەرتىپ ئاق — نامراتلىقنى،
باغرىڭدا يېڭى گۈلشەن تۈزمەكتىمىز بىز.
پارتىيە سېنىڭ شانلىق نۇرىڭدا
ھەتتاكى چوللەرمۇ بولماقتا بوستان.

شېرىيەت كوكىدە چاقىنغان چولپان،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ۋەتەنگە چىن دىلدىن باغلاپ مۇھەببەت،
ساتقىن، ئاسىلارغا ئوقۇپ زور نەپرەت.
ئەركىنلىك يولىدا كۈرەشتىڭ ئەبەت،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ۋەتەن، خەلق دىلىڭغا بولغاچ ھامان يار،
دېڭىزدەك ئىشقىڭنى قىلىپ چىن ئىزھار،
”جۇڭگو“ دەپ يازدىڭ سەن يالقۇنلۇق ئەشئار،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

«يىللارغا جاۋاپ» ھەم «خىيالچان تىلەك»،
شېرىيەت بېغىدا تۈزىمىس گۈل - چىچەك.
بەھىر ئالار ئۇنىڭدىن مەڭگۈ ھەر يۈرەك،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ئىجاتتىن گۈزەل باغ - بوستان ياراتتىڭ،
ئەڭ ئىسىل شېرىيەت مارجان ياراتتىڭ،
تا ئەبەت ئۆلمەس چىن داستان ياراتتىڭ،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

چۇنكى سەن ئىنقىلاپ مەشئىلى بولۇپ،
شەرق ئاسمىنىدا ياندىڭ قۇياشتەك!
شۇنداق بىر ۋەتەننىڭ پەرزەندى تۇرۇپ،
نېمىشقا شاتلىنىپ كۈلمىسۇن يۈرەك!.....
ئېخ جۇڭگو،

ئىقبالى پارلاق ۋەتىنىم،
ئوغلۇڭمەن قوينۇڭدا تۇغۇلۇپ - ئوسكەن.
ياشايدۇ قەلبىمدە چىن مۇھەببىتىڭ،
شاتلىغىم، غۇرۇرۇم، كوز نۇرۇم ۋەتەن.
ياشلىغىم، ئومرۇمنى ئاتىدىم ساڭا،
بۇ مېنىڭ ھەقىقى شەرىپىم - بەختىم.
ۋەتىنىم، بىر ئومۇر قايناق زوق بىلەن
تەرىپىڭ، شەنىڭنى كۈيلەيدۇ قەلبىم.
1963 - يىل ئۇرۇمچى.

قاينام ئوركىشى

— ئىنقىلاۋىي شائىر لۇتپۇللا مۇتەللىپنى ئەسلەپ.

زەپەردەست قەھرىمان، ئوتلۇق غەزەلخان،
ئەلنىڭ مەرت ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

شۇ چاغ ئەل ماتەمدە چەكتى دەرت - پىغان،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ۋە لەكىن ھەر شېرىك بولدى زور چىنار،
ھەق سوزدىن تىكلىدىك يىقىلماس مۇنار،
ياراتتىك بىر يېڭى شېرىي باھار،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى!.....

مۇناسىپ جاي ئالدىك تارىخ بېتىدىن،
تارالدى ئېلىمگە نامىك، شەرىپىك،
تۇگىمەس قانچىلىك يازسام تەرىپىك،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى!.....

نامىكى ئوچۇرمەك بولغان توت چايان،
پارتىيەم قايتىدىن بەردى شەرەپ - شان^①،
سەن يەنە چاقىندىك چولپاندەك ھامان،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

---

① بۇ يەردە ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە كومىتېتى 1979 - يىل 4 - ئايدا خەلق تىياتىرىدا بىر قىسىم پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبىرىي كادىرلىرى ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى قاتناشقان داغدۇغىلىق يىغىن ئېچىپ، "4 كىشىلىك گۇرۇھ" تەرىپىدىن قارىلانغان ل. مۇتەللىپ قاتارلىق كىشىلەرنى ئاقلاپ، ئۇلارنىڭ نامىنى ئەسلىگە كەلتۈرگەنلىكى ھەققىدىكى قارارىنى تەنتەنلىك ھالدا ئېلان قىلغانلىغى كوزدە تۇتۇلىدۇ.

ئىجادىڭ ئەل ئۈچۈن بىباھا گوھەر،
ئىجادىڭ ئۇسسۇغان دىللارغا كەۋسەر.
ئىجادىڭ بولدى ياۋ كوكسىگە خەنجەر،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ئاجايىپ قىسمەتلەر كەچۈرۈپ باشتىن،
زۈلمەتلىك زامانغا قارشى ئوت ئاچتىڭ.
دەريادەك دولقۇنلاپ قىرغاقتىن تاشتىڭ،
ئەي ئەلنىڭ ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ھەر جايدا ئەل بىلەن بولۇپ چىن سىرداش،
دەھشەتلىك قىيىناشتا توكمەي تامچە ياش،
كۈرەشتىڭ ياۋ بىلەن ئەگمەي قىلچە باش
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

ۋىجدانلىق، ئوت يۈرەك چىن ئىنسان ئىدىڭ،
مەردانە قەھرىمان، ئارىسلان ئىدىڭ،
بۇلبۇلدىن خۇش ناۋا غەزەلخان ئىدىڭ،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

بىر غۇنچە ئىدىڭ سەن، لەنتى زامان،
بەرگىڭدىن سۇندۇرۇپ ئەيلىدى خازان،

ئاممىنە غايپارىئا

قەلب كۇيۇم

شائىرە ئەمەسمەن،

ئەمما يېزىشقا —

يېزىشقا قىستايدۇ جۇش ئۇرۇپ قەلبىم.

نەمچۇن تىزىمىسۇن ئوتلۇق مىسرائار،

شۇ قەلبىم ئىلكىدە تۇرسا قەلىمىم.

بىلىمەن، شائىرلىق كېلەتتى نەدىن،

ئۇ كېلەر چېلىشتىن، كۈرەشتىن پەقەت.

تۈگىمەس بۇلغى ئوتلۇق ناخشىنىڭ —

ۋە تەنگە، داھىغا قايىناق مۇھەببەت.

ئەمەسمەن يېزىشقا پەقەت ھەۋەسكار،

شەيداسى!

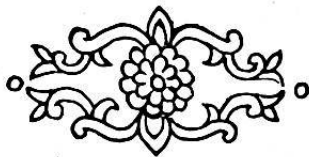
باھارى كەتمەس گۈلشەننىڭ.

قەلەمدىن قۇيۇلغان ئاشۇ مىسرائار،

ئىجادىڭ بىز ئۈچۈن شانلىق نەمۇنە،
سەن بار سەن ھەر جەڭدە، ھەر توي - مەركىدە،
ياشايسەن ئەل بىلەن تاكى مەڭگۈگە،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

سەن تىيانشان دالاسىنىڭ قىزىل يۇلغۇنى،
سەن ئىلى، تارىمنىڭ جۇشقۇن دولقۇنى،
سەن مىليون يۈرەكنىڭ ئۈچمەس يالقۇنى،
ئەي ۋەتەن ئوغلانى قاينام ئوركىشى.

1979 - يىلى ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

مۇقەددەس باغرىڭغا توي تارتىپ بارسام.

بېيجىڭىم، سەن چىللاپ قوينۇڭغا مېنى،
مېھرىۋان ئاندىك قولۇڭنى سوزدۇڭ.
شاتلىغىم پاتمىدى كوكسۇمگە شۇ چاغ،
تىلەككە، ئارمانغا مېنى يەتكۈزدۇڭ.

*

ئەي، بېيجىڭ!

بىلىمەن ئۇلۇغۇغۇڭنى،
ئېرىشتىڭ جاھاندا ئالقىش - ھورمەتكە.
سېنىڭدىن بېشىمغا چۈشمەسە ئاپتاپ،
كوك ئەمەس، يەرمۇ تارىمىدى ئەبەتكە.

پەخىرلىك كىشىمەن جۇڭگو پۇقراسى،
ياشايمەن قۇياشلىق ۋەتەن قوينىدا.
كۈيلەيمەن بەختىمنى پۈتۈن جاھانغا
”بېيجىڭ!.....“

بېيجىڭ! دەپ ياڭراق ئاۋازدا.

1955 - يىل ئۇرۇمچى.

تاشقىنى ھىسسىياتكار، جۇشقۇن قەلبىمنىڭ.
1955 - يىلى ئۈرۈمچى.

بېيجىڭ ئىشقى

ئەي بېيجىڭ!

سېنىڭدىن ئاتقان تاڭ بىلەن،
ياشىنىدى، ياشاردى سۇلغۇن يۇرۇگۈم.
شۇ تاڭدىن چېچىلغان ئالتۇن نۇر بىلەن،
چاقنىدى شاتلىقتا مېنىڭ كوزلۇرۇم.

*

ئەي بېيجىڭ!

ھەر سەھەر قۇياش چىققان چاغ،
قارايتتىم، شەرققە سېغىنىپ سېنى.
ئوتەتتىم ھەرقاچان باسالماي پەقەت،
قەلبىمنىڭ ۋەسلىگە تەلپۈنۈشىنى.

ئارزۇ قىلاتتىم مېھنەت تەرىمىدىن،
يولۇڭغا پولاتتىن رېلىس ياتقۇزسام.
كۆرەشتە، ئەمگەكتە غەلبە قۇچۇپ،

سۇلتان مەخمۇت

گۈل

تاڭ قۇياشى قىپ - قىزىل نۇر چاچتى شادىمان بولدى گۈل،
بىخ سۇرۇپ ياشناپ، چىچەكلەپ زەپ باراقسان بولدى گۈل.

نەۋ باھار، ئىللىق شامالدىن جۇت - زمىستان قوغلىنىپ،
مىڭ تۈمەن يۇلتۇزغا ئوخشاش يەرۇ - ئاسمان بولدى گۈل.

لالدەك كىمخاپ، تاۋاردىن ئۈستىگە تونلار كىيىپ،
ھور ۋەتەن ھوسنىگە تولدى، دەشت - باياۋان بولدى گۈل.

ئەجرىمىز، قان - تەرىمىزدىن شاخ - شېخىدا غۇنچىلاپ،
شۇنچە ئۈز، رەڭدار پورەكلەپ تىلدا داستان بولدى گۈل.
1978 - يىلى ئىيۇن.

بۇيۇق سۈيى

بۇيۇق سۈيى، بۇيۇق سۈيى شوخ ئاقسەن،
بويلىرىڭغا لالە - رەيھان گۈل چاچسەن.
شاۋقۇنلىرىڭ خۇش يېقىملىق دىلنى تارتار،
تەشنا بولغان بوستانلارغا خوپ ياقسەن.

بۇيۇق قىزى - يىگىتنىڭ ئىشقى يېنىپ،
بويلىرىڭدىن باھار ھىدى يۇتۇشىدۇ.
سېنى باشلاپ ھەر يىل ئېچىپ بوز يەرلەرنى،
مول ھوسۇلدىن تەنگە سىغماي كۈلۈشىدۇ.

سۇلىرىڭدىن بەھرى قانسا، ئېتىزلىرىڭ -
مىۋىلىرى شەرۋەت بولۇپ تىل يارىدۇ.
سەن گۈل چەككەن يېشىل كىمخاپ كەڭ دىياردا،
گۈڭشى قىزى - يىگىتلىرى توي تارتىدۇ.

بۇيۇق سۈيى، بۇيۇق سۈيى ھامان سېنىڭ،
زوق قوزغىغان شاۋقۇنلىرىڭ قۇلۇغۇمدا.
ساڭا ئوخشاش ئۇنچىسىدىن شەرۋەت ياساپ،
شېرىم كۈيى مەڭگۈ ئاقسۇن تومۇرۇمدا.

1962 - يىل بۇيۇق.

غولدىن مەڭگۈگە ئايرىلماس شېخى، ياپراقلىرى،
ھېچقاچان مۇمكىن ئەمەس ئايرىلسا روناق تاپمىغى.

بۇ چىنار غالىپ، دەخلىسىزدۇر، شۇڭا مۇمكىن ئەمەس
سۇندۇرۇپ بىر تال شېخىنى يات بىراۋنىڭ ئالمىغى.
كۈنسېرى ئۈسمەكتە ئۇ ياشناپ قۇياشنىڭ نۇرىدا،
تارىخىي چوڭ يۈزلىنىش — مەڭگۈگە گۈللەپ بارمىغى.
1978 — يىلى ئاۋغۇست.

بۇلبۇلنىڭ ناۋاسى

(مەسەل)

سۇرۇپ جۈتنى قىزىل بوران، قۇياش نۇرى چېچىلغاندا،
كۈلۈپ خۇش بۇي چېچىپ ئەترە، شەپقەت كۈل ئېچىلغاندا،
بولۇپ گۈللەرگە پەرۋانە، گۈلۈستان قوينىدا يايىپ،
غەزەللەر ئوقىدى بۇلبۇل خوشاللىق ئىلكىدە سايىپ.
ئۇنىڭ خۇش نەغمىسى قەندەك، خالايتىق كوڭلىگە ياقتى،
قالغىچلار ئۇسۇل ئويىناپ قىلىپ پەرۋاز قانات قاقتى.
چىدالماي شۇم ھۇقۇش شۇندا، يامان ئەلپاز بىلەن ھۇۋلاپ،
قانات سىلكىپ، سېلىپ تەھدىت، دىدى بۇلبۇلغا چالۋاقاپ:

چىنار

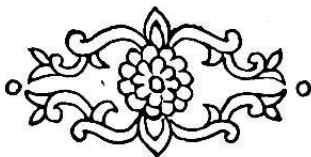
قەھرىتان كەلمەسكە كەتتى قاتمۇ - قات قار - مۇز ئېرىپ،
يەر - زېمىننى گۈل - چېچەككە پۇركىدى ئىللىق باھار.
نەۋ باھاردا تاڭ قۇياشى نۇرلىرىغا پۇركىنىپ،
كۈن چىقىشتا قەد كۆتەردى مىسلى كۆركەم بىر چىنار.

ھوسنى كۆركەم بۇ چىنارنىڭ يىلتىزى مەزمۇت، تىرەن،
كۆكتىكى سەييارىدىنمۇ زور ئۇنىڭ كۈچ، سالمىغى.
قار - شۇبىرغاندا چىنىققان گەۋدىسى ھېچ تەۋرىمەس،
گۈكۈرەپ سوقسا بوران، چاقسا پەلەكنىڭ چاقىمىغى.

بېھسەپ ئەجدات سۇغاردى ئۇنى ئوز قان - تەرىدە،
ھەم بېغىشلاندى ئاڭا جۇشقۇن ھاياتى، بارلىغى.
بۇ گۈزەل چىنارنى قەتئى قوغدىماق جەڭلەر ئارا،
بېھسەپ مەرت قەھرىمانغا بولدى ۋىجدان يارلىغى.

بۈك باراقسان، قەددى - قامەتلىك چىنار - جۇڭخۇا ئېلىم،
قان قېرىنداش بارچە مىللەت شۇ چىنارنىڭ ياپرىغى.

كوزىدىن ئوت يېنىپ چوغدەك غەزەپكە لىق تولۇپ كەلدى.
ئۇرۇپ كوكسىدە شىددەتلىك ھۇقۇشنى ئەيلىدى تالقان،
چاۋاك چالدى چىمەن باغلار، كۈلۈپ كەتتى زىمىن - ئاسمان.
"ئورۇن يوق باغدا ھۇقۇشقا!" دىدى لاچىن جاكا قىلدى،
راسا خەندان ئۇرۇپ بۇلبۇل گۈلۈستاندا ناۋا قىلدى.
1977 - يىل نويابىر، ئۇرۇمچى.

— كوتەردىڭ كوپ مەھەل چۇقان، نىمىشقا قىلچە ھارمايسەن،
نىمىشقا مەن يامان كورگەن قۇياشنى شۇنچە ماختايسەن؟!
چاڭلىداپ سايىرىشنىڭ تىنسۇن، جېنىم جاق تويدىغۇ سەندىن،
كوزۇمدىن يۇتمىسەڭ دەرھال كورسەن كورگۈلۈك مەندىن!
ھۇقۇشنىڭ چەكچىيىپ قىلغان پويۇزا، دوقىغا باقمىي،
جاۋاپ بەردى شۇ ئان بۇلبۇل غەزەپلەر قەلبىگە پاتماي:
— بېرىپ تاڭ جىلۋىسى ئىلھام، باھار پەيزىگە كۆي قاتتىم،
قىزىل گۈلگە بولۇپ مەپتۇن غەزەل — ناخشانى ياڭراتتىم.
”يامان“ دەپ سوككىلى تاڭنى سېنىڭدەك مەن ئەمەس
پەسكەش،

ئولۇپ كەتسەممۇ قىلمايمەن ئاۋازىمنى ساڭا تەڭكەش!
گۈزەل بوستان ئارا ئۇرغۇپ ھامان مەردانە سايىرىمەن،
قۇياشقا تەلپۈنۈپ مەڭگۈ ئۇنىڭ نۇرىدا يايىرايمەن.
غەزەل — ناخشىلىرىم بولسۇن ساڭا خەنجەر، ئېتىلغان ئوق،
ئوزەڭ دەشتكە راۋان ئەيلە، قىزىل گۈلشەندە ھەققىڭ يوق!
ھۇقۇش كەسكىن جاۋاپ ئاڭلاپ، زۇۋاندا تۇتۇلۇپ قالدى،
بەئەينى ئوغا ئىچكەندەك ئاۋازى بوغۇلۇپ قالدى.
بۇزۇپ پەيلىنى شۇملۇققا، جېنىنى ئۇ ئېلىپ قولغا،
سېلىشقا ئۇرۇنۇپ چاڭگال ئېتىلدى شۇندا بۇلبۇلغا.
چىچەن بۇلبۇل كېرىپ قەددىن چېلىشقا تېزلا راسلاندى،
كۈرەشنىڭ چاقمىغى چاقتى، چېلىش مەيداندا باشلاندى.
بۇنى كورۇپ جەسۇر لاچىن گويا ئوقتەك ئۇچۇپ كەلدى،

قەلبىمىز نۇر ئەمگەن ئىسسىق قوينۇڭدا،
يالقۇنلۇق قۇياشنىڭ ھارارىتى بار.
ئاپ- ھاۋاڭ تېنىمنىڭ مادارى، كۈچى،
قوينۇڭدا ياشايىمەن خوشال، بەختىيار.

قۇدىرىتىڭ، شەۋكىتىڭ، ھېكمىتىڭ بىلەن،
ماختىنىش دۇنيادا ماڭا شەرەپ- شان.
سەن ئۇلۇغ ۋە تەننىڭ ھەر نەپىسىگە
سوقىدۇ تومۇرۇم جۇر بولۇپ ھامان.

بوينۇڭنى قۇچاڭلاپ ۋە تىنىم مەڭگۈ
شەنىڭنى دۇشمەندىن ئاسرىماق ئەھدىم.
نەپىسىم پۈتكىچە سېنى قەدىرلەپ،
كۈيلىمەك، قوغدىماق شەرىپىم، بەختىم.
1962 - يىل فېۋرال.

جۇ ئېنلەي زۇڭلىغا

جۇ ئېنلەي، سۇيۇملۇك خەلق پەرزەندى،
خىسلىتى بىباھا، ئەي ئۇلۇغ ئادەم.

تۇرسۇن مەھەممەت پەخىردىن

بەختىم

شاتلىغىم، غۇرۇرۇم، شوھرىتىم جۇڭگو،
سەن مېنىڭ ئانامسەن، يۈرەك كۈيۈمسەن.
ھايات بەخش باغرىڭدا ئوستۇردۇڭ مېنى،
سەن مېنىڭ بىپايان، نۇرلۇق ئويۇمسەن.

قەلبىمگە قۇيۇلدى مېھرى - شەپقىتىڭ،
ئىدىرگىم ئېچىلدى ئىشقىڭدا يېنىپ.
ئارزۇيۇم، ئارمىنىم مەڭگۈ گۈل ئاچار،
ئايىرلىماي يۈرسەم مەن باغرىڭغا قېنىپ.

ئۈزەڭسەن مېھرىۋان، سۇيۇملۇك ئانام،
ئەركىمگە، بەختىمگە ئۇلۇغ باش پانا.
باغرىڭدىن ھاياتنىڭ زوقىغا چومدۇم،
زەررىچە تۇپرىغىڭ ئالتۇن تاغ ماخا.

كوڭلىمىز كوكىدە چاقنار نامىڭىز،
ئەي بىزنىڭ سۇيۇملۇك ياخشى زۇڭلىمىز.
ئۈمىت ۋە ئارزۇڭىز ئىشقا ئاشماقتا
ئايلىنىپ قۇدرەتكە قايغۇ - مۇڭىمىز.

ئەجداتلار باشلىغان پارلاق يول بىلەن
باشلىدۇق يەنە بىر ئەڭ يېڭى سەپەر.
قەدىردان خۇاجۇشى سېپىمىزگە باش،
ئېلىمىز قۇچماقتا بەخت - شان، زەپەر.

ھەر كۈرەش - غەلبىدە بىللە سىز زۇڭلى،
ئورلەيمىز سەپەردە تاغ - داۋان ئېشىپ.
ۋەتەننى قىپ - قىزىل گۈلگە پۇركەيمىز،
سىزنى بىز ئەبىدى چوڭقۇر ياد ئېتىپ.
1978 - يىلى يانۋار.

سز ياخشى زۇڭلىنى يۈرەك قېتىدىن
ئەسلەيدۇ خەلقىمىز، ئەسلەيدۇ ئالەم.

سز پۈتۈن زېھنىڭىز، ھاياتىڭىزنى
خەلققە ئاتىغان جەڭچى ئىدىڭىز.
يوقسۇلغا ئەرك ۋە بەخت يارىتىش
بولدى بىر ئومۇرلۇك ئارزۇ - ئەھدىڭىز.

مۇقەددەس توھپىڭىز، خۇش خۇي چېھرىڭىز،
كوزىمىز ئالدىدىن كەتمەيدۇ ھامان.
دەريالارمەۋج ئۇرار سىزنى ياد ئېتىپ،
تازىمدا سىز ئۇچۇن ئورمان، تاغ، داۋان.....

كوزلەرگە تېخىمۇ ئىلىق كورۇنەر
قەدىرلىك شۇ ئەزىز تاغ، دەريا، كوللەر.
مۇبارەك كۈلىڭىز ئىزىدىن ئەنە
جۇش ئۇرۇپ ئۈنمەكتە قىپ - قىزىل گۈللەر.

شۇ گۈللەر بەرگىدە قان - تەرىڭىز بار،
خۇش پۇراق ھىدىدا ھايات بەخش كۈچ.
شۇ گۈلگە نۇسخىداش بولدى دەۋرىمىز
ھەرقايسى سەپلەردە يېڭى يۈكسۈلۈش...

چېلىپ دۇتتار كېچە - كۈندۈز ياشا دەيمەن ئۇلۇغ ئۇستاز،
ياشا - ياشنا تۈمەن مىڭ يىل ئېلىمنىڭ ئەي قەدىردانى.
1962 - يىل ئۆكتەبىر، قەشقەر.

قولۇمدا شۇ قىزىل مەشئەل

سۇيۇندى جان ئېلىپ لەززەت قۇياشلىق تاڭ ساپاسىدىن،
ئازات يۇرتۇم باھارىنىڭ غۇبارسىز - ساپ ھاۋاسىدىن،
قىزىل ياقۇت گۈلى، ئالتۇن چىچەك، زۇمرەت گىياسىدىن،
تۇمۇچۇق نەغمىسى، كاككۇك كۇيى، بۇلبۇل ناۋاسىدىن.
سۇزۇك ئاسماننى ئوتقاچتەك قىزارتقان تۇغ جۇلاسىدىن،
پۈتۈن سەييارىنى قۇچقان قىزىل ۋېيىشنىڭ ساداسىدىن؛
سۇيۇندى جان دىيارىنىڭ گۈزەل ھوسنى - سىماسىدىن،
سۇيۇملۇك داھى تەدبىرى - ئۇلۇغ غەلبە ئاساسىدىن.

ھۇقۇشلار يايىرىغان دەملەر يۈرەك زەپمۇ يارا بولغان،
«نۇتۇق» نى ① جان تىكىپ قوغداش ئېغىر قىلمىش - گۇنا
بولغان.

---

① ماۋجۇشنىڭ «يەنئەن ئەدەبىيات - سەنئەت سوھبەت يىغىنىدا
سۆزلەنگەن نۇتۇق» ى كوزدە تۇتۇلغان.

مەمتېلى زۇنۇن

كۈيلەيمەن چېلىپ دۇتتار

باھار نۇرى ئېچىلدۇردى گۈلى رەيھانۇ - رەنانى،
كۈيلەيمەن چېلىپ دۇتتار قۇياشم داھى دانانى.

كېتىپ تەندىن مادار - دەرمان ساقال كوكسۇمگە چۈشكەندە،
كوزۇم كوردى سېنىڭدەك بىر ۋاپادار - مېھرى دەريانى.

يۈرەك بولغان ئىدى زەرداپ يېشىم يەتمىشكە يەتكۈنچە،
ئېقىپ دەريادا تاھىردەك تاپالماي ۋەسلى زوھرانى.

مۈكچەيگەن ئىدىم تالدەك، ئۇمىت ئۈزگەن ئىدىم جاندىن،
ئوزەك بەردىك ھاياتىمغا ئۇلۇغ مەزمۇن ۋە مەنانى.

مەن تاپتىم قەدىر - قىممەت قىزىل جەننەتتە - گۈكشىدە،
ياشاردى مىسلى گۈلشەندەك كوڭۇلنىڭ باغۇ - بوستانى.

ئىزىدىن چاچرىتىپ ئۇچقۇن پەلەككە ئورلىدى دۇلدۇل،
ئېچىلدى ئايىنى ئاسماندىن ئۇزۇشكە كەڭرى ئىمكان، يول،
جۇلالىق كەشتە - گۈل چەكتى گىياسىز چولگە ئىشچان قول،
قىزىپ كەتتى ئېچىلغان بوز - يېڭى بوستاندا ساز، مەرغۇل،
زەپەر ئەلنەغمىسى ياڭرار ۋەتەننىڭ تاغ - دالاسىدىن،
ۋەتەن - ئەل رازىدۇر غەمخور نىجاتكار - باش پاناسىدىن.

نىجاتكار مېھرىدىن كۈلدى مۇرادى - بەختى دولەتنىڭ،
چۇمۇلدى نۇرغا ئىقبالى قېرىنداش بارچە مىللەتنىڭ؛
كويۇپ ئورتەلدى مەنبەسى جاھالەت، پىتنە - توھمەتنىڭ،
ئېچىلدى غۇنچىسى پەننىڭ، ھۈنەر - تېخنىكا، سەنئەتنىڭ.
باھاسى - قىممىتى ئوستى نىجاتكار ئەجرى - مېھنەتنىڭ،
ماھارەت - ئىقتىدار، زېھنى پاراسەتنىڭ، شىجائەتنىڭ؛
سۇيۇندى جان قومانداننىڭ يېڭى پەرمان - جاكاسىدىن،
قىزىلىنۇر مەڭگۈ ئۈچمەيدۇ بەختنىڭ زەر بىناسىدىن!

دىلىم يايىرار ئازات جۇڭخۇا - ئېلىم گۈلزارغا باقسام،
سەھەر - سۈبھى قۇياشىدەك گۈزەل رۇخسارغا باقسام.
نېمە ئارمان ۋۇجۇدۇمنى ئۇنىڭ پاك باغرىغا باقسام،
كۈرەش - جەڭ قوينىدا دولقۇن يېرىپ مەررۇر غۇلاچ ئاتسام.
دىلىم يايىرار بولۇپ بۇلبۇل سۈزۈك كوكتە قانات قاقسام،
ۋەتەننىڭ شەنىگە ئوتلۇق مۇھەببەتلىك قوشاق قاتسام.

نجىسلار ئالدىدا لالە زەھەرلىك شۇمبۇيا بولغان،
تىكەن - ئازغان پۇراقلىق گۈل - شىپالىق تۇتىيا بولغان.
قەپەز - ئىسكەنچىدە بۇلبۇل - تۇمۇچۇق بىناۋا بولغان،
ھالال ئەمگەكچى باغۋەن دوت، قاراچى ئەۋلىيا بولغان،
سىقىلغان جان، بوغۇلغان ئۇن ئۇنىڭ جەۋرى - جاپاسىدىن،
چويۇن توقماق، كىشەن - سىرتماق، سېسىق قالپاق -
كۇلاسىدىن.

سۇيۇملۇك پارتىيە قوغلاپ - سۇرۇپ ئاپەت - قارا جۇتنى،
راسا دەل پەيتىدە ياقتى جاھالەت كانغا ئوتنى،
غەزەپ دەرياسىغا ئاتتى زىيانداش دىۋە - لاي بۇتنى،
ۋابا - ئاپەت ئىلاھىدىن ئازات ئەتتى ئانا يۇرتنى،
قىزىتتۇق بىز يېڭى جەڭنى، كۈرەش - پىپەن،
سوراق - سوتنى.
جەھەننەم قوينىغا ئاتتۇق زەھەر - ئوغا، تۈتەك - دۇننى.
ئاللىماي بەھرى لىن - چېنىنىڭ قۇرۇق ئەپسۇن
- دۇئاسىدىن،
نىسۋە يىدى توت مەلئۇن قىزىل تارىخ جازاسىدىن!

ئېچىلدى تەڭ كۈلۈپ - ياشناپ تۈمەن خىل گۈل بىلەن
سۇمبۇل،
كوتەردى ئەۋجىگە شاتلىق مۇقامىنى تۈمەن بۇلبۇل،

ئون ئۇچ مىللەت دوستلۇغىغا قىلىپ سىمۋول،
چەكسىز يەنە يىلتىزى بىر ئون ئۇچ غۇنچە - گۈل.

تاڭ پەيزىدە جەۋلان قىلىپ بېيجىڭغا كەتتىم،
شۇ دوپپىنى داھى كىيدى، ئارزۇمغا يەتتىم.

داھى يولداش مېھرى ياغدى دىلغا - يۈرەككە،
خوشلۇغۇمنى ياڭرىتاي مەن ئاسمان پەلەككە.

1978 - يىلى نوپابىر، قەشقەر.

يىراقمەن ئابروي - شوهرەت تەمەنناسى، تاماسىدىن،
دىلىمغا زەررە چاڭ قونماس تاپاۋەت مۇددىئاسىدىن!

قەدىردان داھى ماۋجۇشى ياراتقان ھور زامانم بار،
چىۋەر خۇاجۇشى گۈللەتكەن قۇياشلىق نەۋ باھارىم بار،
قولۇمدا شۇ «نۇتۇق» - مەشئەل، قەلەم بار - زۇلپىقارىم بار،
ئىجتىكار - كۆيچىمەن، جۇشقۇن يۈرەكتە ئىپتىخارىم بار،
ئۇلۇغ، شانلىق سەپەردە باش قوماندان، رولچى داھىم بار،
ئاشۇ داھى ئۇچۇن جاننى پىدا قىلماق قارارىم بار.
ئېلىپ نۇر پارتىيىمىزنىڭ مېھرى - شەپقەت، ۋاپاسىدىن،
ئىشارمەن بۇ سەپەرنىڭ تىك داۋان، يۈكسەك قىياسىدىن!
1978 - يىلى ماي، قەشقەر.

ئارزۇمغا يەتتىم

(ناخشا تېكىستى)

كۈرپىگىمنى يىڭنە قىلىپ، دىل رىشتىمنى يىپ،
دوپپا تىكتىم ئىشقى - مېھرىم، زېھنىمنى بېرىپ.
بادام گۈلى - بەختى كۈلگەن تىيانشان ئۇنىڭ،
كېزەك گۈلى - دولقۇنلىغان زەرەپشان ئۇنىڭ.

چىرايغا ھوسۇن قوشقان مەڭزىدىكى خال،
چېكىپ ئوتتى يۇرىگىمنىڭ ئوتلۇق تارىنى.

كېسەللەرنى داۋالسام سەپتىن قالدۇرماي،
مېنىڭ ئۇچۇن پۈتمەس شاتلىق - پاراغەت دىدى،
نېمىشكىدۇ دەل شۇ چاغدا ئىسمىنى ئۇنىڭ
سوراپ قالدىم،
كۈلۈمسىرەپ: - شاراپەت، دىدى.

كېلىپ تۇرار شۇندىن بېرى شۇ قىز يېنىمغا -
يوقلاپ تۇرار بىلىگىمنى قايتىدىن تېگىپ.
ھەر كۈنلۈكى سوراپ تۇرار يارام توغرىلىق
يالقۇن چۈشكەن يۇرىگىمگە يەنە ئوت سېلىپ.

بەيگىدىمۇ ئۇزۇپ چىقتىم بولۇپ بىر كاراپ،
يارام ئىزى ئاللىقاچان ساقايدى - پۈتتى.
شۇ قىز يەنە سورىدى،

بېرەتتىم جاۋاپ:

ئەمدى يارا بىلىگىمدىن يۈرەككە ئوتتى.

1962 - يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

ئېزىز نىيازى

بىلە كىتىن يۇرەككە.....

— بىر يىگىتنىڭ يانچۇق دەپتىرىدىن.

ئۈستەڭدىمەن، بەيگىدىمەن،

پۈتۈن كۈچ بىلەن،

چاپماقتىمەن جوتۇرۇمنى، تالماس بىلىگىم.

چاپماقتىمەن جوتۇرۇمنى مەرتلەر بىلەن تەڭ،

شۇ بەيگىدە ئۈزۈپ چىقىش مېنىڭ تىلىگىم.

بىراق، شۇ چاغ چاچراپ چىققان تاشنىڭ پارچىسى،

بىلىگىمنى تىلىپ ئوتتى (تەڭدى چىشىمغا).

قەيەردىندۇر مۇرسىگە پوپكا ئاسقان قىز—

سانتاركا پەيدا بولدى شۇ ئان قېشىمغا.

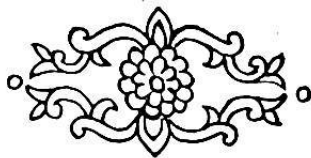
لەۋلىرىدىن غۇنچە ئېچىپ، دىلدىن كويۇنۇپ،

تاڭدى ئىسسىق مېھرى بىلەن قوشۇپ دورىنى.

كوتىرىپ ماۋجۇشى يۇكسەك ئىنقىلاپنىڭ تۇغىنى،
باشلىدى بىزنى داۋاملىق ئالغا پارلاق غەلبىگە.

ئۇچمىزار بولماقتا تارىم ئات سېلىپ ماڭغاچقا بىز،
ماۋجۇشى لۇشىيەنى كورسەتكەن نىشانغا - پەللىگە.

ئەي ئۇلۇغ ماۋجۇشى داھى جانىجان ئۇستازىمىز،
سىز بىر قۇياش مەڭگۈ ئۇچمەس خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە.
1972 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ماۋجۇشى نىجات يۇلتۇزىمىز

(ناخشا تېكىستى)

قۇل ئىدۇق، گۈل قىلدى بىزنى بەختىيار بۇ دەۋرىمىز،
چىقىمىغا ئەسلا كوڭۇلدىن تۇندە چەككەن دەردىمىز.

شۇ رەزىل دەۋراندا ئاققان ياش بىلەن تارىم تولۇپ،
قايغۇ-ھەسرەت دىلنى چىرىماپ، پارە بولغان قەلبىمىز.

قانچە خامان چەشنى راسلاپ پارچە نانغا زار ئىدۇق،
قانخۇمار زالىمغا كەتكەن بارچە دۇنيا-ئەجرىمىز.

چۈشمىگەن باش ئۈستىمىزدىن لەنتى شۇم قامچىلار،
سەل بولۇپ تاشقان دېڭىزدەك قەلبىمىزدىن قەھرىمىز.

* * *

كۈن چىقىشتىن ئورلىدى كۈن، ئاتتى تاڭ ئەل بەختىگە،
”بارچە مىللەت چالدى ساز، يۇپىتىيەنمۇ بار بۇ نەغمىدە“.

ئوچالايىمەن لاچىندەك چاققان،
سۇدا ئۇزۇپ بولىمەن، ماتروس.
ئوچقۇر "خىيال" ئېتىم بار باققان،
تالماس قانات ھەر دەم ماڭا دوست.

ئوتكۇر - ياڭراق مىسرالرىم بار،
ياش ئاققۇزار نامەرت كوزىدىن.
ئۇ - ئوق، نەيزە بەتلەنگەن تەييار.
ئوچۇرەر ھاياتنى دۇشمەن يۈزىدىن.

كوماندىمىز ئالغا! - ئەلگە تەن.
ۋەھشىلەرنى قىلىدۇ ۋەيران.
ئوقىمىزدىن ھىلىگەر دۇشمەن
ساقلالسۇن قانداق قىلىپ جان!؟

مەن كۆيلىسەم ئەل باھارنى،
سۇيۇنەر دىل، سۇيۇنەر كوڭۇل.
چەكسەم بەخت سازى تارنى،
نەپىسىمگە قوشۇلار بۇلبۇل.

مانا شۇنداق جەڭچىمەن، دوستلار،
مېنى سۇبەر ۋەتەن قۇياشى.

مرزايت كەرىمى

جەڭچىمەن

— جەڭچى بولساڭ قورالڭ قېنى،
ياكى سەندە يوققۇ ئارغىماق؟
جەڭچى دېيشكە بولمايدۇ سېنى
لايىق ئەمەس ساڭا بۇ ئاتاق.

— ئوخشىمىغاچ كىيگەن كىيىمىم،
يا شەپكەممۇ كورۇنگەچ باشقا؛
بولمىغاچقا ئوق ۋە ناگىنىم،
بولمامدىكەن جەڭچى ئاتاشقا؟

ياق، بۇلار ھىچ ئاساس بولالماس،
مەن جەڭچىمەن، قورالسىمۇ بار.
چېگرىدا، پوستتا تۇرمىغان بىلەن
ئەمما ھەر دەم ھەر ئىشقا تەييار.

گۈكرەپ چىقتى ئېتىزغا دان چېچىپ تومۇر ئوكۇز،
يەلپىنىپ كوتەردى باش كوك مايسىلار شامال ئۇرۇپ.

قىلدى كوكلەم ئاسمىنىنىڭ قەرىدە پەرۋاز بۈگۈن
دەۋرنىڭ تۇلپارى ھاڭدىن كەڭرى يولغا بۇرۇلۇپ.

تاي بىلەن كىشىنەپ ئېتىڭ، مەرەپ قويۇڭ پاخان بىلەن،
چىقتى كوك يايلاققا سەكرەپ ئوتلىرىڭغا بوي سوزۇپ.

تۇرنا، غازلار سەپ بولۇپ، چەمبەر ياساپ يايىدى قانات،
كەلدى مەخمەل قۇچىغىڭغا خۇش ھاۋا كوكنى قۇچۇپ.

كەلدى ھەم كاككۇك، تۇمۇچۇق ئىشتىياق تارتىپ ساڭا،
بىر پەسىل سەندىن جۇدا بولغاچ چىدالماي ئاھ ئۇرۇپ.

يەلپۈنۈپ شىلدىرلىشىپ ئىغاڭشىدى داۋۇ - دەرەخ،
بارچە قۇشلار سايرىدى شات، مەدەھىيە - ئالقىش ئوقۇپ.

مەن نىچۈن كۈيىلەپ سېنى ئۇچماي كوكۇلدە گۈل پۇراپ،
مىڭ تىلىم بولسا كېلەر ئاز يۈكسىلىشكە ئۇن قوشۇپ.

1979 - يىل ماي.

بۇلبۇلۇم دەپ مېنى ئالقىشلار
تاڭ قىزلىرى، كوڭلۇم سىردىشى.

مەن جەڭچىمەن، جەڭچىمەن مانا،
چىن يولەكچىم ئانامدۇر ۋەتەن.
گاڭ قورالىم — قەلەم قولۇمدا،
ئىجاتچىمەن، باتۇر جەڭچىمەن.

1957 - يىلى ئىيۇن.

باھار ناخشىسى

جان ۋەتەن، كەلدى باھار كوكسۇڭنى نۇرغا تولدۇرۇپ،
گۈل - چىچەك چاچتى پۇراق شاخدا بۇلبۇل قوندۇرۇپ.

ئۇيقۇدىن ئويغاندى چەكسىز تاغ - دالا، ئورمانلىرىڭ،
خوپ ئىسىل بۇزغۇن ياساپ ئاقتى ئېقىنلار جۇش ئۇرۇپ.

تۇرخۇنى ئاسمان - پەلەك زاۋۇتلىرىڭ چالدى گۇدۇك،
چاقنىتىپ چولپاننى ھەم خورازنى تاڭدا ئويغۇتۇپ.

بىر گاداي ئوغلدىم ئۇ جەھەننەمدە،
زۇلۇمدا - زەنجىردە قولى باغلانغان.
تومۇزدا كەپىدە، قىشتا گەمىدە،
ۋەھشىلەر ئىلكىدە قەلبى داغلانغان.

كوز ئېچىپ جاھانغا، كوردۇم نامراتلىق،
ئاڭلىدىم بايلاردىن ئاھانەت - دەشنىم.
بايلارنىڭ ئىكەن يەر، ھوقۇق ۋە بايلىق،
قۇل ئىكەن بايلارغا ئاتا ۋە ئانام.

يازدىمۇ، قىشتىمۇ بىز يالاڭچىلىق،
ھايۋاندىك خارلىنىپ ئىشلىدۇق بايغا.
ئاشلىقنى بىز تېرىپ، قالدۇق ئاچ قوساق،
سۇ بولۇپ تېرىمىز ئاقاتتى سايغا.

ئاھ، ئاتام ئوكۇزدەك قوشقا قېتىلغان!
ئاھ، ئۇنىڭ جەسىدى چولدىن تېپىلغان!
ئاھ، ئوكام ئامالسىز بايغا سېتىلغان!
ئاھ، ئانام تونۇردا - ئوتتا بەردى جان!

بەخت نىمە، راھەتچۇ، بىلمەيتتىم ئۇنى،
شاتلىنىپ كۈلمىگەچ بالىلىغىمدا.

سادىن سادىرى

كۈيلەيمەن سېنى

مەنبەسىز سۇ بولماس، يىلتىزسىز دەرەخ،
ئۇچالماس قۇشلارمۇ بولمىسا قانات.
جانىجان پارتىيە بولمىغان بولساڭ،
يوق ئىدى مەن ئۇچۇن بۇ گۈزەل ھايات.

ئۇلۇغۋار، شەرەپلىك، توغرا پارتىيەم،
نۇرۇڭدا ئوسمەن، ئالغا ئورلەيمەن.
سەن بەرگەن بۇ ئۆتكۈر قەلىمىم بىلەن
ھارماستىن مەڭگۈگە سېنى كۈيلەيمەن.

كىم ئىدىم، كىم بولدۇم بۈگۈنكى كۈندە؟
سوزۇمنى ئۆتمۈشتىن باشلىشىم لازىم.
ئەسلىسىم ئۆتمۈشنى، ئۇ قارا تۈنگە
نەپرەتتە ياڭرايدۇ ئوتلۇق ئاۋازىم.

سەن بولغاچ تۈگىدى ئەلدە زاۋاللىق،
سەن بولغاچ ۋەتەندە ئاتتى قىزىل تاڭ.
سەن بولغاچ تۈگىدى ئاچلىق، ۋەيرانلىق،
سەن بولغاچ خەلقىمدە ئۈستى يېڭى تاڭ.

سەن بولغاچ باشپانا، بۈيۈك تايانچىم،
مەن ئەمدى ئەمەسمەن ھىچكىمنىڭ قولى.
كوڭلۇم توق، قايغۇم يوق، نۇرلۇق قۇياشم،
بولدۇم مەن گۈلباغنىڭ ئازات بۇلبۇلى.

كوز ئاچتىم جاھانغا سېنىڭ نۇرۇڭدا،
بۇ يېڭى ھاياتنى بەردىڭسەن ماڭا.
ئىشلەيمەن جان پىدا قىلىپ يولۇڭدا،
جېنىمنى - ئومرۇمنى ئاتىدىم ساڭا!

سەن ئۈزەڭ ئاغدۇرۇپ ئۈچ قارا تاغنى،
پاجىھلىك زۈلمەتتىن مېنى قۇتقۇزغان.
يارىتىپ بۇ گۈزەل بەختىيار چاغنى،
قولۇمغا ئۇپرىماس قەلەم تۇتقۇزغان.

شەپقەتچىم، قۇياشم، ئۇلۇغ پارتىيەم،
كورسەتتىڭ سەن ماڭا كۈرەش يولىنى.

يەنچىلىپ يوقسۇللۇق ئىچرە ھەر كۈنى،
ئايلىنىپ قالغانىم بىر ئاجىز قۇلغا.

ئېيتقانغا تۈگمەس ئۆتمۈش ئازاۋى،
ئېيتقانغا تۈگمەس چەككەن جاپانى.
قەلبىمدە زۇلمەتلىك ئۆتمۈش زامانى
قوزغاتقان نەپرەتنىڭ يوقتۇر بايانى.....

سوزۇمنى باشلىسام شەرەپلىك تاڭدىن،
پارتىيەم، مەن سېنى كۈيلىشىم لازىم.
كۈيۈمنى باشلىسام ئازات زاماندىن،
پارتىيەم شەنىڭگە ياڭرايدۇ سازىم.

پارلىدىڭ قۇياش بوپ زۇلمەت كېچىدە،
يەتكۈزدۈڭ بەختكە مەندەك يېتىمنى.
چاچتىڭسەن ئۈچمەس نۇر بۇ كەڭ ئېلىمگە،
نۇر بىلەن يورۇتتۇڭ سۇلغان دىلىمنى.

سەن ئۆزەڭ دەۋرىمىنىڭ گاڭ ئىرادىسى،
سەن ئۆزەڭ قۇدرىتى ھور زامانىمىنىڭ.
بەردىڭسەن قولۇمغا ھوقۇق - ئەركىمنى،
بولدۇڭ ئىجاتچىسى گۈل ھاياتىمىنىڭ.

ئېچىلىپسەن گۆشى بېغدا.
پەن - بىلىمگە بولۇپسەن تەشنا،
پەرۋاز قىلىپ ئۈمىت تېغدا.
"ئۇنتۇدۇڭمۇ؟" دەپسەن خېتىڭدە،
تەنە قىلىپ ماڭا بۇ يولى.
ۋاقىت بىزگە ئالتۇندىن قىممەت،
بىكار ئەمەس يارىڭنىڭ قولى.
ئۇنتۇمۇدۇم، بولساممۇ جىددى،
سالام يازدىم يارىم سەن ئۈچۈن.
سۇرتىڭگە قارىدىم بەزەن،
بۇلبۇل گۈلگە بولغاندەك مەپتۇن.
ئۇچقىنىدا باھار قالغىچى،
ئەسلىدىم يار، قارا قېشىڭنى.
سېغىنىدىم دەپ مۇڭلانىما ھەرگىز،
جۇدالىقتا توكمە يېشىڭنى.
تولۇن ئايىنى كورگەن چېغىمدا،
ئەسلىدىم مەن نۇرلۇق يۈزۈڭنى.
كورگىنىمدە چولپان يۇلتۇزنى،
ئەسلىدىم مەن خۇمار كوزۇڭنى.
ئاڭلىغاندا بۇلبۇل ئۇنىسى،
ئەسلىدىم مەن شىرىن سوزۇڭنى.
بۇ نەقەدەر خوشاللىق ماڭا

سەپەردە ئۆگەن دەپ كويۇنۇپ ھەر دەم،
بەردىگىسەن قولۇمغا ماركس تومىنى.

ھاياتىم، بەختىمىسەن، شانلىق پارتىيەم،
مەن ساڭا ئەگىشىپ، ئالغا ئورلەيمەن!
سەن بەرگەن بۇ ئۆتكۈر قەلىمىم بىلەن
ھارماستىن مەڭگۈگە سېنى كۈيلەيمەن!
1959 - يىلى ئىيۇل.

جەڭچىنىڭ خېتى

گۈزەل يارىم، ئالدىم خېتىڭنى،
يېڭى يىلنىڭ ھارپا ئاخشىمى.
ھايانغا تولۇپ يۈرىگىم،
چاراڭلاتتىم خوشال ناخشىنى.
گۈل سىزىپسەن خەت ئەتراپىغا،
ئىزھار قىلىپ چىن قەلبىڭنى سەن.
پۇرىدىم شۇ يېقىملىق خەتتىن
ئىشقى گۈلنىڭ ئەترىنى مەن.
قىزىل گۈلدەك كۆركەم ۋە خۇش بۇي،

دەخلىسىز بۇ مۇقەددەس گۈلشەن.
بىز قوغدايمىز ئۇنى جان تىكىپ،
يېڭىلىدۇ ۋەھشى ياۋ - دۈشمەن!
جەڭ بولغاندا ناۋادا ئەگەر،
باتۇرلارچە ئولسەم ئۇنتۇما.
بېغىمىزغا ئىككىمىز تەرگەن
گۈلىمىزنى ھەرگىز قۇرۇتما.
مانا بۈگۈن چېگرىدا بايرام،
ناخشا ئېيتتۇق شاتلىققا تولۇپ.
تەبرىكلەيدۇق يېڭى باھارنى،
ئارمىيە - خەلق بىر گەۋدە بولۇپ.
ھەر ئىككىمىز ئوز ئورنىمىزدا،
كەمەرنى چىڭ باغلايلى بەلگە.
دىلدىن سۇيۇپ پولات قورغاننى،
يېڭى توھپە قوشايلى ئەلگە.

1979 - يىل يانۋار.

مەجنۇنتال تېڭى

تۇردۇم بۈگۈن، شۇ تال تېڭىدە
ئوغلۇم بىلەن بىر دەم سايىداپ.

بېغىشلىساڭ ئەلگە ئوزۇڭنى.
چېگرىدىكى ھەر گىيا - كوكات،
ئەسلىتىدۇ گۈزىلىم سېنى.
ئاڭلىغانسەن، ئەگىيدۇ قۇشتەك
يۈرەك ناخشام - غەزىلىم سېنى.
ئىشقىڭ دىلدا، مەڭگۈ ئويغاقمەن،
سادىقمەن ھور ئېلىم - يۇرتۇمغا.
سېنىڭ ئۈچۈن ئۇچۇردۇم كوككە
قاتات بېرىپ خىيال قۇشۇمغا.
بىر كۈندە كلا ئوتكۈزدۈم مانا،
ئۇچىيۈز ئاتىشىم كۈنى - بىر يىلىنى.
تۇرغىنىمدا سوغاقتا پوستان،
ئۈچمەس ئوتۇڭ ئىسسىتتى دىلىنى.
پەرزەندى بىز مۇشۇ ۋەتەننىڭ،
ئۇنى قوغداش ھەممىدىن ئەلا.
زور ئۈمىتتە ئوستۇردى بىزنى
ئانا ۋەتەن - شۇ ئۇلۇغ جۇڭخۇا.
ۋەتەن ئۇچۇن، يارىم سەن ئۇچۇن،
تۇرماقتىمەن چېگرىدا ھۇشيار.
ۋەتەن - خەلقىنى قوغدىماق بەختىم،
بىلسەنغۇ ئەي ئەزىز دىلدار.
بىز قوغدىغاچ، شۇڭا تېچ - ئامان،

ئېسىڭىدىمۇ گۈلباھار ياشلىق،
چىقىمىغاندۇ ئېسىڭىدىن تېخى؟

ئەسكە سالدىم: سۇپ - سۈزۈك ئايدىك،
نۇر توكەتتى كوكتە تولۇن ئاي.
سۇ ئاقاتتى شاقراپ سايدىن،
ئولتۇراتتۇق شۇنچە خۇش چىراي.

ئىشقىمىزدىن كوڭلى تولغاندەك،
تال شېخىدا سايرايتتى بۇلبۇل.
مېھرىمىزگە ئەسىر بولغاندەك،
سالقىن شامال ئوپىنايتتى ئۇسۇل.

ئېسىڭىدىمۇ قەلبىڭ سوزلىرى:
"باھار نۇرى يايىراتتى بىزنى."
جاۋاپ قاتقان كوڭلۇم كوزلىرى:
"زىمىستانغا پۈكمىدۇق تىزنى."

دىگەن ئىدىڭ ناخشىڭنى ئوقۇپ:
"بۇ نە قەدەر بەختىيار زامان؟"
دىگەن ئىدىم مەن شېئىر توقۇپ:
"بەختىيارمىز مەڭگۈگە ھامان!"

كۆزەل ياشلىق چۈشۈپ ئېسىمگە،
تۇرالمدىم يۈرىكىم ئويناپ.

ئويلاپ كەتتىم: ئوتكەن مەنۇتلار
ئېسىمدە بار، ئېسىمدە تېخى.
ئېسىمدە ئۇ تىلسىز گۇۋاھلار،
ئېسىمدە شۇ مەجنۇنتال تېگى.

.....

ئويگە كەلدىم، خوشاللىغىمدىن
سوزلەپ كەتتىڭ بىلگەندەك سىرنى:
”بەك شاتقۇ سەن، سوزلە شاتلىغىڭ؟“
خوپ يېقىملىق كۈلدۈڭغۇ بىرنى.

.....

كەتتى ئوغلۇم گۈلباغچىسىغا،
ئويۇنچۇقنى ئويناپ قولىدا.
بىز مېھرىۋان ئاتا ۋە ئانا
خوشال قاراپ قالدۇق يولغا.

سوز باشلىدىم: دىلدا كوپ شاتلىق،
ئېسىڭدىمۇ مەجنۇنتال تېگى؟

قۇربان بارات

كەچكۈز لىرىكىسى

سۇيۇملۇك يۇرتىمىزغا كەچكۈز كەپتۇ،
شۇدىگەر ئېتىزلاردا ياتار داڭگال.
پايانسىز ئىككىنزارلار يىشىنىپتۇ،
ياپ - يېشىل چاپىنىنى سالغان جاڭگال.

دەرەخلەر كىيىنىشكەن ئالتۇن لىباس،
كىيىنەك ئېتىلمايدۇ پۇراقلارغا.
قالغاچ پىشايۋانغا ئۇگا سالماس،
تۇرنىلار ئۇچۇپ كېتەر يىراقلارغا.

ئىغاڭلاپ سوغ شامالدا مەجنۇن تاللار،
يوپۇرماق تاشلىشىدۇ بۇلاقلارغا.
ئانىلار ئەللەي ئېيتىپ كېچىلەردە،
يېڭىدىن پوسما تىكەر بوۋاقلارغا.

ئېسىڭدېمۇ، ئېسىمدە تېخى،
سېرىن گۈلى كۈلگەن گۈزەل باغ.
ئېسىڭدېمۇ شۇ ۋىسال چېغى،
يوق ئىدى ھە دىلدا قىلچە داغ؟

تەكرارلىدىم: دىلدا كۆپ شاتلىق،
ئېسىڭدېمۇ مەجنۇنتال تېگى؟
داۋام قىلىدىك: ئاھ گۈزەل ياشلىق.....
ئېسىمدە بار، ئېسىمدە تېخى!

1964 - يىل ماي.

ئىلى دەرياسى

چىرايلىق ساھىللار ياڭزا - ياڭزا گۈل،
قىپ - قىزىل چوغلۇقلار، لەيلى قازاقلار.
ۋادىلار قىپ - قىزىل توقايلار قىزىل،
ئالمىلىق باغلاردۇر ئۇزاق - ئۇزاقلار.....
قۇياش شۇڭغۇماقتا، ئۇيۇق قىزارغان،
سۇدا ئەكس ئېتەر شەپەق يالقۇنى.
يىراق - يېقىنلاردا ياڭرار ناخشىلار،
يۈزۈمگە ئۇرۇلىدۇ دەريا سالىقىنى.
يىلقىلار كىشىنىدۇ، پادىلار قايتقان،
كېمە ئالدىرايدۇ قارشى قىرغاققا.
بۇلبۇل ئاۋازلىرى، مېھنەت شاۋقۇنى،
جاراڭلاپ كېلىدۇ باقساڭ قاياققا.
لېۋىدە كۈلكىدۇر

— زامان ئوغلنىڭ

مەمنۇن تەبەسسۇمى، مەغرۇر كۈلكىسى.
قانچىلىك ياشارغان بۇ ئۇلۇغ دەريا،
قانچىلىك ياشىغان ئالما ئۆلكىسى.....

كوچىدا تۇرۇپ قالدىم يارىم بىلەن،
بىر نەپەس يەلكىسىگە تىرەپ يەلكە.
ئۇنىڭ شوخ كوزلىرىدەك ياندى چولپان،
گۈزەل تاڭ سۇبھىسىدىن بېرىپ بەلكە.
* * *

خەير! دەپ يارىم كەتتى پاختىزارغا،
ئاداققى غوزىلارنى ئاتقۇزغىلى. -
مەن ماڭدىم كەتمىنىمنى ئويناقتىتىپ،
دالاغا سۇ قويۇپ
توڭ ياتقۇزغىلى.

ئېخ ھايات!

ھاياتىمىز قانداق گۈزەل،
كەچكۈز ھەم ئەمگەك زوقى ئېتەر بەخش.
قىش يېقىن.....

بۈگۈن - ئەتە سوغاق چۈشەر،
دەرنىزە ئەينىگىگە ئويۇپ نەقىش.
1961 - يىلى نوپابىر، ئۈرۈمچى.

يېشىل ھايات

كۈمۈشتەك يالترايدۇ قارلىق تاغلار،
يېشىللىق دۇنياسدۇر ئېتەكلىرى.
ئېدىرلار نار تۈگىنىڭ ئوركىسىدەك.....
باغرىدا يەلپۈنىدۇ چىچەكلىرى.
قايتال ۋە جىرالرى يېشىل جاڭگال،
قارىغايىلار ساما بىلەن بوي تالاشقان.
ئېدىرلار ئارىلىغى قويۇق چاتقال،
ياپ - يېشىل توقايلىقلار قۇچاقلاشقان.
تاغ سۈيى ئېقىپ ئۈتۈپ توقايلىقتىن،
تاشتىن - تاشقا ئۇرۇلىدۇ، شاقىرايدۇ.
بىپايان يىراقلىقلار يېشىل يايلاق،
كوزۇڭنى قاماشتۇرۇپ پاقىرايدۇ.
قاياققا كوز تاشلىساڭ يېشىل ھايات،
يېشىلدەك كورۇنىدۇ بار كائىنات.

شىشىدەك سۇزۇك ئاسمان، تىنىق ئاسمان،
ئاۋۇلنىڭ ئويللىرىدىن چىقار تۇتۇن.
تام ئويلەر، كىگىز ئويلەر سان - ساناقسىز،

ئۆتكەننى ئەسلىدىم:
يامراپ كەلدى ياش،
ئېغىر قارا يىللار چۈشتى يادىمغا.
مۇڭلۇق خاتىرىلەر يۈزىنى ئاچتى،
ھەسرەتلىك بىر ھايات كەلدى ئالدىمغا.....
.....ئۇ كۈنلەر ئوتۇپ كەتتى،
ئاڭلانماس ئەمدى

دىخان قىزلىرىنىڭ مۇڭلۇق قوشىغى.
ئوڭكۈرلەر ئىچىدە قالدۇرمايدۇ كۈل،
قاچقۇن ئاشىقلارنىڭ غەرىپ ئوچىغى.
كوز ياشلار سېلىدە تاشمايدۇ دەريا،
قان بىلەن تولمايدۇ ئالتۇن پىيالىە.
ۋادىلار قىپ - قىزىل، توقايلار قىزىل،
قۇربانلار قېنىدىن ئۈنۈپتۇ لالە.
شاقىراپ ئاقىدۇ ئىلى دەرياسى،
ياڭراق ئەكس سادا بېرەر تاغۇ - تاش.
دەريا بويلىرىدا ئايلىنىپ تەنھا،
شېرىي تۇيغۇلارغا بولمەن يولداش.
1962 - يىلى ئاۋغۇست، تېكەس.

ئاراللار تولۇپ كەتكەن يېشىل دۇنيا.
قاياققا كوز تاشلساڭ يېشىل ھايات،
يېشىلدەك كورۇندۇ بار كائىنات.

يەر بىلەن خەيرلىشىپ كۈن پاتىدۇ،
ئۇپۇقلار قىزىرىدۇ يالقۇن بولۇپ.
سۇيۇملۇك كىشىلەرگە ئاچار قۇچاق،
ئاۋۇللار، دەريا بويى سالقىن بولۇپ.
تىنچىماس ئانا ئاۋۇل، ئويغاق دەريا،
سىر ئېلىپ ئاشىقلارنىڭ كۈلۈشىدىن.
تىنچىماس ئاي پارلىغان گۈزەل دەريا،
جىر - جىرلاپ، گارمۇن تارتىپ يۇرۇشىدىن.
كېچىكىپ قالغانىمكىن شوپۇر يىگىت،
نەدىدۇ تىراكتۇرى تاتىلدايدۇ.
كۈلۈپتە قويۇلماقتا يېڭى فىلىم،
ئاپپارات رېتىم بىلەن تاقىلدايدۇ.
تىڭشىساڭ قەدىردان يەر نەپىسىنى،
دىلىڭنى چۇلغۇۋالار خوشال سېزىم.
مېھماندوست چەكسىز يايلاق - يېشىل يايلاق،
شۇنچە كەڭ، شۇنچە يېشىل، شۇنچە ئەزىم.
قاياققا نەزەر سالساڭ گۈزەل ھايات،
گۈزەلدەك تۇيۇلىدۇ بار كائىنات.

1962 - يىلى ئاۋغۇست، تېكەس يايلىغى.

ئارىلاش ئورۇنلاشقان ئۇلار پۈتۈن.
ئاتلىرى چۈشەلگەندۇر ئوي ئالدىدا،
سىپىرلار ئۇزاپ كەتكەن توقايلاغا.
توخۇلار قاقاخلايدۇ، ئىتلار ھاۋشار،
بالىلار منىپ يۈرەر موزايىلارغا.
مومايىلار ئىشلەپ يۈرەر كوكاتلىقتا،
بوۋىيى كارتوچكىلار تېرىپ بەرگەن.
كېلىنچەك سوزۇپ-سوزۇپ ئولەن ئېيتار،
بوۋىغى ئانىسىغا كۈلۈپ بەرگەن.
قاياققا كوز تاشلىساڭ گۈزەل ھايات،
گۈزەلدەك تۇيۇلىدۇ بار كائىنات.

ئومىنىڭ ناخشىسىدىن يايىراپ كېتەر،
دانغا باي، مۇنبەت تۇپراق-ئىسىل تاغلار.
ئۇيۇرلۇك بېيىلەرنىڭ مەنزىلگاھى،
سۈت-قىمىزى دەريا-دەريا يېشىل تاغلار.
ئۇن يەتمەس ئىگىزلىكتە ئۇچار بۈركۈت،
كەڭ يايلاق ئاسمىندا قانات قاققان.
ئاقىرىپ كورۇنگىنى قوي پادىسى،
چوپانى ئات ئۈستىدە كۈلۈپ باققان.
ئايغىرلار چاڭ چىقىرىپ چېپىپ ئوتەر،
ئويلايسەن مەردۇ-مەردان جەڭدە گويا.
ئوتلاقتا ئۈنچە-ئۈنچە چوپ ياتىدۇ،

شۇ روھ ماڭا قىممەتلىك ئۆلگە.

3

مەنبەسىز سۇ بولغان قاچاندىن،
شېھىر چىقماس شۇڭا توت تامدىن.
ئوبراز ئىزلە تۇرمۇش - ئوكياندىن،
جان كىرگۈسى شېھىرغا ئاندىن.
78 - يىل فېۋرال.

ئەيىپ ئەتمەڭلار.....

ياش تالاشسا ئەيىپ ئەتمەڭلار،
ياشلىق دىگەن ئومۇر يۈرۈڭى.
غەيرىتى بار سانايدۇ يۇلتۇز،
گورگە كېرەك ئادەم ئولۇڭى.

قەدىناسلار چاخچاق ئۈستىدە
ياش تالاشتى - ياشلىق تالاشتى.
ئۇزۇپ بولماس ياشلىقتىن ئۈمت،
لېكىن كىملىرى نىمە ئويلاشتى!؟

بوغدا ئابدۇللا

تەسىرات

— ماۋجۇشنىڭ يولداش چېن يىغا شېرىيەت
توغرىسىدا يازغان خېتىنى ئوقۇغاندىن كېيىن.

1

قاش تېشىغا ئىشلەنسە نەقىش
يىللار ئوتۇپ ئاخىرى ئوچەر.
بىراق، ئوبراز چاقنىغان شېر
يۈرەكلەردىن يۈرەككە كوچەر.

2

ھەسەل يىغار ھەرە توختىماي
قونۇپ تۇمەن چېچەككە - گۈلگە.
تەم بېرىشتە مىسراغا شېردىن

چوغ يۈرەكلەر ئىسسىتار ئەلنى،
باغرى مۇزدا بولماس ئىنتىلىش.

ھايات ھوسنى دىلبەرنىڭ نازى،
ياشغانچە گۈزەل تۇيۇلار.
ئىجات بىلەن گۈل قىسىمغۇنچە،
يۈز قىزىرىپ، ئادەم ئۇيۇلار.

ئىنتىلىدۇ باھارغا تۇرنا،
ئىنتىلىدۇ ياشلىققا يۈرەك.
كىمكى يۈرسە ئاخىرغىچە تىك،
ئاشۇ بەخت بىلەن قوشكېزەك!

1979 - يىل ئاپرېل.

ئەل ئازادە، كوڭۇل ئازادە،
شاتلىق بىلەن ياشاردى بۇ جان.
توي كەينىگە ئۇلاندى مەشرەپ،
قىزىل گۈلگە ئوخشار ھەر مېھمان.

كۈمۈش چاچلىق مويسىپىت ئۇلار،
دىلى ئوچۇق، ھۈنەرلىك قولى.
ئايغىدا كورسەن جەننەت،
ئەل سۈيگەچكە ئوچۇقتۇر يولى.

ياش قېرىتماس كىشىنى ھەرگىز،
ھاپاش بولار ئوزگىگە ھورۇن.
ھەزەر ئەيلە ئۈلەر مەنلەردىن،
ئۈلگەن تۇرسا ئۈلۈشتىن بۇرۇن.

سۇ ئاقار كەن، ئومۇر ئوتەركەن
دات يولاتماس لېكىن كەشپىيات.
بولسا سەندە يىگىتلىك جىگەر،
يىللار دۇلدۇل، ئېغىر يۈكنى ئارت.

مەرت يىگىتكە ياغىدۇ ئالقىش،
نامەرتلەرنى كومىدۇ قاغىش.

ئاجايىپ سېخى كۈزدىن " دەپ ئېيتىشتى .
"تولمىسا ساڭلىرىمىز ئالتۇن دانغا ،
ئەل - يۇرتنىڭ ئالدىدىمۇ سەت " دېيىشتى .
گويىكى ئاق ياغلىققا گۈل چەككەندەك ،
گۈلباھار ياڭزا - ياڭزا كەشتە سالدى .
تۇرنىلار پەرۋاز قىلىپ ئورلىۋىدى ،
گۈدەكلەر قول سىلكىشىپ پەستە قالدى .
1962 - يىل ئاپرېل ، ئۈرۈمچى .

قۇتلۇق كۈن

سۇمرۇغ كەبى چەكسىز سامادا
قانات يېيىپ ، ئۇچۇپ ھاۋادا ،
مەن ئۆلكەمنى چىقىتم ئايلىنىپ ،
كوردۇم يۇرتۇم نەغمە - ناۋادا .
تاڭدا ئۇچۇپ شامالار لەرزىان ،
گۈل ھىدىنى تارقىتار ھەر يان .
بەئەينى بىر زۇمرەت پىيالە
بۇ پايانسىز ، سۇپ - سۇزۇك ئاسمان .

تۇرنىلار ئۆتكەندە.....

تۇرنىلار ئۇچۇشقاندا يېزا بويلاپ،
گۈدەكلەر "باھار" دىدى، بۈك ئېتىشتى.
قىزلارمۇ رەڭ تۈزۈشپ، ياسىنىشىپ،
يىگىتلەر يۈرىگىگە ئوت يېقىشتى.
كۈۋەجەپ، ئوركەشلىنىپ ئېرىق - ئۈستەڭ
كۈكلەمنىڭ نەغمىسىگە ئۇن قېتىشتى.
ئۇپۇققا تۇتاش كەتكەن ئېتىز - قىرلار
ياپ - يېشىل مايسىلاردىن تون كىيىشتى.
خەۋەر قىپ تەملىك مېۋە، مول ھوسۇلدىن،
چىچەكلەپ باغ - ۋارانلار رەڭ ئېلىشتى.
قېرىلار بىر ئىشىنىپ، بىر ئىشەنمەي
باھارنىڭ خۇي - پەيلىگە زەڭ سېلىشتى.
"ياق، خەۋەر بېرىپ تۇرار مۇشۇ ئايلار

شۇ گۈللەردىن داھى يولغا
راسلىنىپتۇ پايانداز - گىلەم.

دەستە - دەستە گۈللەر ئىتەكتە،
ئانار، بەھى سۈۋەت - سۈۋەتتە.
ناغرا، سۇناي، راۋاپ ساداسى
ياغرىماقتا تەرەپ - تەرەپتە.

ھەر كىشىنىڭ چەكسىز خوشلىغى،
تار كېلىدۇ ئالەم بوشلىغى.
ھەتتا بوۋاي، مومايلارنىڭمۇ
كەپتۇ يەنە قايتىپ ياشلىغى.

بوۋاقلارغا بۈگۈن ھەر ئانا
قويدى ئىسىم: قۇتلۇق، مەرھابا.
سەبىلەرگە يېڭى بەختتىن
خەۋەر بېرەر بۇندا ھەر سادا

باقتىم چەكسىز ئېتىزلارغا مەن،
ئاق ئالتۇنلۇق دېڭىزلارغا مەن.
ئوز ئەجرىدىن سوغا راسلىغان
قران يىگىت، شوخ قىزلارغا مەن.

توكتى قۇياش ئىللىق نۇرىنى،
نۇر ئەمەسكى، ئالتۇن شولىنى.
سەپتى جامغا تولدۇرۇپ پەۋەس
زىمىن ئۈزرە گۈلگۈن مېيىنى.

ئاشۇ مەيدىن ئىچىپ تەبەت
رەڭ تۈزەپتۇ چىرايلىق ھەجەپ.
قايىنماقتا بايرام ئەۋجىدە
يۇرتىمىزدا بۈگۈن ھەر تەرەپ.

ئوتكۇنۇمدە تىيانشان ئۈستىدىن
شاتلىغىنى كوردۇم ھوسنىدىن.
سانسىز بۇلاق بولۇپ ئالقىشى
ئۇرغىماقتا شۇ دەم كوكسىدىن.

شۇنچە قىزىق ئۇنىڭ بەزمىسى،
شۇنچە گۈزەل نەغمە - نەزمىسى.
ساتارىنىڭ تارى دەريالار،
ھەر بىر چوققا كۈمۈش پەردىسى.

كەڭ باغرىدا ئالتۇن تاڭ بىلەن
ئېچىلىپتۇ گۈللەر رەڭمۇ - رەڭ،

چۇنكى دانا داھى خۇاجۇشى
قەدەم باستى چېگرا ئۆلكىگە.

ئۇ قۇتقۇزغان بىزنى ئاپەتتىن،
”توت زىيانداش“ — توت قاباھەتتىن،
كالتەك — تاياق، بەتنام، قالپاقلار
ۋەھىمە سالغان ئېغىر ھالەتتىن.

بەختىمىزنى تاپتۇق يەنە بىز،
تۇلپار بولۇپ چاپتۇق يەنە بىز،
ئىشەنچ بىلەن ئوتلۇق كۈرەشكە
ئۈزۈمىزنى ئاتتۇق يەنە بىز.

باشلايدۇ ئۇ بىزنى غەلبىگە،
ھەر غەلبىدە يېڭى پەللىگە،
شۇ يولباشچى كەلسە يۇرتىغا
خۇشلۇق تولماس كىمىنىڭ قەلبىگە.

داھىمىزنىڭ قۇتلۇق قەدىمى —
يۇرتىمىزنىڭ پۈتمەس بەركىتى،
ئەۋلاتلاردىن — ئەۋلاتلارغىچە
ھەر مىللەتنىڭ شانۇ — شەۋكىتى.

خامانلارغا دانلار كوچۇپتۇ،
دانلار ئەمەس، تاغلار كوچۇپتۇ.
ئىز تەگمىگەن چوللەر ئورنىغا
گۈل - گۈلۈستان باغلار كوچۇپتۇ.

پەرۋاز قىلدىم ئالتاي تېغىغا،
كەزدىم يېشىل يايلاقلار ئارا،
مىڭلاپ ئاقىن داستان ئوقسا،
جۈر بولۇپتۇ تۈمەن دومبىرا.

ساي - سالادا چوپاننىڭ نېيى
كۈي توقۇيدۇ يېڭىدىن - يېڭى،
بارمۇ شۇنداق ئىسىل كۈيۈڭلار،
ئەي بۇلبۇللار، ئېيتىڭلار قېنى!؟

باقتىم ئاشۇ قەدىم جۇڭغارغا،
جەڭ قىزىتقان مىڭلاپ شۇڭقارغا،
ئاقار نېفىت دەريا مىسالى،
يارىشىپتۇ تۇغلار مۇنارغا.

* * *
شاتلىق تولغان ھەركىم كوڭلىگە،
بارچە چىراي ھەمرا كۈلكىگە.

خوشلىشىشقا يەتتى ۋاقتىمۇ،
سوز جىق ئىدى دىلىڭدا بىراق.

نېمىنىدۇ كۈتكەندەك ئۇ قىز،
— خەير، — دىدى ساڭا تىكىلىپ.
بىر دەققە ھودۇقتۇڭ، كېيىن —
ئالدىڭ ئۇنى باغرىڭغا بېسىپ.

ئامرىغىڭنىڭ ئۇماق لىۋىگە،
لەۋلىرىڭنى قويدۇڭ ياش يىگىت.
ھوزۇرلاندىڭ گويا شېخىدىن
شاپتۇلىنى يىگەندەك ئېگىپ.....

*

يوقلاپ ئوتتى ئېسىمنى شۇ چاغ،
تالاي يىللار ئىلگىرىكى ھايات.
ئون تۇققۇز ياش قانچە يىگىتلەر،
كۈرەشلەردە بولغانىتى ھالاك.

كوردى ئۇلار قايناق جەڭلەرنى،
كورمىدى تىنىچ مۇنداق تۈنلەرنى.
پۇراپ ئوتتى پۇرۇخ ھىدىنى،
پۇرالمدى خۇش بۇي گۈللەرنى.

بۇ مۇقەددەس، تەڭدىشى يوق كۈن،
تاڭدا كۈلگەن ھەممىمىز ئۈچۈن.
كەلدى داھى — كەلدى قۇدرەت، كۈچ،
ئاشتى ئەلنىڭ غەيرىتى بۈگۈن.

خاسىيەتلىك بولدى يىلىمىز،
بۇ يىلنى ئەڭ قۇتلۇق بىلىمىز.
داھى بەرگەن ھەر بىر پەرماننى
ئورۇنلاشقا مەھكەم بىلىمىز.

بېشىم يەتتى ئاسمان پەلەككە،
ئىپتىخارلىق تولدى يۈرەككە.
مەن ئايلاندىم بەختىيار يۇرتنى،
بۇ بەخت يار بىزگە ئەبەتكە.

1978 - يىلى سېنتەبىر.

ئون توققۇز ياشلىق يىگىتكە

يارىڭ بىلەن يېرىم تۇنگىچە،
شىرىن سوھبەت قىلىشتىڭ ئۇزاق.

مەھەممەت شاۋۇدۇن

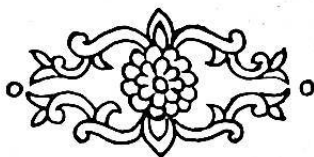
پويزدا

پويز كېلەر ئۇزۇن سەپەردىن
ئانا يەرنى بېغىرلاپ ئۇچۇپ.
ئۇچقان قۇشلار قالار يىراقتا
ئۇنىڭ بىلەن بەيگىگە چۈشۈپ.

ئەنە، نۇرغۇن قالغاچ ھېرىپ
سىم تاناپتا ۋىچىرلاپ قالدى.
يېتىشەلمەي ئۇچقۇر شامالار
ئارمان بىلەن پىچىرلاپ قالدى.

توۋلاپ ئالغا ئېتىلغان شىردەك
كېلەر ئاشۇ سارايسىلىق كارۋان.
ئۇپۇق بويلاپ تارىلار كوككە
پۇرقىغاندا ئاغزىدىن تۇمان.

ئون تۇققۇز ياش ئاشۇ يىگىتلەر
توككەن ئۈچۈن ئىسسىق قېنىنى.
ئون تۇققۇز ياش چېغىڭدا يىگىت
سۈرمەكتىسەن ھايات زوقىنى.

بارغانسېرى ئېچىلىپ ھەركىم
كورسەتكۈسى كەلدى پەيزىنى.

بۇندا بىر توپ، ئۇ ياندا بىر توپ،
پاراقىدە كۈلۈشەر بەزەن.
قېتىلغاندەك ئارىغا ھىسام ①
قىزىق - قىزىق چاقچىغى بىلەن.

ئەنە بىرسى ئېيتسا لەتپە،
يۈمۈلىنار كۈلۈپ نەچچىسى.
ئەكس ئېتەر بىر دەمدە گويا
بۇندا قىزىق مەشرەپ كېچىسى.....

بەزىلىرى ئىشتىياق بىلەن
جىم ئولتۇرۇپ ئاڭلار ھىكايە.
باتۇر يىللار سەرگۈزەشتىسى
خاتىرىسىگە سالىدۇ سايە.

دەرىزىدىن كورۇنگىنىدەك
كەڭ ۋادىلار، دەريا، تاغ - ئېدىر،

---

① ھىسام - غۈلجىدىكى چاقچاقچى ھىسام.

ئېلىپ كېلەر چېگرا يۇرتقا ئۇ
بىزنى گويا قىلىپ قاناتلىق.
بىلىنمەيدۇ ئۇزۇن مۇساپە،
بۇنداق سەپەر نەقەدەر تاتلىق!

ۋاگۇن ئىچى كوئۇلىلۇك ساراي،
كەيپى خوشال ھەر يولۇچىنىڭ.
ئەكس ئېتەر سوھبەتلىرىدە
ئوزگىرىشى ئەل - يۇرت ئىچىنىڭ.

بىرسى ئالسا بېيجىڭنى تىلغا،
نەچچە ئېغىز قوشۇلىدۇ تەڭ.
پايتەختنىڭ يېڭى سۇرتى
ئالدىمىزدا ئېچىلىدۇ كەڭ.

تاڭشەن ھەققىدە سوزلىسە بىرى،
بولار بىر دەم جياڭشىنىڭ سوزى.
بەس - بەس بىلەن قىلار ھىكايە
ھەركىم ھەر ياندا كورگەننى كوزى.

زوقلانغىدەك ياخشى پاراڭلار
ئورلىتىدۇ ۋاگۇن كەيپىنى.

نېمىشقا شۇنچە ئالدىرايدۇ ئۇ؟
يە كۈتەمدۇ ئۇندا ئاشىغى؟
ئايان بولدى ئېيتقاندا كوڭلى
«شېنجياڭ ياخشى» دېگەن ناخشىنى.

كېلەر تارىم تۇپرىغىغا ئۇ
بىر گۈل بولۇپ ھوسۇن قاتقىلى.
كېلەر يېڭى ئۇزۇن سەپەردە
ئىچ ئات بولۇپ ھارۋا تارتقىلى.

بىز كېلىمىز سىردىشىپ قىزغىن
خۇددى شىرىن مەينى تەڭ ئوتلاپ.
ئۇ چاي تۇتتى، مەن تۇتتۇم شاراپ
يېڭى سەپداش، يۇرتداشنى قۇتلاپ.

كەڭ پىشانە، ئايدىڭكۈش بىراۋ
(ئالسىم مېكىن ياكى ئېنېزېنر)
ئولتۇرىدۇ مېقتەك قادىلىپ،
كىتاپ كورۇپ يۇرگۈزۈپ پىكىر.

ئارىلاشمايدۇ كۈلكە - چاخچاققا،
ئۇ شۇ قەدەر تەمكىن، خاتىرجەم؛

بېسىپ ئۆتكەن ئۇزۇن مۇساپە
كوز ئالدىدىن ئۆتىدۇ بىر - بىر .

سەپەرداشلار روھلىنىپ شۇنچە
يېڭى جەڭدىن ئاچار سەھىپە .
ئايان بولار ئورتاق ئىرادە ،
جەڭدە ئالغان ئېغىر ۋەزىپە.....

ئەنە بىرسى قاراپ رۇجەكتىن
سەيلە قىلار گۈللۈك ۋادىنى .
تەلپۈنىدۇ يىراق - يىراققا
نېمە كېزەر ئېسى - يادىنى؟

ئۇ شاڭخەيلىك قاۋۇل بىر يىگىت
داشۇبىنىڭ يېڭى ئۇچۇرما قۇشى ،
ھىسسىياتى ، ھەركىتىدىن ئۇ
كورۇنىدۇ گويا ئۇچقۇچى .

دەيدۇ ، - قاچان بارىمىز دوستۇم
نېمىشقا تېز ماڭمايدۇ پويىز؟!
ئارلىقنى سورايدۇ پات - پات
كەلسە جاي ئېپ كۆتكۈچى ئەزىز .

ئەتراپىغا ئولاشتى بىر توپ،
شۇنچە قىزىق سۆھبەتتىن كېچىپ.
بېيجىڭدىن قايتقان بىر قازاق ئاقىن
قاراپ قالدى ئاغزىنى ئېچىپ.

دىدى ئاقىن پىچىرلاپ ماڭا:
— يارايدىكەن بۇ ئارتىس يىگىت.
كېچىڭدىن يايلاقتا ئوسۇپ
چوڭ بولغانغۇ دەيمەن ئەن ئېيتىپ.

مېنىڭدىمۇ ئاشۇ ھىسسىيات،
مەن ئاتىدىم ئۇنى كۇيچى دەپ.
تونۇشتۇردى يىگىت ئوزىنى
مەن يايلاقتا ئاددى قويچى، دەپ.

ئەسلىدە ئۇ گەنسۇلۇق ياشىكەن،
ماكانلاشقان يايلاققا كېلىپ.
ئوتكۈزۈپتۇ ئون نەچچە يىلنى
قوي بېقىشنى ئوز كەسپى قىلىپ.

بال ھەرىگە كەم بولماس شىرنە
مەيلى باغدىن ۋە ياكى تاغدىن.

گاھ ئاغزىغا چىشلىنىپ قالار
قولدىكى قېرىنداش - قەلەم.

يېنىدا بىر كىچىك خەرىتە،
تەكلىماكان كوزىدە ئۇنىڭ.
نېمىنىدۇ سىزدۇ ئاڭا
كۈلكە ئوينار يۈزىدە ئۇنىڭ.

نېمىلەرنى ئويلايدىكىن ئۇ،
گاھ كوزلىرى تىكىلەر يىراق.
يېپىلمايدۇ كىتاۋى ئۇنىڭ
ئۈچمىگىچە ئاخشىمى چىراق.

قىزىق، بىردىن ياڭراپ دومبۇرا،
يېنىمىزدىن ئاڭلاندى ئولەڭ.
قازاق ئەمەس قارىسام ئەنچى
ئەمما تىلىدا قىلچە يوق ئېۋەن.

ئاڭلانغاندەك بولدى ئاشۇ دەم
ماڭا تونۇش يايلاقنىڭ كۈيى.
شاۋقۇنلىدى ئالدىمدا گويا
ئېرتىشنىڭ دولقۇنلۇق سۈيى.

سالىقىن شامال ئۇرۇلدى بىردىن،
مەن قارىدىم دەرىزە ياققا.
لەتپە ئېيتقان خۇش چاخچاق جەڭچى
ئولتۇراتتى قاراپ يىراققا.

جىمىپ قالدى نىچۇك ئەمدى ئۇ؟
نىچۇك تويماي قارايدۇ ئۇزاق.
مەن قارىدىم بوينۇمنى سوزۇپ
كورۇندى ئۇ تونۇش ئىگىز تاغ.

كەلدى شۇدەم ئېسىمگە بىردىن
كېچە ئۇنىڭ ئېيتقان بىر سوزى:
مەن چېگرىدا گۈزەت قىلمەن
بولۇپ ئىگىز تاغلارنىڭ كوزى!

تۇگمىسىنى يېشىۋەتتى ئۇ،
مەيدىسىنى تۇتۇپ شامالغا.
كەلگىنىدەك تۇغۇلغان يېرى
دۇڭخەيدىكى يېرىم ئارالغا.

ھاياجاندا پاتتىم خيالغا
قالغانسېرى مەنزىل يېقىنلاپ.

توپلاپتۇ ئۇ نۇرغۇن شىرنىنى
قوي بېقىشقا كىرىشكەن چاغدىن.

ئەلگە ھەسەل تېپىپتۇ ئۇ
ئەجرە قىلىپ يىققان شىرنىدىن.
ئۈچ يىل بۇرۇن كەپتۇ بېيجىڭغا
تەتقىقاتچى بوپ ئوتۇپ پىرمىدىن.

قايتىپتۇ ئۇ قانات چىقىرىپ
تەلەپ قىلىپ يايلاققا بۈگۈن.
تاڭشۇرۇلغان بىر تۇلپار بولۇپ
يېڭى سەپەر بەيگىسى ئۈچۈن.

قىزىپ تۇرار تۇۋىغى ئۇنىڭ،
يايلاقنى ئۇ سېغىنغان قانچە؟!
ئوتكىنىدە پويىز يۇرتىدىن
شۇڭا پەرۋا قىلمىدى ئانچە.

خىيالىمدا ئاق خالات بىلەن
كورۇنەر ئۇ قوينىڭ قېشىدا.
گاھ يايلاقتا يېڭى نەسىللىك
ئات چاپتۇرغان بەيگە بېشىدا.....

ئىچى ئۇنىڭ كارۋان سارىيى،
يولۇچىلار ئۇزۇلمەس ئۇندىن.
يۈك توشۇسا يۈز توگە يۈكى
كەم بولمايدۇ ھەر بىر ۋاگۇندىن.

ئۇچۇپ ئوتەر شەپەق ئاستىدىن،
نەچچە تاڭنى يولدا ئاتقۇزۇپ.
كىرىپ كېتەر كەچكى ئۇيۇققا
ئاينى چىلاپ، كۈننى پاتقۇزۇپ.

يۇسا يامغۇر دەرىزىسىنى،
ئۇرۇلىدۇ قار ئۇچقۇنلىرى.
تىرىق - تىرىق چېكەر بوراندا
ساي - چوللەرنىڭ شېغىل - قۇملىرى.

تارالغاندا تومۇز ئاپتۇنى
قىزىپ كېتەر پويىزنىڭ ئىچى.
كەلتۈرىدۇ تاڭ شامىلىنى
ھەركەتلىنىپ توك يەلپۈگۈچى.

بىلىنمەيدۇ بۇغا تىنجىغى،
ئوتكىنىدە چاڭجياڭ بويىدىن.

— كەلدۇق، — دېدى ھىلىقى جەڭچى
بىر چاغ مېنى ئاستا بېقىنلاپ.

يېنىمدىكى شاڭخەيلىك يىڭىت
پاتماي قالدى شۇ دەم قىنىغا.
گۈر قىلىشىپ ئولاشتى ھەممە
ئالدىدىكى رۇجەك يېنىغا.

تېچ، ئىناقلىق ھاۋاسى قويۇق،
ئىگىز تاغلار ساڭا ئەسسالام!
تولغان دوستلۇق يېمىشلىرىگە
چەكسىز باغلار ساڭا ئەسسالام.
1979 - يىل ئاپرېل - ئىيۇل، بېيجىڭ - ئۈرۈمچى.

كوچىگار يىڭىت

بۇ تومۇرىبول ئۇزۇن ئاجايىپ
ئۇزۇلىدۇ لېكىن ئايىغى.
ئۇچار دائىم بۇ يولدا پويىز
توختىمايدۇ زادى ئايىغى.

تىنماي ئۇچقان پويىزغا باقسام
كورۇندۇ ھامان شۇ يىگىت.
شۇنچە قەيسەر، چارچىماس قىلدى
ئۇنى قانداق ئىرادە، ئۈمىت؟!

قۇلغىمدا بىر كوچىگارىنىڭ
بىر چاغ ماڭا ئېيتقان بىر سوزى:
"مەن خوش تىنماي تاشلىسام كومۇر
ئۇچسا ئىلدام دەۋرىم پاراۋۇزى!"
1979 - يىل ماي - ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

بېلەت

ئوچىرەتتە كۈتتۈم بىر ھازا،
بۈگۈن يەنە تەگمىدى بېلەت.
بىلەتچىمۇ قىزىق يىگىتكەن
تۇرمايدىغان لەۋزىدە پەقەت.

جىلى بولسام بېلەت ئالالماي،
ھەر قېتىم ئۇ: "ئەتە كەل" دەيدۇ.

ئولتۇرىدۇ قىشتا يولۇچى
ھوزۇرلىنىپ پەرقسىز ئويىدىن.

ئىشلەر تىنماي كوچىكار يىگىت
پاراۋۇزدا - ئوچاق يېنىدا.
مىڭ گىرادۇس ئىسسىقلىق ئۇنىڭ
ئەكس ئېتەر پۈتۈن تېنىدە.

يۇرتىڭىزگە رېتىم كەلتۈرۈپ
كومۇر تاشلار ئاشۇ ئوچاققا.
تەر تامچىغان ماڭلىيى ئۇنىڭ
ئوخشار گويا مارجان بۇلاققا.

ئوت گۇرۇلدەر، پويىز گۇكىرەر
ھەر بىر گۇرچەك قوشقان قۇۋۋەتتىن.
سۇيۇنىدۇ ئۇنىڭدىن كوڭلى
بەھرىمەندەك بارچە راھەتتىن.

ئېسى - يادى ئوچاقتا شۇڭا
قىلچە چارچاش سەزمەس يول بويى.
يەتسە پويىز مەنزىلگە چاپسان
گويا ئۇنىڭ بولىدۇ تويى.

چىقماي تۇرۇپ گېزىتكە ئېلان
تىزىملاشقان نەچچە مىڭ كىشى.
كۈندە نۇرغۇن ئالاقە كېلىپ،
تولدى مانا تاتىمنىڭ ئىچى.

كورسەتتى تۇ بىر توپ قەغەزنى
ئېلىپ مېنىڭ ئالدىغا قويۇپ.
— كۈندە بېشىم تىنچىماس مېنىڭ،
كېتەي دېدىم بۇ ئىشتىن تويۇپ.

بۇنى ئاز دەپ تۇرپان، پىچاندىن
يېغىپ كەتتى خەتلەر ئۈستىلەپ.
قويغانسېرى ئويۇننى، ئادەم
كۆپەيمەكتە بۇندا ھەسسەلەپ.

نېمە دەيمەن ئۇنىڭغا ئەمدى،
مەن ئامالسىز ياندىم ئارقىغا.
قىستىلىشىپ يەنە كۆپ ئادەم
تەلپۈنەتتى ئۇنىڭ ئالدىغا.

بىر چاغلاردا ئولتۇراتتى ئۇ
ئەسنەپ ئاشۇ پەنجىر قېشىدا.

تولا قاتناپ، ئوچرەتتە تۇرۇپ
ئاۋارىمەن، بېلەت تەگمەيدۇ:

يالۋۇرۇپمۇ ئېيتتىم نەچچە رەت،
مەن ئۇنىڭدىن بىر بېلەت تىلەپ.
—ئەتە، جەزمەن،— دىدى تۇنۇگۇن،
بۇگۇن كەلسەم يەنە ئاشۇ گەپ.

سەۋرى تۇگەپ، جۇدۇنۇم ئورلەپ
باسالمدىم ئەمدى ئۈزەمنى.
زەردە بىلەن ئېيتتىم ئۇنىڭغا
نەچچە دىمەي كەتكەن سوزۇمنى:

—نەچچە كېلىپ قايتتىم ئائۇمىت،
راست گېپىڭنى بىلىمدىم يىگىت.
تۇتىياكەن بېلىتىڭ سېنىڭ،
بىكار كەتكەن ۋاقتىمغا ئىست.

دىدى يىگىت كۈلۈپ، چىرايلىق:
—مەنمۇ خىجىل، رەنجىمەڭ ئانچە.
كۈندە ساتقان بېلەت ئاز ئەمەس،
يېتىشمەسە ئامالم قانچە.

سايرامنى كورۇپ.....

مانا،

گۈزەل سايرام —

ئاسمانغا تۇتاشقان كوك دېڭىز

چايقالماقتا

سۇيۇپ يېشىل قىرغاقلارنى.

ئۇ شاھىدى تارىخنىڭ،

ئۇ ئاڭلىغان

ئىلى سۇرگۈنلىرىنىڭ مۇڭلۇق ناخشىسىنى،

ئۇنىڭ دولقۇنلىرىدا

ئەكس ئېتىدۇ ئەجداتلار جاسارىتى،

ئۇ مۇدەھىش زامانلاردىمۇ

كوڭۇل سەھراسىغا كۈچەتلەر تىكىپ

ياشناشقان يېشىل يوپۇرماقلارنى.....

مىڭلاپ ئادەم پەرۋانە بوپتۇ
بۈگۈن ھەر بىر بېلەت بېشىدا.

نېمىشقا بۇ ئويۇنغا شۇنچە
كېتىدۇ خەق ئوزىنى ئۇرۇپ؟
كورگەنلىرى ئېيتقۇسىز خوشال،
ئەمما يەنە قانمىغان كورۇپ.

كېتىۋېتىپ ئويلىدىم شۇنى،
قاچان كورۇپ قانمىز ئۇنى؟

ۋىسال كۈيى

يايرىدى كوڭلۇم قاناتلىق قۇش بولۇپ
تاڭ بىلەن كىرگەچ ئېلىم گۈل پەسلىگە.
نەچچە يىل ھىجران ئوتىدا ئورتۇنۇپ
باغ ئارا يەتكەچكە جانان ۋەسلىگە.

كەلدى زىبا قولىدا گۈلدەستىسى
كەلدى چولپاندىك جامالى نۇرلۇنۇپ.
تولدى سۈيگۈ شەرۋىتى دىل جامىغا
سايىردى بۇلبۇل چىمەندە زوقلۇنۇپ.

كەتتى كەلمەسكە جۇدالىق تۇنلىرى
كەتتى مەڭگۈ جۈت - زىمىستان قوغلۇنۇپ.
ئالدىمىزدا زور چېلىشلار بەيگىسى
ئۈچىمىز مەنزىلىسېرى تۇلپار بولۇپ.
1979 - يىل ماي، ئۈرۈمچى.

بىر چاغلار.....
ئۇنىڭ ئوركەشلىرىدىن
چاچرىدى قىپ - قىزىل قانلار،
بۇ ئىدى تاڭغا تەشنا ئوغلانلارنىڭ
قايغۇ - ئەلىمى،
يۈرەك زەردىسىدىن توكۇلگەن قېنى.
بۈگۈن
ئۇنىڭ يېشىل ۋادىلىرىدا
قايىنماقتا توي - بايرام،
يايلاقلاردا
قىيغىتىدۇ قوزا - تايلاقلار،
ياڭرايدۇ ھەر ياندا زەپەر كۈيلىرى،
يايرايدۇ شاتلىقتىن چۇپاننىڭ جېنى.
سۈزۈك سۇ ئەينىگىدە
پارلايدۇ چاقناپ قۇياش جىلۋىسى،
ئاققۇلار ئەركىن قىلىدۇ پەرۋاز
قىزىل شەپەقنىڭ نۇرىغا چومۇپ.
زوققا تولدۇم،
ئىلھامغا چومدۇم،
دولقۇنلىرى دەۋردەك جۇشقۇن،
ۋادىسىدا قىپ - قىزىل لالە،
بەختى كۈلگەن سايرامنى كورۇپ.

1978 - يىلى سېنتەبىر، غۇلجا.

شۇندا بۇيلا سۇندى - دە، بىردىن،
چىقىپ كەتتى چاق ئوز ئوقىدىن.
چاقتىن ئاجراپ يەرگە چۈشتى ئوق،
ئىككىلىسىنىڭ رولى بولدى يوق.

“بىز” ۋە “مەن”

“بىز” دىگەن سوزلىرىڭ ھەر بىر يىغىندا،
ئوتەتتى بېغىشلاپ دىللارغا شاتلىق.
ھەتتاكى ئانىنىڭ قولىدا بوۋاق،
تەلپۈنۈپ قوياتتى كۈلۈپ بىر تاتلىق.
ئەمما سەن بۈگۈنكى قىلغان سوزۇڭدە،
سوزلىدىڭ: “مەن” نى كوپ كوكسۇڭگە ئۇرۇپ.
— “ئېتىزدا ئاشلىقلار تەلپۈنمەس بۇنچە،
كەلمىسەم سىلەرگە بىر كادىر بولۇپ”.....
ھەيرانلىق قاپلىدى دىللارنى شۇ ئان،
يۈزلەردىن تەبەسسۇم ئۇچتى ئۇشتۇمتۇت.
بەزىلەر خىيالچان تىكىلسە يەرگە،
بەزىلەر كوزىدىن چاقناپ كەتتى ئوت.
ھەيرانلىق ئىلكىدە تۇرۇپ قالدىڭ جىم،

تۇرغان شاۋدۇن

چاق بىلەن ئوق

(مەسەل)

ھارۋا ھامان غىچىلداپ ماڭار،
چاق بىلەن ئوق ئاستا پىچىرلار.
چاق ئېيتىدۇ: "مېنىڭ كۈچۈم كوپ،
مەن بولغاچقا ئارتىلىدۇ يۈك.
بارلىق يۈكنى مەن ئېپ بارىمەن،
ھارۋىكەشنىڭ چىنىدىن يارىمەن."
ئوق ئېيتىدۇ: "بولمىغاندا مەن
چوگۈلەيسەن قانداقلارچە سەن؟
يۈك تارتىشتا رولىم چوڭ مېنىڭ،
ماختىنىشقا ھەققىڭ يوق سېنىڭ".

*

*

*

باغلارنى ئايلىنىپ چىققان شوخ شامال
دىماققا ئۇرىدۇ گۈللەر ھىدىنى.
نەدىدۇ چاڭلىداپ سايرايدۇ بۇلبۇل،
— سايىرىغىن كۈيلەپ بۇ تاڭ سۇبھىنى!
خەيرلىك تاڭ سەھەر!

سەن بىلەن يېزام،
ئىش بىلەن باشلايدۇ يەنە بىر كۈنى.
پىچىرلار زوق بىلەن مېنىڭ پەيچاڭى،
خۇددى شۇ تاڭ ئوخشاش نۇرلىنىپ يۈزى.
تېتىتىپ ھاۋانى جاراڭلىدى داڭ،
ھە، ئۇردى ئۈنۈمۇ شۇ پەيچاڭ ئۈزى.
ھە، ئەنە بىر توپ ياش ماڭماقتا ئىشقا،
شۇ مېنىڭ پەيچاڭى ئۇلارغا يولباش.
ھاۋانى كېزىدۇ جۇشقۇن ناخشىلار،
ناخشىلار ئۇلارغا ھەر ۋاقت يولداش.
پايانسىز گوبىنىڭ بىزەپ كوكسىنى،
ھە، ئەنە زوق بىلەن ئىشلەيدۇ ياشلار.
ئالدىدا بارىدۇ مېنىڭ پەيچاڭى،
تامچىيدۇ يۈزىدىن سىماپ تامچىلار.
دەم ئېلىش: ئولتۇرار ياشلار چورسەدەپ،
شاخلىرى باراقسان قېرى جىگىدىنى.
دىللاردا ئىنتىقام ئويغۇتار پەيچاڭ،

ئۈزەڭمۇ سوزۇڭدە قىلالماي داۋام.
 دەر ئىدىڭ: "ئەل مېنى دەر ئىدى 'قالتىس'،
 ھە بۇگۈن نىمىشقا ئۈزگەردى ئاۋام؟"
 بىلەمسەن، بولسا ئەل مىسالى دېڭىز،
 سەن ئاڭغا قوشۇلغان پەقەت بىر تامچە.
 تامچە سۇ باسالماستە شىنالىقنى ھىچ،
 بولسىمۇ سۇزۇڭ ھەم سوغۇق ھەرقانچە.
 ئىستىسەڭ ھەقىقى "قالتىس" بولماقنى،
 تەمەننا، تامادىن بول ھامان يىراق.
 ئۇ ھالدا سەن گويا بىر چىنار بولساڭ،
 بولۇر ئەل سەن ئۈچۈن مۇنبەتلىك تۇپراق.

مىنىڭ پەيچاڭى

كۈزەتتە ئۈزىدى يەنە بىر كېچە،
 ئويىنىدۇ ئۇپۇقتا سىمپىرەڭ شولا.
 نۇرلىنىپ ئۇياتچان قىزلار كۈزىدەك،
 نەگىدۇ مۇكەمەكتە ئوماق يۇلتۇزلار.
 چىللىشىپ خورازلار خوشال بەس - بەستە،
 چاراڭلىق ئۈنىگە كۈمدى يېزىنى.

پىغان

خوشلۇشۇپ كۈن پاتار تاغلار كەينىگە،
بۇلۇتلار ئورانغان ھەسرەت ئوتىغا.
قىيانىڭ لىۋىدە سۇرىمەن خىيال،
كوز سېلىپ دەرياغا - دولقۇن يۇرتىغا.

ئەسلەيمەن بىز بىللە يۈرگەن چاغلارنى
كۈزۈتۈپ قىيانىڭ، گۈلنىڭ ھوسنىنى.
ئۇچقۇنلار چاچراتقان ياشنىڭ تامچىسى
يۇيىدۇ شۇڭغىغان ئاققۇ كوكسىنى.

سەن گويا كېلىسەن دولقۇنلار بىلەن،
سېغىنىش، ھاياجان چىرمايدۇ مېنى.
مەن گويا كورىمەن ۋىسال چۈشىنى
تىنىغىڭ مىسالى دەريا تىنىغى.

پاش قىلىپ توت شۇمىنىڭ قىلمىشلىرىنى.
شەپەقتە قىزارتىپ چەكسىز دالانى،
ئولتۇرار قۇياشمۇ تاغلار كەينىگە.
ياڭرىتىپ دالانى ناخشىسى بىلەن
قايتىشار ئەزالار ئوز ئويلىرىگە.
ۋە لېكىن شۇ مىنىڭ پەيىچاڭى ئەنە
كۈندىكى ئادىتى بويىچە يەنە؛
دادۇبىيۇ تەرەپكە ماڭماقتا دادىل،
تاپشۇرۇپ ئالماققا يېڭى ۋەزىپە.
ئاي نۇرى ئوينىيدۇ تاللار ئۇچىدا،
كەلمەكتە ئۇ يەنە پوسلارنى يوقلاپ.
يولدا ئۇ كىرىپ ئوتتى ماخۇغا،
ۋە بەردى مالچىغا بېدىنى توغراپ.
ئوتىدۇ شۇ ھالدا ئۇنىڭ كۈنلىرى،
بىلمەيدۇ ھىچقاچان ئارام ئېلىشنى.
دەيدۇ ئۇ: چاچماقتا پارتىيىمىز نۇر،
ئىشلەشنىڭ پەيتى بۇ، بىلمەي ھېرىشى.

ئايرىلغان چېغىدا ئوز باتۇرىدىن
تىترىدى ھوكىرەپ جەڭ مەيدانلىرى.

ساتقۇنلار كۈلۈشتى، لېكىن بىلمىدى
تارىخنىڭ ساتقۇنغا كۈلمەسلىگىنى.
دەرياغا تاشلىدى، لېكىن بىلمىدى
دەريادەك ئوركەشلەپ ئۆلمەسلىگىنى.

قار - مۇزلار باستى ھەم لېكىن قار - مۇزلار
دەريانى ئېقىشتىن توختىتالامتى؟
قانچە ئىت ئېقىنغا تىققاندۇ تۇمشۇق،
لېكىن ئىت دەريانى بۇلغىيالامتى؟

باھارنى ئويغاتتى قۇياش قايتىدىن،
ئورتەلدى ساتقۇنلار - ھايات ئەخلىتى.
ئەپكەلدى شۇرغان يۇتقان كۇيۇڭنى
تاغلارنىڭ كەلكۈنى - باھار شەپقىتى.

بىراق سەن كەلمىدىڭ قايتىپ يېنىمغا،
قاينامدا تەۋرىنەر قەلبىڭ يەلكىنى.
گۈل يەنە شۇرلاپ ئېيتماقتا چۈچەك،
ئىنتىزار ئاڭلاشقا بىزنىڭ كۈلكىنى.

قوينۇمنى ئاچقاندا غايىپ بولسەن،
باغرىمغا ئۇرۇلار دەريا سالقىنى.
قېنى سەن جۇدۇنلار ئەپكەتكەن دىلدار،
تىترىتەر يەر - كوكنى زاردىم شاۋقۇنى.

ھەقىقەت يولىدا سۇلدى گۈلتاجىڭ،
ئەدىگەن چاغلاردا زۇلمەت ئويۇنى.
شۇ قىيا ئۈستىدىن تاشلىدى سۇغا
چەيلەنگەن گەۋدەڭنى ئاپەت قۇيۇنى.

سەن كەتتىڭ تۈزىغان چاغدا ئادالەت
مۇھەببەت قاخشىغان قارا ئاخشامدا.
سەن كەتتىڭ شاخلىغان چاغدا جىنايەت
خارلانغان غايە بار ئىدى ناخشاڭدا.

سۈرگۈنلۈك يىللاردا ئاققۇزغان يېشىڭ
قالدى گۈل - غۇنچىنىڭ بولۇپ شەبىنىمى.
كەشەنلىك پۈتۈڭدىن تامچىغان قاندىن
يېزىلدى چوللەرگە ۋىجدان قەسىمى.

توھمەتچى ساتقۇنلار سېتىشتى سېنى،
ساتقاندەك ئەرزانلا ۋىجدانلىرىنى.

ئالدىدا چوققىدىن ئوينىتىپ دولقۇن،
كۈزەللىك دۇنياسىدىن ئاچتىڭ مەنزىرە.

مسالى ئوغلىنى ئۇزاتقان ئانا
دولقۇنلۇق مېھرىنى قىلماقتا بايان.
مسالى بۇلاقلار ئېقىنى بىلەن،
ئاقماقتا قەلبىڭدىن - قەلبىمگە داستان.

جىلغىلار ۋۇجۇدۇم بولەنگەن بوشۇك
چوققىلار غايىغا ئورلەشتە شوتا.
ئەي بۇركوت ماكانى سېنىڭ ئىرادەڭ،
ئارزۇغا قاناتنى قىلىدۇ ئاتا.

ھاياتى نەپەسنىڭ شاماللار گويا،
سۈيىمەن كۈن سۈيىگەن قىيالىرىڭنى.
سۈيىمەن خىيالىنى ئېلىپ كەتكۈچى،
مېھرىڭنىڭ ئېقىنى - قىيانلىرىڭنى.

كوپ قېتىم قۇيۇنلار قاپسىغان سېنى،
ئۇچۇرۇپ كەتكىنى قار ۋە قۇم بىراق.
ئىستىلا يولىنى تورىغان ئىدى
كوكسۇڭدىن ۋۇلقانلار ئېتىلىپ قايناق.

تاج بولدى تاغلارغا ئەنە ئالتۇن ئاي،
جاۋاپ يوق توۋلىسام ھىچبىر سوزۇمگە.
چۇش كورۇپ چۇشۇمدە بارسام يېنىڭغا،
چاقنايدۇ ئانا يەر ئەكسى كوزۇڭدە.

ياتسەن دولقۇننى قەبرە قىلىپ سەن،
كۈي تىڭشاپ ئۇيقۇدا - بۇزۇلماس چۈشتە.
ئوبرازنىڭ نۇر چاچار بۇيۇك قىيادا
بۇلۇتلار يۈگىگەن مەغرۇر بوشۇكتە.
1979 - يىل 26 - ئىيۇل.

تاغ لىرىكىسى

ئۇزاتتىڭ ئومرۇمنىڭ ئالتۇن دەۋرىدە
ئەي يۇرتۇم تاغلىرى مېنى سەپەرگە.
يار بولۇپ يۇرىڭنىڭ خىتاپلىرىغا،
ئاتلاندىم يەنە جەڭ ئۈچۈن سەھەردە.

خەير - خوش ئەي رەڭدار دېڭىزدەك تاغلار،
كورسىنەر كۈيۈڭدە بوران موجىرە.

ھورلۇك دەپ تۇغۇلۇپ نى - نى ئارسىلان،
ھورلۇك دەپ قەلبىنى كۆمگەن شۇ يەرگە.

روھىڭدىن تورەلگەن ئاشۇ ئىرادە،
ياشدى ۋە تۇغدى قۇياش ئاقىۋەت.
تىكلىنىپ قۇربانلار بەستى بار قەددىڭ
قوشاچى دەريالار توكتى مۇھەببەت.

ئاھ..... ئوتتى ئالەمدىن دەۋر ئاتىسى،
قەلبىنىڭ نۇرىنى ساڭا بېغىشلاپ.
بوراندەك قەدەمدە كەلدى ئىزباسار،
تېخىمۇ كۆركەم بىر كۆكلەمنى باشلاپ.

گۈكۈرە ئەي تاغلار! كۈلمەكتە ئىقبال،
ۋىشكىلار ئورماننى قويمىقتا پەستە.
مارسقا يول ئېلىپ زامان كېمىسى
چوققاڭنى قىلدۇ قونالغۇ ئەتە.

قىيادىن ئېگىلەر سامانچى يولى،
ۋادىلار قاناتتەك پۈتۈلەر ساڭا.
سەن تاغلار شاھىمۇ بېشىڭدا زەر تاج
تىزمىلار دەۋرىمىنىڭ قوشۇنى گويا.

كوپ قېتىم تولغاندىك ئىكراپ ئەلەمدە،
بەستىڭنى جاھالەت زەنجىرلىگەندە.
بورانلار قوزغىدىك،

ئوغلانلار قېنى —
يۇلغۇندا گۈل بولۇپ يەلپۈلدىگەندە.

كوپ قېتىم چىللىدىك، بىزنى قۇتلۇدۇك،
غەزەپلەر گۈلدۈرى گۈلدۈرلىگەندە.
قىلىچلار بىسىدىن يالترىغان نۇر
ئۇپۇققا ئېقىندەك ئىلگىرىلىگەندە.

قان كېچىپ جەڭ قىلدۇق، شۇ جەڭلەر ئىزى
ھىلىمۇ سەھراغا سۇرلۇك خاتىرە.
قۇربانلار ئەرۋاھى يۈرگەندۇ بەلكىم
جەڭگاھلار ئىچىدە سېلىشىپ گىرە.

ئازاتلىق يولىنى تاپالمىدۇق بىز
ۋە ئوچتۇق ئاخىرى ئاخشامقى نۇردەك.
چوخچايغان ھاكتاشلار بولدى قەۋرىمىز،
ئەسىرلەر پۇتىدا ئاقاردى سۈيەك.

ساناقسىز قىيالار، ساناقسىز قەۋرە،
ساناقسىز قەۋرىدە بىرلا ئىرادە.

چىچەك پەسلى ئېيتقان ئارزۇبۇك،
چىچەكلەپتۇ مانا قىش كۈنى:

بەزەن كوكتىن ئۇچار ئىكەنسەن،
يەرگە ئاققان يۇلتۇزدەك گويا.
بەزەن چەكسىز ئۇبۇق قوينىدا،
ئېچىلسەن ئاق گۈلدەك گويا.

كۈتەر ھەر كۈن پاراشۇتچى قىز
قۇچاق ئېچىپ ئانا يەر سېنى.
سەن ئاسماندا، مەن يەردە دائىم،
قىينار شىرىن سېغىنىش مېنى.....

قىرغاق بويلاپ كەلدىڭ يەنە سەن،
سۈيگۈمىزگە قىرو- ئاي گۇۋا.
چىچەك پەسلى ئالغان ھەر نەپەس،
ئاڭلىنار قار ئاستىدىن گويا.

1978 - يىل 20 - دېكابىر.

خوش تاغلار، شۇ غايە جېڭىگە كەتتىم،
سەن قەلبىم، مەن سېنىڭ قەلبىڭ پارچىسى.
شاۋقۇنلۇق ئورمانلار، شاقىراتمىلار
ئەيلىدى يوللۇغۇم يېڭى ناخشىنى.

قانداقمۇ ئۇنتۇيمەن بورانلىرىڭنى،
يالقۇنلار چاقنىغان ئېقىنلىرىڭنى.
ئوبرازىڭ يۇرىدۇ مەن بىلەن بىللە،
ئەپكىتەي جەڭگاھقا چېقىنلىرىڭنى.
1978 - يىلى ئۆكتەبىر.

چىچەكنىڭ سىرى

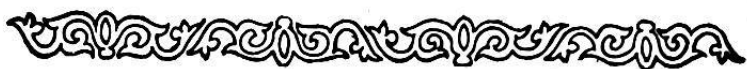
قىرغاق بويلاپ كەلدىڭ يەنە سەن،
بۇلۇتلاردىن شۇڭغىغاندا ئاي.
يىراقلاردا ئۆگىدەر ئورمان،
ئەينەكتىن يول سالغان بىزگە ساي.

ئويىنغاندا ئاسمان چىچىكى،
چۇشتى ئەسكە چىچەكنىڭ سىرى.

ئاتتى كۈلۈپ چىرايلىق تاڭمۇ
تاغۇ - دالا ئالتۇن رەڭ ئالدى.
سەپدىشىمغا تاپشۇردۇم پوستىنى،
لېكىن قەلبىم چوققىدا قالدى.
1978 - يىلى ئاپرېل.

يېڭى پەرمان

بۈگۈن پايتەخت كوكىدە قىپ - قىزىل تۇغلار قىلىپ جەۋلان،
ئەجەپ جۇشقۇن قىياپەتتە نەپەس ئالدى يېڭى دەۋران.
يېزىلماقتا شىجائەتتە ئىلىم - پەن قامۇسى ئەمدى،
بۈگۈن مۇنبەردە خۇاجۇشى جاكا قىلغاچ يېڭى پەرمان.
يېنىپ چوغدەك ئۇلۇغ ئىستەك يۈرەكلەر تەكتىدە شۇ دەم،
ئىلىم - پەن ئەھلىنىڭ ئوتلۇق كوزىدە ياندى نۇر، چولپان.
تۈمەن تۇلپار بىراق كىشىنەپ يېڭى جەڭگە يۇرۇش قىلدى،
كۈرەشنىڭ جامىدىن كەۋسەر ئىچىپ كۈلدى جىمى ئىنسان.
ئىجاتقا ئاشنا خەلقىم نىشانغا ئات سېلىپ ماڭدى،
جاپا - مۈشكۈل تېغى ھەر بىر قەدەمدە ئەيلىنەر تالقان.

ئابدۇكېرىم مەخسۇت

قەلبىم يەنە چوققىدا قالدى

مەن تۇرىمەن ئاپتومات تۇتۇپ
تىك چوققىدا، ئاستىدا كوك مۇز.
قار قۇيۇنى ئۇچار چىقىراپ،
ۋۇجۇدۇمدا يالقۇنلار تومۇز.

بەستىم قارىغاي، يىلتىزلىرىمغا
تۇتاش گويا تۇمەن جىلغا-ساي.
ۋەتەن مېھرى قەلبىمدە دەريا
كوز نۇرۇمدىن چاقنار تولۇن ئاي.

ئانا ۋەتەن، قىران بۇركۇت سەن،
قانتىڭنىڭ بىر تال پېيى مەن.
قىلچىڭ مەن گويا چاقنىغان،
كەلسە دۇشمەن پېيىنى قىيمەن.

چارەك ئەسىر نەزمىسى

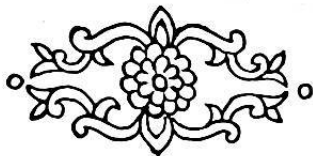
دۇنيانىڭ شەرقىدە ئېتىلدى ساليوت،
بەيگىگە بېرىلدى تارىخىي پەرمان.
توت بۇيۇك قورغانغا باشلىدى ھۇجۇم
ئۈچ تاغنى ئورۇگەن جەڭگىۋار كارۋان.
ئىلم - پەن كوكىدىن يوقالدى بۇلۇت،
لەھەتكە ئۈزىدى توت رەزىل قۇرۇت،
ئۇمىتلەر بىخلىنىپ چىقاردى ياپراق،
ۋىسالغا يۈزلەندى ئەسىرلىك ئارمان.

يىگىرمە ئۈچ يىلغا قارايمەن مەغرۇر،
ئېچىپتۇ قۇچاقنى ئىقبال دىلبىرى.
نى قىيىن ئۆتكەلنى بوسۇپ ئۆتىمىز
بولغاچقا رولچىنىڭ دانا تەدبىرى.

كۈرەش قايناق، ئۈمىت پارلاق، تولۇپ تاشتى ئىشەنچ بىزدە،
تۈمەنلەپ لى سىگۋاڭ بىرلەن تولۇپ كەتتى بۈگۈن مەيدان.

تۈزۈلدى بىر ئۇلۇغ گۈيخۇا، كورۇندى پارلىغان مەنزىل،
كۈرەشكە باغلىدۇق بەلنى قاناتلانغان گۈزەل بوستان.

1978 - يىلى ئىيۇن.

بىر مەھەل كورەڭلەپ ئوتتى خاقانلار،
بىلگىنى ئوق ئېتىش تارتىشىپ ساداق.
پەن ئەھلى خارلاندى، زالم مەلئۇنلار
باش كېسىپ، قان ئىچىپ چىقاردى ئاتاق.
مەدىنى مىراسلار قىلىندى ۋەيران،
ئەدىپلەر، ئالىملار بولۇشتى سەرسان،
ئىلىم - پەن بوشۇكى ئۇلۇغ ئېلىمىز
بوپ قالدى ئاخىرى ئاق، نامرات، قالات.

ۋە لېكىن ياتىمدۇق شۇ چاغلاردا جىم،
تاقەتنىڭ قازىنى تېشىپ قايىندى.
ماۋجۇشى باش بولغان ئۇزۇن سەپەرنىڭ
ئۇرۇغى ۋە تەندە كوكلەپ ئايىندى.
تاڭ بىلەن دەس تۇردى ئورنىدىن جۇڭخۇا،
ئۇستازنىڭ قولىدا تۇزۇلدى گۇيخۇا،
ئاق قەغەز ئۈستىگە سىزدۇق بىز رەسىم،
مەرىپەت گۈلشىنى كۈلۈپ يايىردى.

بىز قىلساق چوققىلار ئۈستىگە ھۇجۇم،
بەزىلەر تەندىن ئاتتى ئوق ياساپ.
سىبىرنىڭ ئېيىغى شالىنى چېچىپ،
ھەر ياقتا قۇترىدى ھۇۋلاپ، يول توساپ.

ماڭغاچقا ئۇستازنىڭ ئاچقان يولىدا،
موجىزە ئاچقۇچى ئەلنىڭ قولىدا،
تاپاننىڭ ئاستىدا قالدۇ تىك تاغ
مۇستەھكەم باغلانغاچ يىگىت كەمىرى.

پەيلاسوپ ئەمەسمەن ياكى تارىخچى،
جۇڭگولۇق شائىرمەن — بەختىيار ئادەم.
جان — دىلدىن سۇيىمەن پەن، تېخنىكىنى،
بۇنىڭسىز گۈللىمەس ھېچقاچان ئالەم.
كۆرەشسىز، مېھنەتسىز بولماس سائادەت،
ئىلىمىز جاھاننى قاپلار جاھالەت.
دەۋرنىڭ چاقىنى سىلجىتار ئالغا
ماۋجۇشى بايرىغى — جەڭگىۋار ئەلەم.

ئوتكۈزدى تارىختا ئەللىك ئەسىرنى
ئەجداتلار ھورلۇك دەپ گۈلخانلار بېقىپ.
ئىلىم — پەن ھوقۇقى تەگمەي ئۇلارغا،
ھاياتى ئوتكەنتى لاي سۈدەك ئېقىپ.
لى شىجىن، شاڭگاۋدەك ئىجاتكارلار خار،
توھپىسى بولغانتى ئۇلار ئۈچۈن دار،
قالغاچقا كومۇلۇپ تالاي كەشپىيات،
چۈي يۈەنمۇ ئاھ ئۇرغان ساماغا بېقىپ.

بىلىمىز، ئىلگىرىلەش ئەمەسدۇر ئاسان،
جەڭچىگە بۇ ھامان روشەن ئەزەلدىن.
دەپتىكەن: "ئاشققا باغدا تۇيۇق بېقىن"،
نامەرتلەر مەھرۇمدۇر مەشۇق گۈزەلدىن.
زاماننىڭ تەلۋى يۇكسىلىش، گۈللەش،
خەتەرلىك چوققىغا جان تىكىپ ئورلەش،
بىز باسقان مۇساپە ئەمەسمۇ ئايان
مەردانە ئىزلاردىن، ئوتلۇق غەزەلدىن.

خۇاجۇشى چىقاردى جەڭگىۋار پەرمان،
توتىلىش جېڭىگە ئېتىلدى سالىوت.
سەپەرگە ئاتلاندىق سەككىز يى پالۋان،
بىر قولدا گاڭ قەلەم، بىر قولدا ئومۇت.
كور، جاھان، جۇڭگونىڭ ئوغلانلىرىنى!
ئالماقتا ئىلىم - پەن قورغانلىرىنى.
بىز بۇگۈن ئات سالغان ئۇزۇن سەپەردىن
ئەڭ گۈزەل ئىستىقبال بولار تەۋەللۇت!

ئۇستازنىڭ سوزىنى چىڭ تۇتۇپ ئەستە،
توسقۇنلار قەددىنى پۈكۈپ پەيۋەستە،
توتلىشىش يولىغا چۈشتۈك يەڭ تۇرۇپ،
قۇتىغان شۇملاردىن ئېلىپ بىز ھېساب.

كېمىمىز ئۈزگەندە ئىقبال يولىدا،
ياقغا ئېسىلدى توت رەزگى قامغاق.
جياڭ جىيىشى مىراسى تومۇر كالتەكنى
بېشىمىزدا ئويناتتى، كىيدۇردى قالىپاق.
“.....لاشتۇرۇش — چېكىنىش” دىيىشتى جوراپ،
ماڭماقچى بولۇشتى نىشانى بۇراپ،
ئورلىدى قەھرىمىز يالقۇنى كوككە،
تىك چۈشتى تەككەندە بىزنىڭ شاپىلاق.

ئېلىمىز شاتلىقتىن قىلدى تەنتەنە،
چوققىغا ئورلەشكە يارالدى پۇرسەت.
“تۇتقىنى چىڭ تۇتۇپ، دولەتنى تۈزەش”
بۇ دانا تەدبىردە ئالەمچە قۇدرەت.
پەخىرلەن، ۋەتىنىم، ئىقبالنىڭ پارلاق،
ئىزباسار قوماندان كوتەردى بايراق،
كامىلدۇر ئىشەنچىم، ئاشدۇ ئىشقا
يىگىرمە ئۈچ يىلدا مىڭ يىللىق سۇرئەت.

كۈرەشنىڭ مۇشكۈلى ئەمدى.

ئۇلۇغ ئۇستاز بەخش ئەتكەن

زەپەر دەستۇرى قوللاردا،

قېزىلماقتا ئىلىم - پەننىڭ

باھاسىز مەھسۇلى ئەمدى.

جاھان پەللىسىگە يەتمەك

ئۈچۈن چىڭ باغلىدۇق بەلنى،

ۋەتەندە ئەۋجىگە چىققاي

كۈرەشنىڭ مەرغۇلى ئەمدى.

1978 - يىلى ماي.

يامغۇر بولۇپ

سالا - سالا ئېتىزلا رغا تاراسلاپ

دەل پەيتىدە ياغدى زۇمرەت تامچىلار.

ياشناپ كەتتى قۇۋۋەت تېپىپ تېخىمۇ

تەشئالىغى فېنىپ يېشىل مايسىلار.

ئابلز ھوشۇر

پەنگە يۇرۇش ناخشىسى

كېسىلدى توت زىيانداشنىڭ
زەھەرلىك شۇم قولى ئەمدى.
ئېچىلدى ئالغا ئورلەشنىڭ
نۇرانە كەڭ يولى ئەمدى.

قەدىردان داھى خۇاجۇشى
ۋەتەن - ئەلگە نىجات بەردى.
ئوڭۇشلۇق ئالغا ئۇچماقتا
چېلىشنىڭ دۈلدۈلى ئەمدى.

تۇتۇپ بىز تۇتقىنى مەھكەم
يېڭى سەپەرگە ئاتلاندىق،
بىلىنمەس بىزگە تىماقچە

باھار تۇيغۇسى

كۈزەل تۇيغۇ، شاتلىق بېرىپ كوڭلۇمگە مېنىڭ،
ئانا يېرىم باھار كەلدى قوينۇڭغا سېنىڭ.

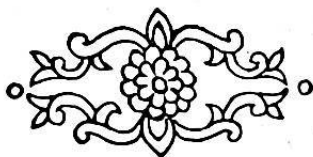
*

*

قوۋناق ھايات شىرىن دەمگە بېرىپ كاپالەت،
باھار كەلدى، ئەجەپ باھار ساڭا مۇبارەك.
بەرھەم يىدى ئەسىرى مۇزلار كەتتى چاراسلاپ،
ئەترە بۇيلۇق يامغۇر ياغدى ئەنە تاراسلاپ.
بىر باھاركى خاسىيەتلىك دەرتلەرگە داۋا،
باھار كەلدى قايتتى ياشلىق باشلاندى ناۋا.
ئوز سەتھىگە پاتماي ئاقتى دەريا ۋە ئەنھار،
نۇر ئىلكىدە پارلاپ كەتتى مۇقەددەس دىيار.
ياقۇت ماڭلاي تاڭ ئاتقاندا ئۇرغىدى سابا،
مەجنۇن تاللار جىلۋە قىلدى رەڭلەندى راسا.

پەن - تېخنىكا قانات يايدى گۇڭشېدا،
يامغۇر تىلەپ تەلمۇرمەيمىز ساماغا.
ناسۇسلاردىن پۇرقۇپ چىققان زىلال سۇ
يامغۇر بولۇپ قۇيۇلماقتا دالاغا.

78 - يىل ئىيۇل .

ئاسىنىمىز قارا تۈتەك، ياندۇق پىغاندا.
جانى تىكىپ، قانلار توكۇپ يوقاتقان دەۋر،
تېرىلمە كىچى بېشىمىزغا سالماقچى جەۋر.
تۈگمە ئۈچۈن قاراپ تۇرۇپ توگە سويۇلدى،
قارىغانغا ئالايدىك دەپ كوزلەر ئويۇلدى.
قەلەي ئىدى، تومۇر ئىدى ئالتۇن دىگىنى،
تۇتۇن ئىدى، تۈتەك ئىدى يالقۇن دىگىنى.
تىك ئۇچقانلار سەلتەنەتتە ئېتى پەرىشتە،
بۇدۇنسى بۇركۇت بولدى چىقتى ئەرشكە.
سۈيگۈ-ۋىجدان كىردى ئەمدى تاۋار سېپىگە،
توققۇزمۇ ھەم ئوتتۇز بولدى كىرسە ئېپىگە.
توھمەت، قىيناق، ئۇرۇش، چېپىش
زۇغۇيلۇق دەستى،

گۇمران بولغان جاڭ چېپىشغا خاس ئىدى ئەسلى.
تېرىۋالدى بۇ ئەخلەتنى قىلدى تىلتۇمار،
قانغا سېزىك سۈلۈك بولدى سوپى قانخۇمار.
ئۇلار قارا يۇرىگىدە چايان باققانلار،
ئەل كوزىدىن مىدال ياساپ

شۆھرەت تاپقانلار.

قۇربى يەتسە يەرنى توتكە ئالسا پارچىلاپ،
ھاۋا بىلەن سۈنىمۇ ھەم بولۇپ-قاچىلاپ.
پەقەت شۇندا ئەجدەر نەپسى-تاماقاناتتى،

كۈمۈش چوققا يۈكسەك تاغلار تىنىق - تۇمانسىز،
تاغدا باھار، باغدا باھار ئېنىق گۇمانسىز.
چەكسىز - چەتسىز كەڭلىكلەردە سەرپ چىلۋىسى،
باھار كەلدى بۇ باھاردا ئىقبال قىلۋىسى.
بىللۇر چاچار ئەشمە سۈيى قىياق بەرگىگە،
يەرۇ - جاھان كۈلەر خوش دەپ چىللە - دەلۋىگە.
كەچمىش يىللار..... ئوتكەن ئىدى بىرقانچە باھار،
كوز يېشىمىز ئېقىن بولدى يىغلىدۇق زار - زار.
ئۇ باھارلار بېرەلمىدى بىزگە ھارارەت،
تېخى سالىدى يۈرەكلەرگە يارا - جاراھەت.
ئاتا غېمى گۈدەكلەرگە ئەكەلدى قورۇق،
ئايقلارغا يېڭىۋاشتىن تارتىلدى چورۇق.
قرو قوندى قارا چاققا ئون توققۇز ياشتا،
ئۇ چاغلارنىڭ سۈپىتىنى كوردۇق بىز تاشتا.
پارلاق يولدا ماڭدۇق ئەمما يۇتتۇق گۇنانى،
جاكاجىدەك جاڭ چېپ ئوتتۇق كىيىپ كۈلانى.
پەرمانبەردار، لەببەيچىلەر ئالدى تاج - مەنسەپ،
سەپدىشىنى سېتىپ ئەرزان شوتاقىپ دەسسەپ.
ئوتۇش كېرەك ھەممىمىزگە بىردىن پىلسىرات،
ئادەم - ئالەم بىر ئاندىلا بولدى تىلىسمات.
ماركس، لېنىن قالدى چەتتە،
قالدى بىر ياندا،

ياڭرا ئەجەم!

رادىيو تىلىدا نادىر بىر ناۋا،
بۇ بىزنىڭ خۇش ئاھاڭ، دىل سۈيگەن ئەجەم
يۇرت كەبى قەدىردان ئىسىل بىباھا،
ئانا ئەللىپىدەك ئەزىز مۇھتەرەم.

دەۋرىمىز ھوقۇق ۋە ئەرك بەردى ساڭا،
ياڭرا ئەي خۇش ناۋا
مۇقاملار شاھى.

جاراڭلا! ھەيرەتتە پۈتۈن ئالەمنىڭ
سەن چىققان دىيارغا چۈشسۇن نىگاھى.

پاك ۋىجدان، مول ئىدرەك، ئىزگۈ نىيەتلەر،
ئەسىرلەر داۋامى سېنى ياراتتى.
موھۇر بوپ بېسىلغان ساڭا يۈرەكلەر،
ئەۋلاتتىن - ئەۋلاتقا سېنى تاراتتى.

چېكىسەن قەلبىنىڭ ئالتۇن تارنى،

چىچىكى چاي، يۇلتۇزى ئاي بولۇپ ياناتتى.
كورمىگەننى كوردى ئىشقىپ ۋەتەن - خەلقىمىز،
سوزلىگەنگە تۈگىمەيدۇ ھال ۋە دەردىمىز.

*

ئوكتەبىرمۇ يېتىپ كەلدى پۈتكەندە چىدام،
ئەقىل يېنىپ دانا تەدبىر بولغاندا قىيام.
گۈلدۇرماما گۈلدۇرلىدى ئايان بىر لەرزە،
توت يەلماۋۇز گۇمران بولدى قۇتلۇق بۇ لەززە.
مىرادىمىز ھاسىل بولدى يەتتۇق جانانغا،
يايراپ ھەتتا پاتماي قالدۇق يەرۈ - جاھانغا.
شاتلىق يېشى ئاقتى كوزدىن ئۈنچە - مارجاندەك،
زەبەردەسىمىز قەلبىمىزدە قۇياش ياققانداك.
باھار كەلدى، ئۈز ئېچىلدى ھورلۇك لالىسى،
خويمۇ لەتىپ ھوسۇن ئالدى ۋەتەن دالىسى.
باھار كەلدى، كەلگەن يارىم قۇچاغلىشايلى،
بۇ باھارنىڭ ھورمىتىگە كۆي ياڭرىتايلى.
باھار ئاپتاپ، باھار شاراپ، باھار مۇھەببەت،
باھار ياشلىق، باھار شاتلىق، باھار مەلاھەت.
باھار كەلدى، بەزمە تولىسۇن جام كەلتۈر ساقى،
نۇش ئېتەيلى باھارىمىز ئەبىدى - باقى.
يىل باھارى، دىل باھارى ساڭا مەرھابا،
خەلقىمىزنىڭ زەر ناھارى ساڭا مەرھابا.

1979 - يىل ئاۋغۇست.

باغرىدا سەيىر ئەت،

ياڭرا، قىل جەۋلان!

سۇيۇنۇش بەخىشى ئەت،

يايرىسۇن دوستلار،

ئۇلۇغلار، ئارزۇلار سېنى بۇ دەۋران.

بىتخوۋىن، مورتسارتنىڭ كۈيلىرى تۇرغان،

يۈكسەكلىك ساڭا ھەم تالىق، مۇناسىپ.

ياڭرىغىن شوخ ئەجەم،

شوخ ياڭرىشىڭنى،

ھورلىڭنىڭ، ئەركىڭگە شاھت - گۇۋا قىپ.

*

خۇاجۇشى ھوقۇق ۋە ئەرك بەردى ساڭا،

ياڭرا ئەي خۇش ناۋا، مۇقاملار شاھى.

جاراڭلا، ھەيرەتتە پۈتۈن ئالەمنىڭ

سەن چىققان دىيارغا چۈشسۇن نىگاھى.

1979 - يىل باھار.

تۇيغۇلار چېقىندىن ياسايدۇ قانات.
سېنىڭدە جەزبە ۋە سۇيگۈ، ھىكمەت،
تالانت ۋە كامالەت چاقنايدۇ ھەيھات.

توت ئاپەت بەنت قىلدى سېنى بىر زامان،
دىللارغا تاش دەۋرى تاشلىدى سايە.
ئۇتتۇدۇق كۈلكىنى، كوزىمىزدە قان،
زەر چۈشتى خاك ئۈزرە،
گۈل بولدى زايە.

قانداقمۇ ئۇنتارمىز ئۇ چاغلارنى بىز،
ناخشىسىز، ناۋاسىز ئوتتى بۇ ھايات.
تەبىئەت قۇللۇقنى بەرمىگەن بىزگە،
تەلۋىلىك ئۈستىدىن زور كەلدى سۇبات.

رادىيو تىلىدا نادىر بىر ناۋا،
شاتلىقتىن كىرىپكەتتە ئالماس قەتىرىلەر.
زەنجىردىن قۇتۇلدۇڭ،
كۈلدىڭ سەن تازا،
شەنىڭنى ئۇلۇغلاپ يازدىم سەتىرىلەر.
دېڭىزلار، دەريالار، كورپەز - ئاراللار،

تەلەت ناسىرى

كۈيلەي بۇگۈن ئەجرىڭنى مەن

“قاتتىق سوڭەك 6-لەين” كوردۇم بۇگۈن ۋەسلىڭنى مەن،
زوقۇم بىلەن كۈيلەپ ئوتەي سېنىڭ شانلىق ئەجرىڭنى مەن.

ئىش ئىزلىرىڭ بىزگە ئۈلگە، كەڭ تارالغان شان-شەرىپىڭ،
نۇرلۇق گۈزەل دەۋرىمىزدە تاپقاچ يەنە قەدرىڭنى سەن.

ماۋجۇشنىڭ سوزلىرىنى قورال قىلىپ جەڭدە ھەر دەم،
تېخنىكىدا ماھىر بولۇپ، ئۈستۈڭ سۈيۈپ دەۋرىڭنى سەن.

ماۋجۇشسىز يېتىشتۈرگەن ئەنئەنىنى جارى قىلىپ،
سۇيدۇڭ قايناق يۇرىڭدىن ھەر دەم ئەزىز خەلقىڭنى سەن.

تەۋرەنمىدى تەتۈر قۇيۇن چىققاندىمۇ شۇنچە ئەدەپ،

ئالمىدەك يۈرەكتە ئالەمچە سۇيگۈ

قەدەھكە قەدەھتەك شاراپ سىغدۇ،
ئېرىقتا ئاقالماس دەريا كەبى سۇ.
قىل سىغماس ھەقىقەت بولۇپ ئەزەلدىن،
كىشىلەر قەلبىگە ئورنىغان سوز بۇ.

ۋە لېكىن ۋەتىنىم، سەن باشقا دۇنيا،
مېھرىڭدىن تاشقىمۇ بەردىڭسەن سەزگۈ.
مەن سېنىڭ پەرۋانەڭ، ئورناتتىڭ ئوزەڭ
ئالمىدەك يۈرەككە ئالەمچە سۇيگۈ.

• 1964 - يىل •

ۋادىلارنى سۇيۇپ كېلىدۇ.
كاككۇك، بۇلبۇل ناۋالرىنى
گۈلشەنلەردىن ئېلىپ كېلىدۇ.

مەن ئېيتارمەن كاككۇك، بۇلبۇلغا
سايرىغىنىڭ سېنىڭ شۇنچىمۇ؟
گۈل - چىمەنسز چىقماس ئاۋازىڭ
باھارمغا پەيزىڭ شۇنچىمۇ؟

ئاڭلا مېنىڭ ئېيتقان ناخشانى
ئېتىزلىقتا چەكسىز دالدا.
ئەمگەك سۇيۇپ ياڭرايدۇ ناخشام
چولنى ئوراپ چىمەن لالىغا.
1962 - يىلى ئاپرىل، غۇلجا.

كەزسەم چېگرانى

قارلارغا ئىز سېلىپ، مۇزلارنى يېرىپ،
تاشلارنى چىڭ دەسسەپ كەزسەم چېگرانى.
داۋانلار مۇكچىيىپ بولار پايانداز،

دۈشمەنلەرگە ئاتەش قىلىپ يالقۇنلاتتىڭ قەھرىڭنى سەن.

سانسىز جەڭچى پالۋانلارنى تاۋلاپ چېلىش مەيداندا،
بەخش ئەتتىڭ يۈرەكلەرگە شۇنچە ئىسسىق تەپتىڭنى سەن.

بۈگۈن شۇنچە چاقناپ كەتتى قىزىل تۇغۇڭ بەلپۈللىنىپ،
يېڭى جەڭدە شەرەپ قۇچتۇڭ ئاقلاپ بۈيۈك ئەھدىڭنى سەن.

ئورلە ئۇزۇن سەپەر بويلاپ، خۇاجۇشىغا زىچ ئەگىشىپ،
كۈيلەي. سۈيۈپ ئومرۇم بويى شان - شەۋكىتىڭ،
ئەجرىڭنى مەن.

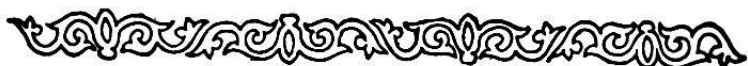
1978 - يىل ئاۋغۇست.

ئەمگەك ناخشىسى

تاڭ پەيزىنى سۇرۇپ كېلىمەن،
ئېتىز ئارا ناخشا ياڭرىتىپ.
ئەمگەك بىلەن كۈلگەن بەختىمنىڭ
شاتلىغىنى ئەلگە ئاڭلىتىپ.

باھارىمنىڭ مەيىن شامىلى،

تۇرسۇناي ھۈسەين

ئانارلىق باغ

شوھرىتىڭ، تەرىپىڭنى ئاڭلاپ كوپتىن،
ئىپارگۈل، كەلدىم بۇگۈن سېنى ئىزلەپ.
بەشكىرەم باغلىرىغا ئەجرى سىڭگەن،
تىرىشچان، ئەمگەك سۈيەر باتۇر. قىز دەپ.

ئىپارگۈل، ئوسكەن يۇرتۇڭ ئىپار ھىدلىق،
گۈلباغلار تارقىتىدۇ شىرىن پۇراق.
ئانارلىق گويا ئورمان، قالدىم ئېزىپ،
چېتىگە يېتەلمەستىن كەزدىم ئۇزاق.

يول باشلاپ بىر ئاجايىپ گۈزەل ناخشا،
ئېپ كەلدى ئانار ئۆزگەن جايغا مېنى.
يېقىملىق جاراڭلىغان ئاۋازىڭدىن،
ئىپارگۈل تونۇۋالدىم شۇ دەم سېنى.

بەستىمدىن تاغلارنىڭ كېتىپ دەرمانى .
شەپەقتىن رەڭ ئىچكەن ئوتقاش بۇلۇتلار
ئۇزۇشەر يېنىمدا بولغاندەك قانات .
يولۇمنى ئاۋۇتار قاتار چوققىلار ،
مەن بىلەن بەسلىشىپ يۈرگەندەك پارات .

كوك يېرىپ خەنجەردە ئورلەپ بارىمەن ،
تىك قىيا باغرىدا ئۆسكەن قارىغايىدەك .
شۈبەرغان ، جۇدۇتغا قىلماستىن پەرۋا ،
كېلىمەن تاغ يۇدۇپ ماڭغان پالۋاندەك .

سەپىرىم جاپالىق ، ئىرادەم پولات ،
قوغدايمەن جان تىكىپ ئانا ماكاننى .
بىلىنمەس ھارغىنىم ۋەتەن ئىشقىنى ،
يۈرەككە چىڭ تېڭىپ كەزسەم جاھاننى .
1978 - يىل ئاپرېل .

كەتتى ئۇ ئەڭ قەدىردان خۇاجۇشىغا
بەشكەرەم خەلقنىڭ چىن مېھرىن ئېلىپ.

بوز يەر كېچىسىدە

زەپ چىرايلىق ئايدىڭ كېچىسى،
مەن ئولتۇردىم تالنىڭ تۈۋىدە.
جۇشقۇن خوشال بىر ئۇن بار ئىدى،
شىلدىرىلغان ساينىڭ كۈيىدە.

ئەركىلىتەر تەبەت مېنى،
كوكۇلامنى ئوپىنايدۇ شامال.
بوستاندىكى بۇلبۇلنىڭ ئۇنى
يۇرىگىڭنى ئېتىدۇ قامال.

ئاسمان كورەر سۇدا ئەكسىنى
مىليون ئالتۇن تەڭگە چاچقانداك.
ئاققان يۇلتۇز ئىز سېلىپ ئوتەر
گويا ئالتۇن ئوقيا ئاتقانداك.

ئۇزۇلۇپ دوۋىلەنگەن ئانارلارنى،
ياقۇت يە قىزىل قاشتاش تېخى دەيسەن.
باغدىكى ئانار يۈزلۈك، ياقۇت لەۋلىك —
قىزلاردىن رەڭ تالاشقان چېغى دەيسەن.

يادىمدا تېخى كونا قىياپىتى:
باياۋان ئەمەسمىدى بۇ يەر ئەسلى.
قويدۇڭ سەن خىللاپ ئانار كوچىتىنى،
دوستلىرىڭ بىلەن بىللە باھار پەسلى.

بوز يەرگە بېغىشلىدىڭ ئەجرىڭنى سەن،
مەرۋايىت تەرلىرىڭنى توكتۇڭ ياز، قىش؛
كىيدۈرۈپ كۈچەتلەرگە سوغدا لىباس،
ئاندىك مېھرىڭ بىلەن قىلدىڭ پەرۋىش.

ھە، بۈگۈن ئانارلار رەڭ ئاپتۇ ئەنە،
قىپ - قىزىل لەيلى كەبى يۈزلىرىڭدىن.
ياقۇتتەك چاقناپ تۇرغان دانىلىرى،
نۇر ئاپتۇ سېنىڭ ئوتلۇق كوزلىرىڭدىن.

يوللىدىڭ قەلبىڭ كەبى قىزارغان خىل
ئانارنى داھىمىزغا سوغا قىلىپ.

قۇياش ئورلەپ چىقىپ شەرقتىن،
باياۋانلار ئالدى ئالتۇن رەڭ.
ئەل ئۈمىدىنى يەلكىگە ئارتىپ
ياشلار چۆلدە قانات يايدۇق كەڭ.
قۇترسىمۇ چولنىڭ بورىنى،
تەۋرەنمىدۇق ئېلىشتۇق شىردەك.
چول قويندا تۇنجى مايسىنى
ئۈستۈرگەندە سۇيۇپ پەپىلەپ،
قۇملار بېسىپ قىلىسمۇ ۋەيران،
چېكىنىمىدۇق ھەممىمىز بىردەك.

ئايلار ئوتتى خىياللاردىكى
كوز يەتكۈسىز جەننەت ياراتتۇق.
تىلىماتنى يەشتۇق دە شۇندا،
داڭقىمىزنى ئەلگە تاراتتۇق.
زوقلىنىمەن ئالتۇن دان تولغان
بىر غېرىچلىق بۇغداي بېشىغا.
قۇش قانتى تەگمەي ئوتەلمەس
دوۋىلەنگەن خامان بېشىغا.

زەپ چىرايلىق بۇندا كېچىلەر
ساي بويىغا ئولتۇردىم كېلىپ.

بوستانلارنى، باغ ھويىلارنى
يورۇتۇپتۇ سانسز چىراقلار.
ئورالغاندەك كۈمۈش نۇر بىلەن
تولۇپ يانار يېقىن - يىراقلار.

شۇ ئانجان يەرنى گۈللەشتە
سېنىڭ قەترەك قېتىلغىنىدىن.
خوشاللىقتىن كوزۇڭ ياشلىنار
قەلبىڭ ئۇڭا يېقىنلىغىدىن.

بوز دىدىمۇ كېلەر ئېسىمگە
بۇ جايلارنىڭ سۇلغۇن ھالىتى.
چىلبورلەر ماكانى ئىدى،
ئاتلاتتى "كارۋان ئاپىتى".....
سەرگەردانلىق يۈكىنى ئارتىپ
ماڭغانلارنىڭ قۇرۇيتى زاتى.
قۇزغۇن چوقۇپ ئوتسە جەسەتنى،
چىلبورلەر بولاتتى شىرىك.
تارالغانكەن شۇنداق رىۋايەت،
"ئەجدىھارلار ماكانى بارمىش
شۇڭا ئىنسان يانماسمىش تىرىك".

ھەق سوز

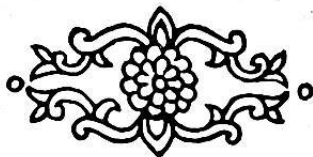
ئىسمى بولۇپ جامال جا ساراڭ،
ئوتكەن ئىدى خورلۇق نام بىلەن.
ئەمدى ئىشچان، ئىلغار ئاتىلىپ،
ئوز بەختىنى ئىچتى جام بىلەن.

”جا ساراڭ“لىق بەلگىسى ئىدى،
بىلىمگە چكە ھورۇنلۇقنى ئۇ.
ئانجا ئەمگەك شان - شەرەپ ئىدى،
”ئاق نانچى“لىق نومۇسلۇق تۇيغۇ.

ئىپتار ئەمدى ھىسسىياتىنى:
— جا ساراڭدۇر ئوتكەن شۇ زامان.

مەنمۇ بۇندا تەر توڭكەن ئۈچۈن
يۈرەكلىرىم كېتەر شاتلىنىپ.
شېرىن خىيال چۇلغىدى مېنى،
كوزلىرىمگە كەلمىدى ئۇيقۇ.
ۋۇجۇدۇمنى تىترىتىپ ئوتەر
بىر خوشاللىق يېقىملىق تۇيغۇ.

1964 - يىلى قەشقەر.

قوندۇغۇم ئالتۇندىن، دانچۇغۇم كۇمۇش،
 كوزۇڭنى چاقدۇ مەندىكى جامال.
 ئېيتقىنا مەندە بار ئالتۇن - كۇمۇشتىن،
 بارمىدۇ سېنىڭدە بىر - ئىككى مىسقال؟
 بۇلبۇل گۈل ئىشقىدا پەۋەس مەس ئىدى،
 كوزلىرى چىمەندە لەۋلىرى دىدى:
 — تاجىممۇ، لېۋىممۇ ئەمەس ئالتۇندىن،
 قوندىغىم گۈل شېخى، ئوزۇغۇم ئاددى.
 بايلىغىم ئەركىمدۇر ئالتۇندىن قىممەت،
 گۈزەللىك — مەندىكى سۇيگۈنىڭ دەردى.
 ئولچەشكە تارازا تېپىلماس بۇنى،
 شۇ سەۋەپ قىممىتىم ئوسەر ئەبىدى!
 1979 - يىل ئىيۇل.

تەييار تاپلىق بولدى رەزىللىك،
ئوڭشالغاچقا ئەمدى بۇ زامان.

1979 - يىل ئاپرېل.

غۇنچىمەن

كۆكلەمدە گۈل ئۈنسە قىرلاردىن،
گۈللەر بولار پۇراقلارغا جام.
ئۇنى ئىچەر قانماستىن شامال،
ئەمما پۇراق بولمايدۇ تامام.
پۇراقلىرى پۈتمەس غۇنچىمەن،
گۈزەللىكتۇر مەندىكى ئارمان.

سوئال - جاۋاب

شاتۇتى بۇلبۇلنى كورۇپلا دەرھال
قاقخلاپ كۈلدى - دە، سورىدى سوئال:
— قارساڭ ئەپتىمىدىن چىقىدۇ شاھلىق،
تاجىم زەر، لېۋىم زەر، بولسەن مالال.

ئىچتى بايلار قويماي يوقسۇل يىلگىنىڭ تامچىسىنى،
بىلمەس ئىدى يالماۋۇزلار ياۋۇزلۇقتىن باشقىسىنى،
بۇ يۇرتىمىز قالغان تۇندە پەرقلەنمەي زىندان
بىلەن.

چىقتى قۇياش ماۋجۇشمىز، يەتتى ھالۇ - دەردىمىزگە،
باشلىدى نۇر دەرياسىنى تەشنا بولغان قەلبىمىزگە،
بەردى مەڭگۈ تالمايدىغان ئالتۇن قانات قەددىمىزگە،
بانغا ①، مىڭ - مىڭ بانغا غەمخور داھى ئاتىمىزغا،
گۈل - گۈلۈستان بولدى چوللەر تولۇپ لالە - رەيھان بىلەن.

.....

سېبىرىيە ئېيىقلىرى بولدى مىنمەك يەلكىمىزگە،
ساتقىنلارمۇ قىلدى شۇملۇق ھەر بىر يۇرۇش
يەلكىمىزگە،
دولقۇن يېرىپ ئۇردۇق پالاق قايناپ غەيرەت
قەلبىمىزدە،
چارەك ئەسىر يۈكىنى بىز توشۇپ ياغاچ كېمىمىزدە،
توختىمىدۇق لوجى - لاتقا كېلىپ ئارتقا تارتقان بىلەن.

چاراقلدى ۋادىلاردا چىراقلاردىن يۇلتۇز يېنىپ،
ئەزىم دەريا توپىسىگە قوندى ھەسەن - ھۈسەن كېلىپ،
① بۇ شۈەچە سوز بولۇپ، رەخمەت دىگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.

تېمۇرە گۈەنچىگۈۋ * (شۈە)

ئالتۇن كوۋرۇك

(مۇخەممەس)

ئىلى سۈيى تالاي زامان ئاقتى نالە - پىغان بىلەن،
قىيا تاشلار قىيىپ ياندىن، ئۈستى تولۇپ تۇمان بىلەن.
قانچە ئەجدات چەكتى ئازاپ، كېمە سورەپ ئارقان
بىلەن.

يۈرەك باغرى زەرداپ بولۇپ خارلىنىپ تەڭ ھايۋان
بىلەن،

ئوتتى قىلچە خوۋلۇق كورمەي بۇ جاھاندىن ئارمان
بىلەن.

چىرىك مەنچىك پىقىراتتى بىر چاغ قارا قامچىسىنى،
قىلدى ۋەيران شۇم گومىنداڭ يېزىمىزنىڭ قانچىسىنى،

---

* ئاپتور بۇ شېئىرلارنى ئۇيغۇرچە يازغان.

كورگەندە، باغرىڭغا ياقتىم يۈزۈمنى،
يېڭى بىر لەززەتنى بەردىڭ باشقىچە.

ئېتىڭنىڭ ئۈستىدە چاپار چوپانلار
يايلاقتا بىر تەكشى ئاق بۇلۇت يېيىپ.
چۈشمەكتە ئۇسۇلغا باھار گۈللىرى
ياپ - يېشىل ۋادىغا رەڭدار گۈل چېچىپ.

ئۇرۇلسا قىرغاققا كوكۇش دولقۇنلار،
ئۈزىدۇ ئاققۇلار ئىچىگە قاراپ.
كورۇنەر قارغايلا چوققىدىن چۈشۈپ -
يېيىلغان تۇماندەك ھەر يانغا تاراپ.

ئەگسە بۇركۈتلەر زەڭگەر ئاسماندا،
ياڭرايدۇ يېقىملىق ئاقىن ناخشىسى.
بۇزغۇنلار شاۋقۇنى بولىدۇ تەڭكەش،
كۈيلەرگە مەس بولار جۇڭغار ۋادىسى.

ئېخ سايرام، يۇرتۇمنىڭ ياقۇت كوزى سەن،
ھەر يەردە يۈرسەممۇ ئىشقىڭ دىلىمدا.
چۈنكى ھەر گىياھنىڭ كىرىپىگىمگە تەڭ،
ھەر تامچە سۇيۇڭ ھەم تامچە قېنىمغا.

1979 - يىلى ئاپرېل، غۇلجا.

شۇ كوۋرۇكتىن ئوتۇپ كېلەر يۇرتىمىزغا بەخت
كۈلۈپ،

لەپىلدەيدۇ قولىمىزدا قىزىلبايراق جەۋلان قىلىپ،
غايەسېرى ئىلگىرىلىدۇق ئۈزۈلمەس چوڭ كارۋان بىلەن.

ماڭغىنىمدا ئاشۇ بەخت كوۋرۇگىنىڭ توپىسىدە،
قېتىلىدۇ ئىلى سۈيى ھىسسىياتلىرىم ئوركىشىگە،
موجىزىلەر يارالماقتا ئانا ۋە تەن گۈلشىنىدە،
تالاي ئارمان ئاتتى چىچەك شەۋە خەلقى يۇرتىگىدە،
خۇاڭجۇشىمىز گۈللەندۈرگەن بۇ نۇرانە دەۋران بىلەن.
1975 - يىلى ئۆكتەبىر، چاپچال.

سايرامغا مۇھەببەت

ئەي سايرام، خاسىيەت تولۇپ تاشقان كول،
تەرىپىڭ تىللاردا تۈگىمەس داستان.
يېنىشلاپ - يېنىشلاپ كورسەممۇ سېنى،
يەنە بىر كورسەم دەپ قىلىمەن ئارمان.

تەلپۈنۈپ يول بويى ساڭا يۇرتىم،
ئالدىراپ ماڭدىمەن داۋان ئاشقىچە.

ئىش - ئەمگەك، كۈرەشلەردە،
يالقۇن بولۇپ ياندۇ؛
داغدام يولدا يوقسۇلنى
ئالغا باشلاپ ماڭدۇ.
شۇجىمىز قىزىلبايراق،
ئەمگەكچىگە بەك ئامراق.
نامرات ئىدى دۇيىمىز،
بولدى بۈگۈن باياشات.
باشلار ئالغا شۇجىمىز،
قاينىماقتا ھور ھايات.
ئەگشىپ شۇ پالۋانغا،
يەتمەكتىمىز ئارمانغا.

باھار قوشىقى

(ئەجەم مۇقام تېكىستى)

باھارنىڭ كۈنلىرى كەلدى،
ياشاردى ئىگرىغان جانلار.
ئېچىلغاچ قىپ - قىزىل لالە،
ياساندى چول - باياۋانلار.

ئېلى ئېزىز

بىزنىڭ ياچىيكا شۇجىمىز

(راۋاپ قوشغى)

گۈڭشېچىلار ئۈلگىسى،
قەلبى قىزىل ياش يىگىت.
تالماس بىلەك، ئوت يۈرەك،
دۈيىمىزگە باش يىگىت.
ئۇ ياچىيكا شۇجىمىز —
بىزنىڭ ياخشى ئۈلگىمىز.
نەدە بولسا مۇشكۈل ئىش
ھازىر بولار شۇ يەرگە.
غەلبە قىلماي قالمايمىز
ئۇ باشلىغان جەڭلەردە.
شۇجىمىزگە مايىل بىز،
غەيرىتىگە قايىل بىز.

ئىشقىم بىھىساپ دىلدا،
سەن ئالتۇن دىيارىمغا.

سەندە ياشنىدىم، كۆلدۈم،
تولدۇم مەن مادارىمغا.
خۇاجۇشى قۇياش كەبى
نۇر چاچقاچ باھارىمغا.

سەن ئۈچۈن جېنىم بەرسەم،
يېتتەرمەن مىرادىمغا.
قوغدايمەن سېنى مەڭگۈ
سادىق بوپ قارارىمغا.

كورۇڭلار قوينى كەڭ باغنى،
ئېتەكى گۈل - چىمەن، كەشتە.
ئوغۇل ھەم قىزلىرى شادمان،
ھايات قاينايدۇ گۈلشەندە.

كەل دوستۇم تاماشا قىل
باغىمنى - باھارىمنى.
باھارنىڭ پەيزىدىن ئىلھام
ئېلىپ سايرات دۇتتارىڭنى.
مۇقامىڭغا قېتىپ كۆيلە،
گۈللەنگەن زامانىمنى.

1960 - يىل سېنتەبىر.

ۋەتەن ھەققىدە ناخشا

(ناخشا تېكىستى)

ۋەتىنىم ئانام جۇڭگو،
تويمايمەن جامالىڭغا.

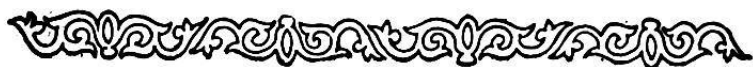
نەچچە كوۋرۇك سېلىنىسىمۇ دەريا ئۈستىگە،
بېرەلمىگەن ئەسلا بەرداش كەلكۈن سۈيىگە.
بۇ دەريانى تىزگىنلەشنى، كوۋرۇك سېلىشنى
پۈكۈپ كەلگەن ئۇزاق يىللار خەلق كوڭلىگە.

ئارمىيە ھەم خەلق ئەگەر بولسا بىر كىشى،
تېپىلمايدۇ بۇ دۇنيادا ئەسلا تەڭدىشى.
تىزگىنلىنىپ تەلۋە دەريا بولدى تەرتىپلىك،
ئوخشاپ كەتتى ئىككى قاشتا گۆڭشېنىڭ ئېشى.

كەمبەغەل ھەم توۋەن ئورتا دىخانلار بىلەن
چېگرادىكى ئارمىيىلەر بىرلەشتى مەھكەم.
بىللە ئىشلەپ، بىللە توكۇپ ئۈنچە تەرنى
قۇرۇپ چىقتى بىر كوۋرۇكنى ئاجايىپ كوركەم.

قەھرىتاندا ئۇلار سۇنىڭ ئاستىغا شۇڭغۇپ،
قېقىپ چىقتى بازغانلاردا پولاتتىن تۈۋرۈك.
بىرلەشكەن كۈچ قۇدرىتىدىن ئەزىم دەريانىڭ
دەل ئۈستىدە بولدى بىنا ئاسفالت كوۋرۇك.

ئەلمىساقىتىن بوي بەرمىگەن يامانسۇ ئەمدى،
ئەل كۈچىگە تەسلىم بولۇپ مانا باش ئەگدى؛

زەينۇرەم ئەيسا

دوستلۇق كوۋرۇكى

ئۇچتۇرپاندا بىر دەريا بار يامانسۇ ئاتلىق،
ئېقىشى تېز، يېتەلمەيدۇ ھەتتا قاناتلىق.
ئۆتمۈشتە ئاپەت باسقان قىرغاق - بويىنى،
قاپلاپ كەتتى بۇگۈن مانا خوشاللىق - شاتلىق.

ئەسىرلەردىن بوي بەرمىگەن بۇ ئەزىم دەريا،
تىزگىنى يوق توسۇن ئاتقا ئوخشايتتى گويا.
تاغ سۇلىرى ئېرىگەندە تېشىپ قىرغاقتىن
كەلتۈرەتتى ئەل بېشىغا مۇسبەت - ھازا.

يان - يېنىغا توختالغۇسىز ئاپەت چاچاتتى،
شەھەر، يېزا بايلىغىنى يالماپ چاچاتتى؛
بويلىرىدا ياشاۋاتقان نامرات - يوقسۇلغا،
ئەجەل خۇددى ئەجدىھاردەك ئېغىز ئاچاتتى.

نەيم يۈسۈپ

داچىگىدىن كەلگەن شۇجى

بىپايان نېفىتلىك گويا بىر جەڭگاھ،
نېفىتچى ئىشچىلار جەڭگە پەرۋانە.
ھەر قاچان، ھەر ئىشتا سەپنىڭ ئالدىدا،
ئىشلەيدۇ تەر توكۇپ شۇجى مەردانە.

قۇياشنىڭ نۇرىدا سېنىڭ قالىڭى،
پاقرار كۈمۈشتەك كوزنى چاقىتىپ.
ئىشلەيدۇ شۇجىمىز ئىشچىلار بىلەن،
زەپەردىن جەڭگىۋار ناخشا ياڭرىتىپ.

ئاقىدۇ تاراملاپ مەرۋايىت تامچە،
ماڭلاي ھەم مەڭزىدىن ھەتتا چېچىدىن.
قىزارغان كوزلىرى بېرىدۇ دېرەك
ئۇيقۇسىز ئوتكۈزگەن سانسىز كېچىدىن.

ئارمىيە ھەم خەلقىمىزنىڭ ئىتتىپاقى چەك،
خۇاجۇشىغا تەلپۈندۈ تا مەڭگۈ قەلبى.

شېئىر ئوقۇش يىغىنى

(ساترا)

زال ئىچىدە ئوكنىدۇ بىر ئايال،
بارغانسېرى ئولتۇرالمىي لومۇلدەپ.
”ياغۇنچاقنىڭ ئۈنىمۇ بۇ، ئويۇنمۇ،
ھىس - تەپەككۈر، گۈزەل پىكىر قېنى“ دەپ.

”نېمىشقىمۇ كەلگەندىمەن زورلىسا،
نېمىشقىمۇ ئالغاندىمەن بېلەتنى.
قەغەزلىك قول، مىدىرلىغان ئېغىزنى،
كور دەپتۇ - دە زاڭلىق قىلىپ خەق مېنى“.

زال تېشىدا ياقىلىشىپ شائىرجان،
غەۋغا سالار دەپ: ”كىرمەيمەن نېمىشكە؟
مەن يازغانىمۇ ۋەزىنلىك گەپ“ دېسىمۇ،
ئامال قانچە بېلىتى يوق كىرىشكە.

كوكتە بۇلۇت، يەردە مولدۇر ھەم شۇرغان،
تتەرە ئىدى چولنىڭ توغراق، ئېدىرلىرى.
دولقۇنلىغان دېڭىزدىكى يەلكەنلەردەك،
ئىغاڭلايتتى چارلاش دۇيىنىڭ چېدىرلىرى.

ئۇخلار ئىدى چېدىرلاردا شۇنچە شىرىن،
چولدىن نېفىت ئىزلەۋاتقان قەھرىمانلار.
ئونلاپ داچىڭ بەرپاقىلىش كۇرىشىگە
مەرت، پىداكار قاتتىق سوڭەك پەھلىۋانلار.

پىسەنت قىلماي مولدۇر بىلەن شۇرغانغا،
چېدىر ئارىلاپ يۇرەر براۋ شۇ كېچىدە.
”بۇ تۇيۇقسىز جۇدۇن زۇكام تەككۈزمسۇن
ئىشچىلارغا.....“ شۇرلايتتى ئوز ئىچىدە.

ئوتەر ئىدى كوز ئالدىدىن ئۇنىڭ شۇندا،
قاتتىق ئىشلەپ تېز يۈكسەلگەن مەرت ئىشچىلار.
پېڭى تارىخ بەخش ئەتكەن ئېغىر يۈكنى
زىممىسىگە ئالغان قەيسەر نېفىتچىلار.

ئوز ئوزىگە دەيتتى: ”مۇشۇ باتۇرلارسىز
ئانا ۋەتەن ئىشى تاپماس ھەرگىز روناق؛

ئۇ قۇدۇق بېشىدا ئىشلىسە بىر دەم،
دەم ۋىشكا يېنىدا بولىدۇ پەيدا.
قەيەردە بولغاندا ئىشنىڭ مۇشكۈلى
ئۇ ھامان شۇ ئىشقا بولىدۇ شەيدا.

بىر قاراپ "پىشقەدەم ئىشچىكەن" دەيسىز،
ئۇ ئەسلى نېفىتلىك پارتكوم شۇجىسى.
جەينەك ھەم بويىنىدا تۇرغان تاتۇقلار
جەڭگىۋار يىللارنىڭ ئۈچمەس تامغىسى.

كۈرەشچان دەۋرىمىز پىشقەدەملەرگە
ئاشۇنداق جۇشقۇن روھ، ئىجتىھات بەرگەن.
ئەسلىدە بىزنىڭ بۇ ياخشى شۇجىمىز
ۋاڭ جىنشى يۇرتىدىن — داچىڭدىن كەلگەن.

ئانا

كەچ كۈز پەسلى، يېرىم كېچە، تاغ بېشىدىن،
جۇڭغارىيە ئاسمىنىغا كوچۇپ بۇلۇت.
ياپتى ئاستا ئاي ۋە يۇلتۇز جامالىنى،
چەك - چېكى يوق قوڭۇر رەڭلىك چۈمبەل بولۇپ.

شۇندا ئۇنىڭ يەرگە چۈشكەن يوتقىنىنى
ئېلىپ بىراۋ ئاستاغىنا ياپتى ئاڭا.
ئەندىكىپ ئۇ، چوچۇپ يېرىم ئۇيقۇلۇقتا،
ددى ئۇنلۇك: "غەم قىلمىغىن مەندىن ئانا!"

شۇ چاغ بىردىن ئويغىنىپ ئۇ كوزىنى ئېچىپ
جۇداۋيۇەننى كوردى يوتقان يېپىپ قويغان.
كوز ئالدىدا بولدى ئايان ئاندىنمۇ
مېھرى ئوتلۇق ياخشى باشچى— شۇ قەھرىمان.

بولغاچ شۇنداق غالىپ قوشۇن، توت جەھەتتە
زامانىۋى دولەت قۇرۇش ئەمەس ئۇزاق.....“

ئوتتى ھىملەپ پەرۋانە بوپ ياتاقلارغا
سوغاق كىرىپ تۇرغان يۇچۇق، پەنجىرلەرنى.
ۋە چىڭىتتى چېدىرلارنى تۇتۇپ تۇرغان
تومۇر قوزۇق، ئاغامچا ھەم زەنجىرلەرنى.

پۇت ئۇچىدا دەسسەپ كىرىپ ياتاقلارغا
ئارىلىدى ھەممەيلەنگە نەزەر سېلىپ.
ئوچۇق يېتىپ قالغانلارغا ياپتى يوتقان
مەش ئوتىنى ئۇلغايىتتى ئۇ ئوتۇن سېلىپ.

ئەنە شاگىرت ئىشچى دوستۇم شۇ ئەسنادا
ياتار ئىدى يوتقىنىمۇ يوق ئۇستىدە.
توڭغىنىدىن سەل تۈگۈلگەن، ئۇخلاۋېتىپ
كورمەكتە ئۇ ئانىسىنى ئوز چۈشىدە.

يېڭى جەڭگە ئۈزى تارمىش ئانا ئۇنى
خالتا - خالتا يەل - يېمىش ھەم توقاچ راسلاپ.
”ئونلاپ داچىڭ يارىتىشقا كوپ ھەسسە قوش،
ئەنسىرەتمەي پات - پات خەت ياز.....“ دەر يېنىشلاپ.

塔里木激浪

(诗集)

(维吾尔文)

中国作家协会

新疆维吾尔自治区分会编

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：787×1092毫米1/32 印张：9 3/4

1980年2月第1版

1980年7月北京第2次印刷

印数：6,301—13,500册 定价：0,61元

书号：M10049(4)76